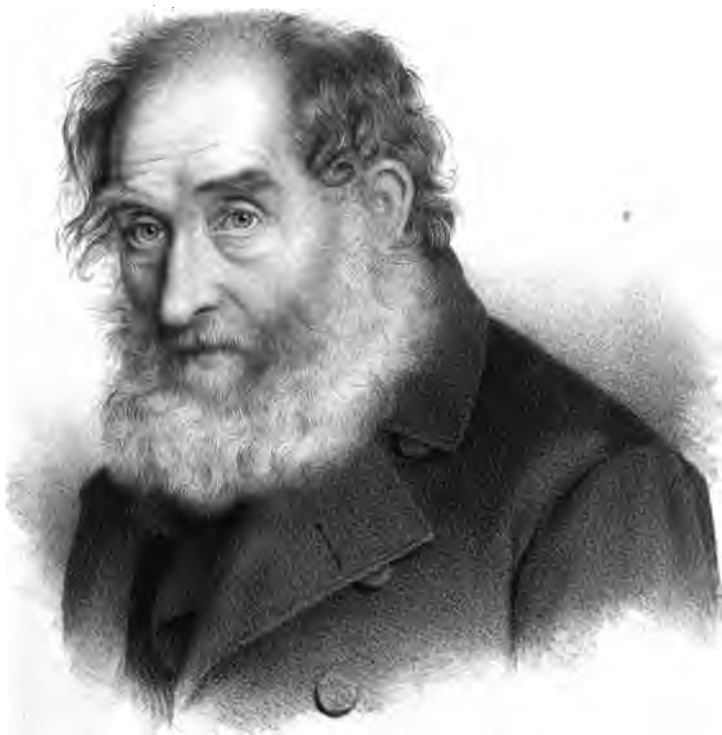

WIDENER
HN PD2S M

F. Vermehren del. I. W. Tegner & Kittendorff's lith. Inst.

Dramatiske Scener.

Af

Christian

C. Bredahl.

Anden, forkortede Udgave.

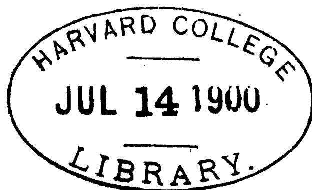
Første Deel.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Samfundet til den danske Litteraturs Fremme.

Thieles Bogtrykkeri.

1855.

Forspil.

Personer.

Diderich von Stormskjoldbulder.
Fru Stormskjoldbulder, hans Kone.
Mikkel, hans Jæger.
Jonas Stormbulder, en Jæger.
En Kok.
Sotto,
Simber, } Ulykkesbrødre og Venner.
Murmoll,
Rutli, } Ynglinge og Venner.
To Bønder.
Sortemutter, en Spaaqvinde.
Christopher,
Mads,
Rasmus, } tre Støvere efter Nyt.
v. Hjelmfordærver.
Lars, Stormskjoldbulders Tjener.
Forsamling af Adelsmænd.
Else, Kammerjomfrue hos Fru Stormskjoldbulder.
Zebul, en Mand af den mosaiske Troesbekjendelse.
Moses, Zebuls Søn.
Basan, Zebuls Broder.
En Trommeslaaer.
Forsamling af Folk.

En forarmet Maler.
En blind Mand.
Ochsur, med Titel af Doctor Philosophiæ.
Prologen.
Tilskuere.
v. Finken.
Lux, en undvigt Rasphuusfange.
Lax, Fallitspiller af Profession.
En Matros.
Pruth, en Mand af den mosaiske Troesbekjendelse.
Mosaiter. Ikkemosaiter. Politi. Vagt.

Scenen Kyhlam, et Keiserdømme paa Maanen.

Sal hos Stormskjoldbulder.

Stormskjoldbulder,

(aabnende et Brev).

Hvad morsomt Nyt, mon troe, fra Keiserstaden,
Hvad heller fjernt fra Krigens Skueplads?
(Læser).
„Næst ydmygst Hilsen, Høivelbaarne Herre!
„Jeg melder Eder her fra Hovedstaden:
„Et stort, vel udført Oliemaleri
„Er udstilt her til Skue."
Vel bekomme!
(Læser).
„Mørk Nat det er; fra Skinnet af en Lue,
„Som blavrer paa et synkefærdigt Alter,
„Faaer Scenen Lys."
Nu skal man høre Løier!
(Læser).
„I sneehvid Dragt ved Alterfoden knæler
„En Genius; dyb Sorg, der ei har Taarer,

„Er i dens Blik, som stirrer ud i Natten."
Det er bestemt et Elskovseventyr!
(Læser).
„En kraftfuld Yngling staaer ved Alteret.
„Hans Dragt er himmelblaa; hans Arm er udstrakt
„Imod en Hob formummede Figurer,
„Som, myrende fra Stykkets Baggrund, stræbe
„At puste ud den syge Alterlue."
Dumt Tøi bestemt, og Lurendreierstreger.
(Læser).
„I er en rig" — Hvad nu? — „en gjestfri Mand;
„Det Maleri kan pryde Eders Høisal,
„Forlyste Øiet, naar sig Gjesten mætter
„Ved Eders rige Bord — o, kjøb det, Herre!
„Ophjelp I Kunsten."
Hæsligt Tiggeri!
Lad Kunsten hjelpe sig saagodt den kan,
Og kan den ei, saa faaer den lade være.
Jeg er ei Lord, skjøndt rig og ædelbaaren.
(Læser).
„Eet hundred Daler i Papir er Prisen.
„Den Priis er ringe; Kunstneren er arm
„Og indfød, Herre!"
Død og alle Djævle!
Et hundred rene Bancodalersedler
— O skjændig Ødslen! — for en malet Klud!

Nei, end er jeg ei gal, Gud være lovet!
(Læser).
„Ifald Poeten Sim med Sandhed færdes,
„Er I vort Lands Mæcenas: Alle Muser,
„Fortæller han paa Prent, som Fugle flagre
„Og varme sig i Eders Naades Solskin —
„Kald dette Maleri en natlig Fugl,
„Lad den i Skyggen flagre, høie Herre!"
(Stormskjoldbulder river Brevet i Stykker. Mikkel kommer ind, uden at bemærkes).

Stormskjoldbulder.

Mæcenas — saa? nei, Gud bevare mig
Fra saadan Nød! den Mand var ilde faren,
Som her tillands Mæcenas skulde være!
Det har man for sin Godhed! Denne Sim
Kom krybende med Vers min Fødselsdag,
Fortalte mig, hvad jeg tilfulde vidste,
„At jeg i Glands af Høihed stod og Dyder."
Nedladen tog jeg mod hans Vers, dem læste,
Indbød det Beest tilbords — undseelig nok
Ved saadan Gjest blandt adelige Venner.
Nu skal jeg for Mæcenas gaae og gjelde,
Skal have disse Tiggere paa Halsen!
Det er en Ynk med dette Musetøi,
En stor Elendighed, en Landeplage!

Mikkel.

Ja, Herre! det er ogsaa mine Ord.

Stormskjoldbulder.

Du her? hvad godt?

Mikkel.

Først og fornemmelig
Jeg underdanigst lader Herren vide,
At samme Utøi, Herren talte om,
Et Hul har gnavet paa min Jægertrøie,
Saa Maanen nu kan krybe derigjennem
Som ingen Ting —

Stormskjoldbulder.

Hold Mund, dit Fæ!

Mikkel.

Ja, Herre!

Stormskjoldbulder.

Mig plager Utøi, hundred Gange værre
End Muus og Rotter — tusind Gange værre!
En Slyngel fører Publikum bag Lyset,
Han kalder mig „Mæcenas“ — det vil sige:
Hver Kunstner-Dagtyv, Spillemand i Landet,
Der paa et Øg, Pegasen nævnt, kan ride,
Skal komme hid og tigge, naar han lyster.
Det er „Mæcen“!

Mikkel.

Gud see i Naade til os,
Tør Nogen give Herren Øgenavne!

Stormskjoldbulder.

Ulykken er for Døren! Hvis jeg ei
Itide griber til et kraftigt Middel,
Faaer jeg det hele Rytteri paa Halsen!
Du maa mig passe nøie paa herefter,
At ingen Kunstner kommer ind ad Porten!

Mikkel.

Ja, Herre! men jeg tænker paa med Gru:
Om Tusindkunstneren, her var forleden,
Det Indfald faaer, at slippe Bjørnen løs,
Og jeg skal bid's med den Karl, faaer jeg Skam;
Han blier, ved Gud, en Pind til Mikkels Kiste!

Stormskjoldbulder.

Mærk mine Ord: ei Bjørnetrækkeren
Maa jages bort med sine Abekatte;
Bajads og Taskenspilleren ei heller;
Ei heller Pol'chinel, isald han kommer;
Ei heller han, der skrægger som en Skade;
Ei heller han med Gedebukken, seer du,
Hvis Kunster mig usigeligen more —
Kort, ingen Kunstner maa du jage bort,

Som gjør for billig Priis solide Kunster.
Mærk dette vel!

Mikkel.

Nu Gud skee Lov og Tak!
Jeg glemmer aldrig disse Abekatte,
Jeg grinte til jeg græd, og Herren grinte
Saa hjertelig ad Bukken sammesinde,
At Herren maatte holde paa sin Mave.

Stormskjoldbulder.

Jeg husker det; det gotter mig endnu.
Skjøndt jeg idag har havt og har Fortred,
Jeg maatte lee, hvis Gedebukken kom her.

Mikkel.

Men dersom han med Dødningmasken kommer?

Stormskjoldbulder.

Bort, bort med ham! ham skal du jage bort!
Tal ei om Sligt, din Slyngel! Jag ham bort!
Han er en Lurendreier. Pas mig paa,
Naar nogen kommer; kom ham under Vinden,
Udfrit ham nøie! Kalder han sig Digter,
Poet, Kunstmaler — jager du ham bort;
Han er en Dagtyv, som vil tigge. Kommer
Pöeten Sim, saa puds kun Lynikd paa ham!

Mikkel.

Ja, Herre!

Stormskjoldbulder.

Ellers intet Nyt?

Mikkel.

Jo, Herre:
To Fingre har jeg i min Skydepose;
For, da jeg kom imorges ud i Skoven,
Saa skete det som nu jeg vil fortælle.
Først troede jeg, det var den salig Skovfog'd;
Han havde sig en Kofte paa af Vadmel,
Og den var hvid, og derfor troede jeg,
Det var den salig Mand, der gik og spøgte...

Stormskjoldbulder.

Hvor fik du disse Fingre, spørger jeg?

Mikkel.

Udaf en Tyv, som stjal sig Kosteriis.
Hvad er herved at gjøre, tænkte jeg;
Jeg brugte min Fornuft, kom bag paa Tyven,
Og hug' ham med Hirschfæng'ren over Haanden,
Og derudover misted han to Fingre...

Stormskjoldbulder.

Kun to! Behold dem selv! Jeg arme Mand!
De ødelægge mig, de Tyveknegte!
Han burde ligget der paa Gjerningen;
Nu stjæler han dog med de andre otte!

Mikkel.

Nei, Marre, gjør han ei, det svarer jeg for;
For, da han løb med sine otte Fingre,
Saa gav jeg ham en Kugle gjennem Livet,
Og desformedelst stjæler han ei mere.

Stormskjoldbulder.

Det var vel En af mine egne Bønder?

Mikkel.

Nei, Skytten Snib, som Herren jog paa Døren,
Formedelst han blev blind paa høire Øie,
Og for de mange Børns Skyld, Konen fik;
Saa han maa takke Gud, han slap forsaavidt —

Stormskjoldbulder.

Vist maa han det. Nu er han bedre faren,
Er fri for Nød, sat ud af Stand at synde,
At stjæle meer, saa gjerne han end vilde:
Thi er han godt nok tjent med denne Handel.
Men ikke destomindre maa det skjules;
Man har ei al den Magt, man burde have,
Ei over Undergivne Haand og Hals,
Som i de gode, gamle, gyldne Tider!

Mikkel.

Det faldt mig ogsaa strax paa Timen ind,
At Politiet kunde faae isinde,

At gjøre Væsen af den samme Ting;
Men saa kom Herren til at jevne Sagen —

Stormskjoldbulder.

Far du til Helvede med samt din Jevning!
Jeg veed af Intet, vil af Intet vide,
Som gier Uleilighed og Pengespilden.
Lig som du selv har redt! Jeg veed af Intet,
Kan mine Hænder toe, og toer dem ogsaa;
Men jeg vil give dig et Raad, som godt er:
Ti som en Muur! begrav ham saa inat
I en af Ellemoserne derude!

Mikkel.

Naar saa kun ei den salig Skovfog'd kommer —

Stormskjoldbulder.

Spring mig i Hui og Hast til Kokken ud
Og siig — giv Agt! — Nei, kald mig Kokken hid!

Mikkel.

Jeg kan, saa Marre, nok —

Stormskjoldbulder.

Ei mægter du
At styre dette! Kald mig Kokken hid!
(Mikkel ud).
End er jeg fastende, min Mave knurrer,
Den ypperste og væsenligste Deel

Af Mennesket, Guds Billed her paa Jorden,
Det store Alt, Fordøielsesorganet —
(gaaer frem og tilbage og grunder. Kokken kommer).

Stormskjoldbulder.

Nu har jeg det!
(tæller paa Fingrene).
Valdsneppepostei først;
Dernæst Skildpadde med en udsøgt Sauce;
Saa Bekassiner — men for Guds Skyld mærk,
At Tarmene med Krydderier fyldes!
Saa Østers, stuvede som sidst; til Slutning
Lidt Confitur. Lav mig engang for Løier
En Budding af Fasaner, en af Karper,
Og kog dem begge vel i Drymadera;
Det skal forlange mig at vide, hvilken
Mon smage bedst —

Kokken.

Befaler Herren flere
End de befalte fire første Retter
Idag til Frokost?

Stormskjoldbulder.

Jeg befalte tre!

Kokken.

Jeg beder underdanigst: der var fire.

Stormskjoldbulder.

Der seer han selv, min Finger staaer endnu
Paa Langmand; altsaa tre!

Kokken.

Ja, naadig Herre!
Men Herrens Slikpot skulde staae paa Guldbrand,
For dengang Herren sagde: „Mærk for Guds Skyld,
At Tarmene med Kryderiet fyldes",
Saa kom den fjerde Ret, og det var: Østers;
Men saa blev Herrens Slikpot staaende
Paa Langmand — ja den gjorde, Mænd, saa sandt
Som her jeg staaer en Synder for vor Herre!

Stormskjoldbulder.

Men nu befaler jeg eengang for alle:
Jeg vil herefter, fra imorgen regnet,
Kun have trende Retter Mad til Frokost,
Saalænge disse trange Tider vare.
Naturen vil sin Ret; men den maa tære,
Med hvad den kan herefter faae, at nøies.

Kokken.

Knap intet af paa Eders Legem, Herre,
Til Bræk for Eders dyrebare Sundhed!
Det Allerifornemste er dog Maden —
Desuden maatte det jo angre Eder,

Om, posito jeg sætter, naadig Herre!
Gud kaldte Eder bort, som Gud forbyde,
Om føie Tid —

Stormskjoldbulder.

Afsted og pas din Gryde!
(Kokken gaaer).

Stormskjoldbulder
(seer paa sit Uhr).

Ei Tolv endnu — nu da! af Ærgrelse
Jeg har havt nok i denne Morgenstund,
Og faaer vel mere bedre op ad Dagen.
Først dette Tiggerbrev, saa Mæcenaten,
Saa Tyveriet — nu, det gaaer jo herligt!
Det er en Verden den! det er et Forsyn!
Oplysningen er Skyld i meget —

Mikkel (ind).

Herre,
I Borgestuen sidder der en Jæger;
Sølvknapper har han i sin Jægertrøie.
Jeg sagde: Blæs et Stykke paa dit Valdhorn!
Han sagde: Nei, jeg blæser kun naar Tid er;
Saa sagde jeg: Saa kan du lade være!
Han gloer paa Else som en Høg paa Fugle —

Stormskjoldbulder.

Hvad er hans Navn!

Mikkel.

Jonas Stormbulder, Herre!

Stormskjoldbulder.

Du lyver, Djævel! tør du dig formaste —

Mikkel.

Nei, gid jeg times — Ah, den slemme Gavtyv,
Et saadant deiligt Navn til ringe Djævel!

Stormskjoldbulder.

Ud over Hals og Hoved, dumme Slyngel!
Spørg ham, hvorfra han henter dette Navn;
Om gammelt Adelsblod i Aaren flyder!

(Mikkel gaaer).

O Verden, Verden, Verden, siger jeg! —
Jeg øiner noget Metaphysisk her!
Mon Satanas er sluppen løs idag?
Jeg „Skjold" og „Bulder" fik af mine Fædre
Med Adelsblod til evig Arv og Eie;
Jeg kjøbte „Storm" for tusinde Dukater,
For større Velklangs Skyld og større Fyldes,
At Stormen maatte Skjoldets Oldmalm føre
Ad Talens Landevei med rædsomt Bulder;
Saa dette Storm er ei for dyrt betalt.
Mit Navn som Storm og Kamp og Torden lyder,
Indgyder Ærefrygt. Mit mit skal være,
Om Verden skulde end forgaae derved!

Mikkel (ind).

Først spurgte jeg: Hvor henter du dit Navn?
Saa svarte han: „Hos Morten Kok i Bulder";
Saa spurgte jeg, hvad Bulder var for En;
Saa svarte han: „En ringe By i Landet";
Saa spurgte jeg: Hvor gammel er du da?
Saa svarte han: „Henved de Tredive",
Og desformedelst er hans Blod ei gammelt.

Stormskjoldbulder.

Kald ham herhid, dit Daarekistekræ!

(Mikkel ud).

En Kok? en By? er denne By tilfals,
Ei skal den længer Navn af Bulder føre!
End Kokken da? — fordømte, Satans Kok!

(Mikkel og Jonas komme).

Træd frem og see mig stivt i Øinene!
Hvad er dit Navn?

Jonas.

Jonas Stormbulder, Herre!

Stormskjoldbulder.

Stormbulder? Kjeltring, det er Tyvekoster!
Ærbødighed! Det Navn maa ei besudles!

Jonas.

Behold I Kjeltringen som overflødig;
Jeg gier tilbage hvad jeg faaer formeget.

Saavidt jeg skiønner, er ei Høflighed
En Hovedfeil hos Eder, høie Herre!

Stormskjoldbulder.

Stormbulder, siger jeg, er Tyvekoster;
Den Ædelsteen er min!

Jonas.

Hvis I er klog,
Forstaaer jeg Eder ei.

Mikkel (ved sig).

Han kudsker Herren!

Stormskjoldbulder.

Dit Sprog mig hover meget, paa min Ære!
Du taler frit, er oplyst; det er brav!
Jeg lider dig, ved Gud!

Mikkel (ved sig).

Mon det er Alvor?

Jonas.

Paa denne Maade faaer jeg noget, Herre,
At takke for.

Stormskjoldbulder.

Før spøgte jeg, forstaaer du;
Jeg lider meget Spøg og gode Indfald.
Hvor kommer du mig fra?

Jonas.

Fra Hovedstaden.

Stormskjoldbulder.

Og søger vel en Jægerplads — Enfin,
Hvad Nyt fra Hovedstaden?

Jonas.

Intet, Herre;
Man slider der for Tiden paa det Gamle
Af alle Kræfter —

Stormskjoldbulder.

Politiken sagtens?

Jonas.

Den er nok opslidt nu, saavidt jeg veed,
Tilligemed Moralen.

Mikkel.

Ja, det gaaer
Vel sagtens der som her, at Tøiet slides?

Stormskjoldbulder.

Ti du!

Mikkel.

Ja, Herre!

Jonas.

Om et Maleri —

Stormskjoldbulder.

Det har jeg hørt og læst om allerede.

Jonas.

Om Sotto, Simber —

Stormskjoldbulder.

Tov! Personers Navne?

Jonas.

Til Døden Dømtes Navne. — Selsomt nok:
Var Rygtet ei endnu hos Eder, Herre,
Med denne gamle, fast tandløse Nyhed?

Stormskjoldbulder.

Istedetfor mig saadant at fortælle,
Tilmelder min Commissionair i Byen
Mig Dit og Dat, der er ei værdt at nævnes,
Og gier mig Stank for Dank —

Mikkel.

Og Øgenavne!

Stormskjoldbulder.

Den Stakkel der er fjantet.

Mikkel.

Jeg er Fanden!
Jeg har ei Skrue løs —

Stormskjoldbulder.

Ti, stakkels Mikkel!

(Til Jonas).

Nu, lad os høre mere.

Jonas.

Oprørstale
Skal være Simbers, Elskov Sottos Brøde.
Fra Barnsbeen vare de hinandens Venner,
Af ringe Herkomst Begge. For sin Skiønhed
Er Sotto nævnt „den himmelfaldne Yngling“.
Den mægtige Saringos Dotter, Lorma
(„Gudinden Lorma“ nævnt — nysgjerrig dog!)
Fik Lyst at see den himmelfaldne Yngling,
Lod foregive, at en Ungdomsven
Ham vilde aabenbare noget Vigtigt.
Han kom, de saae og elskede hinanden —

Stormskjoldbulder.

Uhyre Skam for hendes høie Blod,
At elske saadant nedrigt Støv!

Jonas.

Nu, Herre,
Naar Høi og Lav tilsammen vorde Støv,
Skal Eders bedste Seeglas have ondt ved
At finde Rangen her. Saringos Frille
De Elskende forraadte for Saringo.
Han lod sin Dotter indespærre, lyste
Forbandelse, gaaer Rygtet, over hende,
Men Sotto svor han uforsonligt Had.

Stormskjoldbulder.

Ei uden Grund!

Jonas.

Det er ei grundigt, Herre,
I sin Hukommelse at gjemme Det,
Som bort man burde kaste.

Stormskjoldbulder.

Nu, hvad mere?

Jonas.

Man knurrer, som I veed, i Krogene;
Sligt skal Saringo, om han kan, forbyde,
Skal lytte til, hvor Knurret kommer fra.
Paa Embeds Vegne lod han Sotto fængsle;
Nu ilte Simber, brusende som Stormen,
Til Torvet hen, og for en talrig Mængde
Udøste han sin Harm, kom nogle Store
For nær, gaaer Rygtet, med den plumpe Sandhed,
Og krævde Hjelp mod misbrugt Magt hos Folket.

Stormskjoldbulder.

Den Oprørsstifter!

Jonas.

„Jilsind" kalde Nogle
Hans Brøde her, og slippe for at bruge
Det andet Ord af fire Stavelser.

Man fængsler ham; tjenstfærdig Egennytte
Gjør Sit, fornærmet Hovmod Sit; man finder,
At han og Sotto staae i Forbund, ville,
Om muligt, rokke Underdanens Pligt
Mod Majestæten, ryste Tronens Grundvold,
De ere hyrede, formoder man,
Af Landets Fjender.

Stormskjoldbulder.

Det er meget troligt!

Jonas.

Som nu de sad og vented Døden, aabned
En venlig Haand de Bure for de Fugle;
De fløi i Skoven ud, thi Ingen turde,
Og Ingen tør dem huse eller hæle.

Stormskjoldbulder.

Vildttyve, skal man see!

Jonas.

Vel muenligt, Herre.
En Priis af fire tusinde Dukater
Paa deres Hoveder er udsat.

Stormskjoldbulder.

Fire!

Mikkel.

Ah, hvem der bare vidste — der var Noget
At hale der!

Jonas.

Fy, Mikkel!

Stormskjoldbulder.

Fy for Fanden!

Jonas.

Man ynker, roser, dadler dem, man paastaaer,
De høre Fanden til; man paastaaer ogsaa,
At alle deres Hovedhaar er talte.

Stormskjoldbulder.

Hvad paastaaer du?

Jonas.

Jeg paastaaer intet, Herre.

Stormskjoldbulder.

Siig mig engang, hvor fik du dette Navn?
Dog ei i Daaben vel?

Jonas.

„Storm“ fik jeg der,
Men „Bulder“ ei, det er en Arvelod,
Tilfalden mig imod min Villie.

Stormskjoldbulder.

Imod din Villie, Jonas?

Jonas.

Ja. Min Fader
I Byen Bulder boede. Han var Kok —

Stormskjoldbulder.

Var? er han død?

Jonas.

Ja, Herre!

Stormskjoldbulder.

Bravo, Jonas!

Saa er han salig, mener jeg. Hvad mere?

Jonas.

Da jeg er fød i Bulder, kalde Folk mig
„Jonas Stormbulder“; det er hele Sagen.

Stormskjoldbulder.

Er denne By tilfals for Penge, Jonas?

Jonas.

Den er maaskee. Dens Eier Tordenstraale —

Stormskjoldbulder.

Et ganske vakkert Navn!

Jonas.

Som Rygtet gaaer,
Er han paa Knæerne; han piner Bonden.
Han solgte vel, ifald han fandt en Kjøber.

Stormskjoldbulder.

Siig, har du Slægt, som bærer Navnet Bulder?

Jonas.

Nei, den er uddød.

Stormskjoldbulder.

Alle døde?

Jonas.

Ja.

Stormskjoldbulder.

Og alle salige, undtagen du!
Nu, det er vel, de er i Himmerige.

Mikkel (ved sig).

Det Middag er, jeg staaer paa Naale!
(Høit).
Herre,
Maa jeg gaae ud lidt paa Naturens Vegne?

Stormskjoldbulder.

Afsted, dit Beest! spørg Kokken om min Frokost!
(Mikkel ud).
Siig, har du Lyst at tjene mig som Jæger?
Spørg ei om Lønnen; rundelig jeg lønner,
Naar du er tro og flink, som det sig sømmer.
Men ei jeg lider dette Øgenavn,
Dit Navn skal være „Jonas“ slet og ret,
Og intet „Storm“ og intet „Bulder“ høres;
Saa er du i min Tjeneste som Jæger.

Jonas.

Saa finder jeg hos Eder hvad jeg søgte.

Stormskjoldbulder.

Du blæser Valdhorn?

Jonas.

Ja.

Stormskjoldbulder.

Er dog ei gift?

Jonas.

Nei.

Stormskjoldbulder.

Skyder godt?

Jonas.

Saa sige Andre, Herre.

Stormskjoldbulder.

Alt godt og vel. Jeg vil dit Skudsmaal læse.
(Jonas flyer ham et Papir).

Mikkel (ind).

Jeg spurgte Kokken først om Herrens Mad,
Saa sagde Kokken —

Stormskjoldbulder.

Ti!

Mikkel.

Nei, Kokken, Herre!
Han sagde —

Jonas.

Tal ei høit, naar Herren læser!

Stormskjoldbulder.

Valdsnepper fremfor Alting, Jæger Jonas!
Hvad sagde Kokken, Mikkel?

Mikkel.

Kokken, Herre?
Jeg spurgte først om Herrens Mad var færdig,
Saa sagde Kokken: Ja! Saa spurgte Kokken
Om Herren vilde spise strax paa Stand —
Men der er skeet en stor Ulykke, Herre:
Et reent forbandet Tyvebeest har stjaalet
Posteien —

Stormskjoldbulder (affides).

Hvis jeg holder ud til Aften,
Da vorder jeg et mageløst Exempel
Paa Taalmod, gjør jeg!

(Høit).

Hvor er Kokken, Mikkel?

Mikkel.

Han sidder, tænker jeg, i Skorsteenspiben,
Hvor han er vant at skjule sig for Herren.
Han bad mig tie. Jeg tør bande paa,
Den Postei er — maaskee jeg gjør ham Uret —

Stormskjoldbulder.

Hvor? hvem? siig frem!

Mikkel.

Ja, Herre: Sorterap,
Et Tyvebeest, som vil saa gjerne smause,
Og ingen Anden—

Stormskjoldbulder.

Hvem er Sorterap?

Mikkel.

Den sorte Kat, som —

Stormskjoldbulder.

Den skal døe!

Mikkel.

Ja, Herre!
Men der er skeet en anden —

Stormskjoldbulder.

Lad mig være!
Idag jeg alt har havt mit fulde Læs!
(Seer paa sit Uhr).
Paa Slaget Tolv — hvor Tiden dog mon løbe!

Jonas.

Paa Tidens Ryg er Arbeid jo en Svøbe.

Stormskjoldbulder.

Du skal mig muntre ved dit Spøg herefter;
Du Indfald har, som mig fornøie, Jonas!

Mikkel.

Da har jeg ogsaa gode Indfald, Herre!

Stormskjoldbulder.

Du følger mig i Eftermiddag, Jonas!
Og Fæet der, i Skoven. Pomperiflen,
Med Korset paa, du eftersee mig, du!

Jonas.

En Pomperiffel er en selsom Ting,
Dens Kugler gaae paa Hosesokker, Herre!

Stormskjoldbulder.

Før ham i Borgestuen, Mikkel; der
Min Kok ham see tilgode!

(Gaaer).

Mikkel.

Kokken, Herre?
Ja, Kokken er i Røg. Det var et Indfald!
Naar Herren gaaer, faaer jeg de bedste Indfald.

Jonas.

Siig, hvortil bruger Herren Pomperiffel,
Hvis Kugler liste sig som Nattens Tyve?

Mikkel (affides).

Lyksalig den, som skal hos Kokken æde!
(Høit).
Hør, lad os være Venner, lille Jonas!

Jonas.

Jeg er ei Nogens Fjende, lille Mikkel!

Mikkel.

Jeg har et Ord at sige hos min Herre.

Jonas.

Det har jeg mærket, Mikkel!

Mikkel.

Jeg skal tale
Et godt Ord for dig hos min Herre, Jonas!
Jeg er hans høire Haand, imellem os sagt;
Jeg gavner ham mangfoldig, sandt at sige.
Jeg er paafærde; der er intet Ondt i.

Jonas.

Ei veed jeg, hvad du kalder Ondt.

Mikkel.

Saa hør da:
Ondt kaldes Ondt; det er at sige, seer du:
Det Gode er forskjelligt fra det Onde,
Skjøndt Ondt og Godt er paa en Maade Eet;
Det Gode er vel bedre, end det Onde,
Dog er det Onde ganske godt, forstaaer du!
Som for Exempel: naar man stjæler Penge,
Saa er det paa en Maade ondt, at stjæle,
Men Pengene de ere meget gode.

Nu blev du da saameget klogere;
Og naarsomhelst du ikke veed Besked,
Saa skal jeg nok forklare Et og Andet.
Men tag, for Alting, vare paa din Mund!

Jonas.

Tak for dit Raad.

Mikkel.

Jeg kunde, om jeg vilde,
Fortælle Ting, som — Tys!

Jonas.

Hvad nu?

Mikkel.

Madklokken!
(Han løber ud).

Jonas.

Et gyldent Buur! mon Fuglen er en Rovfugl?
Her er en deilig Blomst, som hedder: Else.
(Han gaaer).

En Hule.

Sotto. Simber.

Simber.

Ei vil jeg længer indespærres her;
Jeg kryber ud til Dagen. Vil du med?

Sotto.

Det haster ei. Igjennem trange Sprækker
Sig Lyset trænger ind og os besøger.
Saa venligt er det milde Daglys, Simber!
At det besøger selv fra Livet Dømte,
Og med sig selv et Glimt af Haab dem skjænker.
Naturen udgrov gjestmild disse Huler;
Medynksom vilde den, — saa troer nu jeg —
At flygtig, arm, betrængt Uskyldighed
I dem et Ly til Frelse skulde finde.

Simber.

Nei, mageløse Asskum maae vi være,
Naar selv en skummel Hob, til Galgen moden,
Tør vente sig Belønning ved vor Død.

Sotto.

Et priisdømt Hoved er en Lygtemand
I Vindesygens Mulm —

Simber.

Nu, selsomt nok,
Om hist og her en Herreborg maa rumme
Et værre Par, end Hulen rummer her!
Og troer du vel, at Magt, til Udaad brugt,
Kan hvælve Borge over Udaadsmænd,
Hvor Ærlighed med Tiggerposen kommer,
Og faaer et pillet Been at gnave paa?
Hvor Magtens glubske Hunde lades løse?
Hvor Sandhed, hvis den kommer, finder Døden?
Og mener du, at selv Retfærdighed,
Med lidt Oeconomi, i To kan deles?

Sotto.

Du kan dog spøge med et priisdømt Hoved.

Simber.

Vist kan jeg det endnu. Jeg er som Krud,
Der om sig slaaer, paa Ilden kastet, Sotto!
Jeg smelter ei som Vox. I Magtens Haand
Jeg, Staalet liig, kan brydes, men ei bøies.
Kryb, hvo der vil, i Smigers Slangebugter,
Med Løgn paa Tungen, for at gjøre Lykke;
Men før jeg roder om i dette Støv,
Før bøier jeg mit Knæ for Bødlens Øxe.

Sotto.

Os Nogle blandt de store Smaa forfølge;

De fore vild fra Pligtens smalle Sti
I Egennyttes, Hads og Hovmods Mørke.
Saa fare de ei Alle; under Fløil,
Som under Vadmel, banke ædle Hjerter.
Endnu Retfærdighed paa Jorden lever
Og Venskab, Medynk; milde Dyder flyde
Endnu af Kjerlighedens rene Kilde.

Simber.

Hvor flyder den? hvor ere dine Helte?

Sotto.

Hvo gav sig selv til Priis, for mig at frelse?

Simber.

Jeg kjender ham tildeels; hans Navn er Simber.
Han søgte aldrig — det er hans Natur —
Med ængstlig Omhu at bevare Livet.
Jeg mindes grandt, at i sin første Ungdom
Han søgte Faren, hvor den var at finde:
I Storm han søgte ud paa Havets Dyb;
Var glad, naar Tordnen slog og Lynet brændte;
Gik mellem Bjørne; sprang paa Husets Ryg
Og over Dødens Gab paa steile Klipper.
Han voved Livet ofte for en Fugl,
Som han, naar den var fanget, strax lod flyve;
Men oftere han voved det for Intet.

Han hader Vold og Tvang; han brød sit Fængsel;
Han hjalp dig ud — Hvad nu? Ifald dit Øie
Lønkamret kunde gjennemskue, Sotto!
Du vilde see, at Lyst til Bovestykker,
Foreent med Tanken om en mulig Hevn,
Og andet meer ved Roret sad derinde,
Og ei alene Omhu for din Frelse.
Du vilde see, at Simbers Daad, min Sotto!
Flød ei af Kjerlighedens rene Kilde —
Hvor er nu Helten?

Sotto.

Dybe, sjeldne Greb
I egen Barm! O Pile, slupne løs
Mod eget Bryst! — Hvor vil det falde ud,
Naar Støvet hist engang sin Dom skal høre!

Simber.

Da vorder ei Enhver, der gik i Fløil
Og Purpur her paa Jorden, Hædersmand.
Men veedst du ingen andre Helte, Sotto?
I Nødens Time Mange du husvalte;
Taknemmelige søge de dig vel
I Trængselsstunden? Gaae de nu paa Fangst
Og ville vinde Prisen paa dit Hoved?

Sotto.

Et Par ja; dog kun eet.

Simber.

Hvor er vel Murmoll,
Hvis Liv du frelste, vovende dit eget?
Hans Gjeld til dig saa let ei slettes ud;
Thi du har Livet kjert, du voved aldrig
Et Dødsensspring med mig paa Fjeldet, Sotto!
Hvor er vel Murmoll? mon han gaaer paa Sporet,
Vil afbetale paa sin Gjeld?

Sotto.

Maaskee.
Det var vel ei det Bedste, elskte Simber!
Om lutter Guld man fandt i alle Miner.

Simber.

Paa denne Maade er jo Alting godt;
Saa er der Ingenting i Veien, Sotto!
Alt godt og vel! Fra Kilden flyder Vand,
Den Drik endnu maa, ukjøbt, Tørsten slukke,
Den Drik Naturen end beholdt tilbage
At skjænke fattig Mand, hvor Vold, Rovsyge
Og skiden Vindelyst med rastløs Higen
Blandt Menneskene stadig boe og bygge.
Her er en Skorpe; guml nu du paa den,
Saa gumler jeg paa denne! saa besynge
En mættet Bug, blandt Overflod af Retter,

Den gyldne Nøisomhed, og lære os,
At Vand og Brød er nok til Smaafolks Nødtørft.

Sotto.

Nei, med min Tilstand er jeg ei tilfreds,
Med dem, som os mishandle, endnu mindre;
Men lad os kæmpe mod vor Harm, vort Mismod,
Og stadig troe, at Ondt kan vorde Godt!

Simber.

Hvorfor ei Værre? Alt, hvad der kan falde
I Dødeliges Lod, kan ramme os;
Men blandt det Onde Døden er det mindste.
Hvad Ondt du har bedrevet, veed jeg ei;
Min Brøde, siger man, skal være voxet
Mig over Hovedet — skal være steget
Til Majestætsforbrydelse og Oprør.
Gud veed, jeg tænkte ei at stifte Oprør,
Jeg gav min Harme Luft, den foer med Sandhed,
Det toge Nogle den unaadigt op;
Det er ei første Gang at sligt er hændet.

Sotto.

Vei dette først: vor Keiser er Erobrer;
Hans Herskesyge er den skarpe Spore,
Der driver ham til Kamp i andre Lande.
Det, som i krigersk Rustning sig ei rører,

Forlyster ei hans Sind. I Hærens Legem
En Sjel, den Kampens gamle Løve sidder.
Men medens hist han seirer, sniger her
Sig Misfornøielsen omkring blandt Folket.
See! under disse Forhold traadte du
Høirøstet frem —

Simber.

Hevn af en mægtig Tyv,
Hvis Byld jeg trykte, uforsonligt Had,
Lurende Lumskhed, Daarskab, stinkende
Af raaddent Hovmod, ere vore Bødler!

Sotto.

O sæt dit Sind i Rolighed, min Simber,
I Oprør ei, som Havet under Stormen!

Simber.

Naar Stormen kommer paa mit Hav, min Ven,
Da bruser det. Et Lam jeg aldrig vorder.
Saringo ønsker jeg at kunne knuse
I denne Stund —

Sotto.

Og jeg, at kunne røre
Hans haarde Bryst til Medynk med min Lorma.

Simber.

Først sætte Himlen ham i Modgangs Skole,

Hvor Hovmoddrukne Ydmyghed kan lære,
Den Ubarmhjertige Barmhjertighed,
Umennesket at gjøre Bod og Bedring.
Saringos Bryst, den kolde, hule Hvælving,
I Medgang kun har Rum til onde Tanker.
Raab kun derind om Medynk, til din Strube
Ei meer har Røst; du finder ingen Gjenklang. —
I Luften ud med dig og disse Dunster,
Der aand dem ud i Rummet! Ladt er Riflen,
Vi fandt i Skoven; lad os fælde Vildt,
Faae Sul til Brødet, lad os friste Livet
Tiltrods for vore Fjender! — Uforsagt!
Ei Bønner eller Taarer! Brister Hjertet,
Hvad siger det? Vi raabe dem i Øret:
„Farvel, I Daarer! Vi har raset." — — Kom!
(De gaae).

En skyggefuld Plads.

Rutli.

Hist kommer Murmoll — Nei, hans Gang er langsom
Og tankefuld; saa er ei Murmolls, Vinden
Er vant at kappes med ham og at mumle
Bag Foden om hans Ilen. Jo, just Murmoll!

Hvad i al Verden? mon Adstadighed
Og runkent Alvor, eller Kedsomhed
Og Maanskinslængsel har faaet Fingre paa ham
Og stjaalet Fjeren af hans Ungdoms Vinge?
O hvilken Liigfærd! Ei, han plukker Blomster —
Mon han har fløitet nogen Muse til sig,
Og agter nu at sætte fundne Skatte
For Publikum i trykte Urtepotter?
Hvad mon han taler om med disse Blomster?
Han kommer hid; jeg vil sandfærdig lure.
(Gaaer tilside).

Murmoll (med Blomster).

Kjerminder, Blomsterlivets hulde Smaa,
Erindringens Veninder, I som blaane
Paa Tankens Vei! Og du, o Tusindfryd!
Og du, o Altidkjer, min Sjels Veninde!
Du Blomsterdronning i din Purpurkaabe!
Du tarveligen klædte, hvide Lilie!
O kommer i min Krands, I favre Blomster,
Slaaer Eders glade Kreds om hendes Hoved!
Og smiler hun, og sender Hjertet Øiet
En Taare, Glædens Ilbud — o saa voxer
Min Fryd høit over Skyen, Vinden jager;
Forsmaaer hun Eder, kaster Eder bort,
Saa visner kun omkring min Glædes Urne.

Rutli.

O du Forræder!

Murmoll.

Rutli —

Rutli.

Jo, min Søn,
Fortæl kun du; mit Jeg er lutter Øre!

Murmoll.

Du sad paa Luur; det lærte du af Katten.

Rutli.

Siig, agter du at gjøre Hverdagsbrug
Af saadan Pilgrimsgang og saadant Ansigt?

Murmoll.

Hvad feiler Gang og Ansigt?

Rutli.

Kun en Mangel,
Den Mangel er en Feil, den Feil en Mangel —

Murmoll.

Hvad mangler da?

Rutli.

Lad hende ogsaa være
Den ubarmhjertigste Gudinde-Fistap,
Saa kan hun optøes, veed jeg!

Murmoll.

Hvilken Snak!

Rutli.

Og hvilket Ansigt, fuldt af Mulm og Mørke!
O Elskov, Element som skummer over,
Og — Tøv nu lidt: her er min Pennekniv,
Ifald du vil dig stikke —

Murmoll.

Du er vittig!

Rutli.

Der er en Typ i dine Oines Lamper!
(Paa Knæ).
O spar mig Stakkel, naadigste Gjenganger!
Hvad nytter dig, du Edvard Rutli fanger?
Du smiler i din Grav? staa op igjen!
Jeg saae dig trænge haardt til Stemmelse,
Og tog mig for at skrue lidt paa Qvarten.

Murmoll.

Jeg er jo stemt —

Rutli.

Du er bestemt forstemt.
Du elsker Norna, Gunners Pleiedotter,
Som Oiet Dagens Lys, som Hjertet Haabet;

Men elsker Norna Murmoll? — Du skal svare;
Jeg bruger jo min Tunge som en Lygte
I Mørket!

Murmoll.

Selv jeg famler —

Rutli.

Søde Pige,
Aabn dine Læber, aand en Himmel ud:
Et „I", et „A" — saa lægger Murmoll sammen;
Det kan han nok!

Murmoll.

— Hvorfor saa udspændt, Bryst!
Saa deelt imellem dine Følelser,
Som om du var en Fiende af dig selv,
Du Tumleplads for dette Altformeget?
Fik Elskov Magt at byde: „Dette Hjerte
Skal slaae i Fryd, hiint under Kummer briste"?
Hvad er mit Altformeget? — Sotto! Lorma!
Forraadte Elskende, til Pinsler dømte!
O Hjerter, lidende for fremmed Brøde,
Adskilte, blødende! O grusomt, grusomt!
Du frelste mig fra Døden, ædle Sotto!
Har Trængsler nu dig selv en Grav udhulet?

Mit Hjerte føler hvad det skylder dig;
O tvivl kun ei! Forgjæves har jeg søgt dig,
Ved Nat og Dag, i Skove, mellem Fjelde.
O at jeg maatte finde hvad jeg søger!
O gid det skee, men ei forsildig!

Rutli.

Amen!
Jeg staaer et taust, et velafrundet Nul.
At du med al din fine Levemaade
Ei lader disse Enetaler fare,
Naar jeg, et tænkende, beslægtet Væsen,
Staaer ved din Side med to sunde Lunger
Og nok af Evne, Villie til at tale!

Murmoll.

Min Tanke foer til Sotto, muntre Rutli;
Hans Vee og Vel mig ligger nær om Hjertet.

Rutli.

Ei ædel Sorg mit Bryst skal finde tomt
Paa Medynk, Murmoll! Ogsaa jeg kan græde;
Thi ogsaa jeg har følt, at Godheds Gud
Gav Øiet Taaren ei til Glæder ene,
Men bød den stundom lindre Støvets Kummer.
Jeg gaaer tilside for det mørke Tungsind,
Jeg kalder Munterhed mit kjere Barn,

Og kæmper for mit Barn saa godt, jeg kan.
Men naar det skranter, kalder jeg til Hjelp
En venlig Fugl; den synger for mit Barn.

Murmoll.

Hvad synger den?

Rutli.

Sidst sang den saa herude:

Flammer Lynet og Tordnen slaaer,
Vi faae vel Solskin i Morgen.
Gyldenbuen i Skyen staaer,
Og Glæden vandrer hos Sorgen!

Den Fugl er min —

Murmoll.

O den er Hvermands Fugl!
Den sidder i et Buur af røde Roser,
Og synger der saalænge Hjertet slaaer.
Syng, søde Fugl, for Sotto og for Lorma!
Du flagre op igjennem Tvivlens Skygger
Høit over Skyen, tye med Iil tilbage
Og sige Hjertet: slaa! den klare Himmel
Er bag de mørke Skyer!

Rutli.

Just mine Ord!
(De gaae).

Skov.

Sotto og Simber
(sidde ved et Vandfald. En Kugleriffel ligger ved Siden).

Simber.

Forstum, du Fugl, som synger der paa Grenen,
At ei din Sang forraader dig for Høgen!
Hvorfor saa glad? est du ei En af dem,
Som dynge Synd paa Synd? af dem, som hykle,
Forraade, myrde under Venskabs Maske?
Af dem, som grumt hverandre her forfølge
Med Lasters Svøbe? En af dem, som frygte
For Mangel midt i Rigdoms Overflod,
Og blegne under nidske Ønskers Byrde?

Sotto.

Den kjender ei vor Slægts Forbrydelser,
Spidsfindigheder, Daarskab, Grublerier;
Den er Naturens Barn, tilfreds og sorgløs.
Den synger glad, af Haabet aldrig skuffet,
For Brøde fri, af Uro aldrig truffet,
Hiin hvasse, sikkre Piil paa Syndens Bue.
Den ændser ei, at Himlen allevegne
Sig hvælver over misfornøiede,

Uædle Skabninger, som skabe Sorger,
Frydløse Dage for sig selv og Andre.
Dog siger den Almægtige til Jorden:
„Du føde disse Utaknemmelige!“
Til Himlens milde Lys: „I skulle flamme!
„Det være dem, som Jorden føder, tilladt
„At skue mine Under!“ Det er Naaden!
Det Kjerligheden er, den himmelske,
Som Støvets snevre Bryst kan aldrig rumme!

Simber.

Saa syng da, Fugl, fornøiet med din Lod!
Misund ei ham, hvem aldrig slukket Guldtørst
Fortærer! ham, som laaner Luft fra Rummet
Og giver den tilbage, overlæsset
Med Ønsker, Klager, smittet af hans Lunger!
Beskæm ham midt i al hans drømte Viisdom,
Den slimede, af Hovmod drukne Støvgud!
Tro hvo der vil, at selv den Helligste
Har Livet blæst i saadan dyndet Leerklump!

Sotto.

Ak, hvo er reen! hvo nævntes „Menneske“
Og, hvad han burde, var i Vel og Vee!

Simber.

Jeg ei; men mangen Djævel endnu mindre!

Lad os, som drømte Guder, snuble — vel!
Men raabe vi, saa dyndede vi ere:
„Vi ere rene, vi, og dyrekjøbte!"
Da lægge vi en Djævel Ord i Munden,
Og reise os paany til afskens Udaad.
Saa gaaer det dem, saa gaaer det disse Djævle!

Sotto.

Mon Menneskenaturen sikkrere
Til Maalet stunded, var ei denne Blanding
Af Ondt og Godt? Fra Vuggen og til Graven
Er Mennesket, den underlige Samling
Af Ondt og Godt, en Gaade for sig selv.
Det gjelder om at holde ud, til Gaaden
Er opløst. Mangen hylende forlader
En Skueplads, han grædende betraadte.
En Yngling kaster hist, mistvivlende,
Sin Rolle, før hans Prøvetid er omme;
En Olding bærer her, paa Tillid rig,
Sit Hoved, graanet under megen Modgang,
Til Priis for Vindene —

Simber.

Ja lad dem hyle,
Faae de forgyldte Bobler til at briste!
Det er ei andet, siger jeg, end Bobler!

Befal, at denne Slave vorder fri,
Og hiin forgyldte Skjelm for Karren spændes!
Hører du ikke, Kyhlams Keiser? — Ha!

Sotto.

Min Simber, kjere Simber!

Simber.

Vee dem! Vee dem!
(Han brister i Graad).

Sotto.

Græd, ædle Simber! hver din Taare være
En bønhørt Bøn hos Gud!

Simber.

Nei, det er Bly,
Af Harmens Gløb i Øiets Digler smeltet!

Sotto.

Saa græd den ud!

Simber.

Ja, ja, det vil jeg lære!

Sotto.

Ulykkesbroder! lad det stedse være
Vor Id og Idræt, at forsage Hevnen,
Om end det stod til os, den at udøve;
Men heller stræbe vi at kunne give
Forsonlighed for Had, at sætte Sagtmod

I Vredens Sted, mod Trængslers Anfald Taalmod!
Paa denne Maade lad os stedse stræbe
At seire over vore Fiender, Simber!

Simber.

Venlige Hjerte, Bryst for Kjerlighed
Og milde Følelser! dig vil jeg elske
Til Livets sidste Stund —

(Han segner ned).

Sotto.

Forbarm dig, Gud!
Hvo myrder her? Hvor traf det — hvor, min Simber?

Simber.

Her i mit høire Bryst — han har ei vidst,
Hvor Hjertet sidder hos et Menneske.

Sotto.

Jeg hørte Lyd af Kuglen, intet Knald —

Simber.

Den sang min Gravsang —

Sotto.

O min Ven! min Simber!
(Han knæler ned ved Simber; en Kugle gaaer forbi hans Hoved).

Simber.

O frels dit Liv! mit kan ei frelses. Fly!
Vær snar! o fly —

(Han daaner hen).

Sotto.

Dig døende forlade!
O saa forlade Haabet mig i Døden! —
Ei kan jeg see, ei høre denne Morder.
(Han reiser sig, griber Kugleriflen og raaber:)
Kom Pulver i dit Jern, du lumske Morder,
At det maa varsle Livet om dets Fjende!
Til Mord du bruger Luften, Livets Kilde,
Og lister Døden paa dit Bytte, Stimand!

Jonas.
(styrtende ind i Baggrunden).
Hvad har I for? hold inde, siger jeg!

Stormskjoldbulder (skjult i Krattet).
Baand paa din Tunge, hjerteløse Nidding!
Du har idag en Mand i Skoven myrdet,
Som Mikkel der kan vidne.

Mikkel.
Ja, ved Gud!

Jonas.
I meensvorne Mordere!

Stormskjoldbulder
(til Mikkel).
Stød ham din Hirschfænger i Bugen!
(Mikkel angriber Jonas, som værger sig med en Kjep).

Sotto
(faaer Sie paa Stormskjoldbulder).

Et Vink til Skud — og du er Dødens Mand!

Stormskjoldbulder
(sigtende paa Sotto).

Styrt!

(Stormskjoldbulder falder. Mikkel flyer).

Sotto.

Tag mod Døden, du har længe æsket!

Stormskjoldbulder.

Mord! Hevn! myrd, myrd ham! myrd ham!
Vee, jeg døer!
(Han døer).

Simber.

Jeg drømte — Sotto! var det dig, som kaldte?
Nei, ingen Hevn! Jeg er en Timeviser,
Til Maalet stundende med sidste Spænding
Af Livets Fiederkraft — Far evig vel!
(Han trykker Sottos Haand fast til sit Bryst og døer).

Sotto.

Det er forbi! Ak, ak, min Ven er død!

Jonas
(ved Stormskjoldbulders Liig).

Der ligger du! Du fandt din Død i Skoven,

Hvor du din sidste Udaad har bedrevet.
Det var et ærligt Skud fra denne Jæger!
Han gav ham Kuglen lige ind ved Hjertet
Og lærte det for første Gang at føle.

Sotto.

Kom hid, du Jæger! see min døde Ven!
Lad Hornets høie Røst i Skoven gjalde
Og fylde viden Rum med Sørgetoner,
Som Smerten fylder dette Bryst!

Jonas.

O fly!
Frels Livet! fly med Iil! giv Raadet Rum!
Snart Hevnens Iilbud dig paa Sporet følge.
(Han forsvinder).

Sotto.

Ak, aldrig var jeg arm som nu! O Død,
Du Tidtpaakaldte, Sikkerttræffende,
Nu er han din! han var min Eneste!
(Han gaaer langsomt bort med Simbers Liig. Sørgetoner af et Valdhorn høres i det Fjerne).

En anden Deel af Skoven.

To Bønder mødes.

Første Bonde.

See, Guds Fred, Nabo! hvor skal du hen?

Anden Bonde.

Ei, jeg gaaer og seer mig om efter en Smule Kjep til en Pleiel. Hvor skal du hen?

Første Bonde.

Jeg gaaer og seer mig om efter en Smule Pind til en Vognstang.

Anden Bonde.

Her er Nok at tage af. Det er en farlig Hoben Skov, vor Herremand har!

Første Bonde.

Ja, han har Gudsvelsignelse, det Skarn, i alle Maader. Kommer han eller Mikkel Skytte efter os, saa faae vi den slemme Syge!

Anden Bonde.

Ja, det er noget udsøgt Skab tilhobe.

Første Bonde.

Ja Gu er det ogsaa det! Men Fruen er en eiselent Frue. Hvormeget skal du betale i Skat dennegang?

Anden Bonde.

Ja, kan jeg blive klog paa det? Kan du klarere for dig?

Første Bonde.

Ja, god Dag klarere! jeg har snart hverken at bide, eller brænde. Kan du gjøre Rigtighed og Relighed for dig?

Anden Bonde.

De har solgt, som du veed, mine Køer og Bester paa tre Smaakrebs nær; Sengeklæderne er Fanden i Vold. Saa Gud bedre kun for Relighed jeg maa gjøre!

Første Bonde.

Det er Daarligdom med det, ja Gu er det saa; det er foret og stukket, er det! Og saa har Keiseren endda ingen Penge.

Anden Bonde.

Mon han snart kommer hjem? Var jeg i hans Sted, saa skulde vor Herremand faae noget andet at vide.

Første Bonde.

Ja, dersom du blev Keiser, Niels! saa var det ingen Sag for dig at faae en Pleiel. — Men hvad er det, hist ligger? Det er Skytten Snib; han

er død og har mistet to Fingre — Nei, kom hid, skal du see.

Anden Bonde.

Ah, Herregud! det har vist Herremanden eller Mikkel gjort. Saa skulde de ogsaa times en Ulykke!

Første Bonde.

Ja, Herremanden hytter sig nok, hvor det saa gaaer Mikkel. Lad os lægge ham hist hen i Krattet, at Ravne og Krager og andet Skab ikke skal rede ham ilde til; saa kan han dog komme heel og holden i Jorden.

(De bære Snibs Liig bort. Sotto sees i Baggrunden. Han holder Øie med Bønderne og forsvinder mellem Træerne).

Et Værelse hos Stormskjoldbulders.

Fru Stormskjoldbulder. Else. Sortemutter,

(iført en sort slid Roquelaure, om Livet et rødt Bælte, et hvidt Klæde om Hovedet. Hun sidder for et Bord, hvorpaa et Spil Kort er oplagt).

Frue.

Nu, hvad Nyt seer I, Madam?

Sortemutter.

Dennegang, som er den tredie og sidste, ligger her en lille Fortred til Huset.

Frue.

Det er intet Nyt, desværre!

Sortemutter.

Men den Fortred skal omvendes til Glæde. Den naadige Herre ligger for en Reise paa en Vei med èn Pakke.

Frue.

Hvad er der i den Pakke?

Sortemutter.

Mangfoldigt kostbart Tøi til Eders Naade.

Frue (ved sig).

Ak, jeg tænkte, han havde sammenpakket alt det Onde, han har gjort mig, og var reist bort med Pakken for evig!

Else.

Er det en lang Reise, Herren skal gjøre?

Sortemutter.

Nei, lille Jomfru! nei, Mænd, er det ikke.

Else.

Saa reiser han vel ikke længere end til Markedet imorgen?

Sortemutter.

Han kommer hverken over Sø eller salt Vand. Men han faaer en lille Fortred paa en Korsvei; dog

holder vor Herre sin Haand over ham, saa han kommer sund og frisk hjem.

Frue.

Hm!

Sortemutter.

Hjerterknegt, Jomfru! ligger, ligesom han laa de to første Gange, paa Veien til Hjerterdame, som er Jomfruen. Hjerterknegt skal komme til megen Lykke i Verden, og Hjerterdame med; men der er visse hemmelige Omstændigheder, som først skal aabenbares, og hun maa tage sig i Agt for Kløknegt. Forresten er der Ingenting i Veien.

Else (ved sig).

Jeg skal nok tage mig i Agt for Lars!

Frue.

Kan hun ikke spaae af Stjernerne, Madam?

Sortemutter.

Jo; men det er sikkrere med Kortet, saalænge den onde Stjerne er paa Himlen.

Frue.

Hvad er det for en Stjerne?

Sortemutter.

Det er en Stjerne, der seer ud ligesom det røde Blod. Den har aldrig været paa Himlen før. Den

er ikke at see hver Aften; men imidlertid er dog de andre Stjerner ligesom bange for den, og komme derved aflave, saa man har ondt ved at see hvad der skal skee.

Frue.

Kom hid i Aften og læs hvad der staaer om mig i Stjernerne. Kan hun finde min Liigkiste deroppe, skal hun ikke have søgt for intet.

Sortemutter.

Er den der, skal jeg nok finde den. Jeg veed ellers tre Ord, tre Dødsensord; for naar man siger dem, saa døer man.

Frue.

Hvad er det for tre Ord?

Sortemutter.

Gud bevare min Mund!

Frue.

Døde da den, der sagde Jer de tre Ord?

Sortemutter.

Jeg fik dem at vide ved en Aabenbaring. Naar man siger det første Ord, faaer man ligesom en Feber; naar man siger det andet, former det for Øinene, og naar man siger det tredie, døer man.

Frue.

Denne Guldbørs er Eders, hvis I siger mig de tre Ord!

Else
(holder Sortemutter for Munden).

Siger I et eneste Ord, skal jeg qvæle Jer!

Sortemutter.

Ei, Jomfru! jeg skal nok tie. Farvel, naadige Frue! saa kommer jeg i Aften.

(Gaaer).

Else (ved sig).

Jonas skal jage den Hex paa Døren —

Frue.

Dig spaaede hun godt nok, Else!

Else.

Ak, Frue! hvem vil bryde sig om, hvad den gamle, gumlende Hex siger! hun har før været Rufferske.

Frue.

Jeg troer, det er Bedrageri, og dog vil jeg gjerne bedrages, Else!

Else.

Sørg ikke, søde Frue! Naar Nøden er størst, er Hjelpen stundom nærmest.

Frue
(omfavner Else).

Du er det Kjereste, jeg eier, og dig skal jeg miste i Morgen! Fordi du er mig kjer, jager min Mand dig bort.

Else.

O gid den naadige Herre var et Menneske! Gid han ikke var værre end den Djævel, jeg læste om forleden!

Frue.

Kom, Pige! kom!
(De gaae grædende bort).

En Høi, bevoxet med Krat.

Sortemutter.

Gud beskjære mig den Guldbørs! Her vil jeg føre hende ud i Aften, naar vi skal kige Stjerner; den unge Herre skjuler sig der i Krattet, de forelske sig i hinanden, jeg bliver deres Fortrolige, og der regner Penge ned. — Min Næse vil have en Priis. (Hun tager sig en Priis). Det nøs jeg paa! det var ligesom et Amen, for jeg nyser ellers ikke af To-

bakken. — Hvem kommer hist? han snakker høit med sig selv …

(Hun skjuler sig).

Sotto (ind).

Jeg mindes hvad der var, veed hvad der er,
Men spørger: hvad skal vorde? Vildsom farer
Min Tanke om; jeg vælger og forkaster —
Ja, gjaldt det Valget mellem Død og Skjændsel.
Da vidste jeg mit Valg. O Hedenfarne,
Fra Fængslet gik din Vei til Død og Grav —
Hvorhen gaaer min? til Død — hvo siger saa?
Hvem fældte jeg? en rig og mægtig Mand,
Jagteieren?
Hvor gaaer min Vei? — Hvorledes?
Fortie? aabenbare selv det Skjulte?
Vælg her! Hvor peger du, Beslutning, hen
I alle Muligheders Mulm og Mørke?
O Tvivl, o Haab, og du, o Kjerlighed!

(Gaaer).

Sortemutter (kommer frem).

Jeg er nok den Første, han har fortalt det! Myrdet en rig og mægtig Herre — saa? Her er Vand; men hvorledes faaer jeg det paa min Mølle? Jeg kjender ham, hvor jeg seer ham; men hvortil nytter det? Hjelp, hjelp! — Tys! jeg gaaer til

Politi — Sludder! saa kan en Anden faae Fortjenesten. Det gaaer over min Forstand til mit Hjerte! Men hvad kan det nytte at græde? Jeg vil vente Leiligheden, jeg vil haabe! Haabet er en himmelsk Ting i denne syndige Verden!

(Hun gaaer).

En Vei.

Sotto
(sidder ved Veien med Haanden under Kinden).

Hvorfor saa seen, min Fod, til denne Gang?
Gaaer den til Død? — Afsted, det er besluttet!
Mig selv jeg stiller nu for Lovens Aasyn,
Saa møde Alt, hvad ei vil blive borte!

Christopher (i fuldt Løb).

Jeg skal dog komme først, jeg! (Han falder). Ah! jeg har slaaet mig ihjel! (Mads kommer i fuldt Løb, springer over Christopher og fortsætter sit Løb). O gid du faae en Ulykke paa dine Been, din Hund!

Sotto.

Hvorfor saadant Hastværk?

Christopher.

Det kommer ikke dig ved!

Sotto.

Er det mere end muligt?

Christopher.

Ak, jeg arme Mand! alle mine Ledemod ere, Gud straffe mig, knuste! (Han reiser sig og sætter sig ved Veien. Rasmus kommer i fuldt Løb). Hei, Rasmus! holdt! Mads er langt foran, til han faae en Ulykke saa sandt!

Rasmus.

Vee mig arme Mand, er det sandt! Gid det gaae Mads — (Puster).

Christopher.

Ja, desværre er det sandt! Han sprang over mig, den Hund!

Rasmus.

Sprang over, siger du — (Puster).

Christopher.

Ja tilvisse! Jeg faldt saa lang jeg var, og havde nær knust alle mine Ledemod, saa kom Mads —

Rasmus (pustende).

Glem ikke hvad du vil sige — Gid det maa gaae Mads ilde alle hans Dage!

Christopher.

Dertil et hjerteligt Amen! Det fornøier mig,

at du fik Tid til at bande ham! Var jeg nu ikke styrtet, saa var jeg kommen først; saa havde I bandet mig begge To.

Rasmus.

Kan nok være. — Jeg faaer aldrig mere Gavn af mine Lunger! Hør, hvor det dunker i min Hals!

Christopher.

Jeg har, saasandt jeg er ærlig, slaaet en Snees af mine Ribbeen ind! — Hvad mon det er for En, der sidder?

Rasmus.

Gud veed! — vidste jeg bare, at Fanden havde taget Mads!

Christopher.

Ei, hvad mon det dog er for En? Hans Skjæg har ikke været under Kniv i lang Tid. (Sotto reiser sig). Hvorhen, Landsmand?

Sotto.

Til Byen.

Christopher.

Der skulde jeg ogsaa været hen, men saa fik jeg Forfald.

Rasmus.

Det kan man see paa din Næse. Havde du faaet Bagfald, havde Næsen hyttet sig.

Sotto.

Farvel, Godtfolk.

Christopher.

Tøv lidt, min Ven. Du spurgte mig før, hvorfor jeg havde Hastværk. Bliv ikke vred, fordi jeg har ladet din Nysgjerrighed faste saalænge. Nu skal jeg fortælle dig det...

Rasmus.

Det kan jeg ligesaa godt som du, og lidt til, for jeg veed Omstændighederne bedre.

Christopher.

Det er Løgn i din Hals, der du sidder!

Sotto.

Jeg forlanger ikke at vide det.

Christopher.

Kan du ikke sagtens gjøre mig den Villighed at høre det? Den onde Skovherre er død...

Rasmus.

Skudt, skudt, skudt i sin egen Skov for et Par Timer siden...

Sotto.

Hvad hed den Skovherre?

Christopher.

Stormskjoldbulder. Det var et stort Skarn...

Rasmus.

Nu maa du ikke skjelde ham ud, nu er han jo salig.

Christopher.

Saa kan han bedst taale det. I Byen, seer du nu, boer en stor Herre, som gjerne vil have Nyt saa fersk som muligt; den, som først bringer ham en Nyhed, faaer en god Belønning. Mads gjør en god Fangst, hvis hans Lunger holde ud — hvilket Gud forbyde! Forresten var han, der er skudt, et Skarn; men den, der har skudt ham, kommer hovedløs i Galgebanken, hvis han opdages.

Sotto.

Det kommer vel an paa Omstændighederne?

Rasmus.

Her hjelper ingen Omstændigheder.

Sotto.

Saa burde den, der har skudt ham, ikke angive sig, men vende om, hvis han var paa Veien.

Rasmus.

Ja, ellers maatte han være en Nar, eller kjed af Livet.

Sotto.

Man kunde dog tænke sig Omstændigheder...

Rasmus.

Snak! Han som blev skudt, forstaaer du, var baade en stor Herre, og i Fætterskab med mange Adelsmænd her i Landet.

Sotto.

Hvad kommer Fætterskab Lov og Ret ved? er Øvrigheden uretfærdig?

Rasmus.

Det skal en Slyngel sige uden Beviis. Hvorlænge har du været her i Landet?

Sotto.

Tre og tyve Aar.

Rasmus.

Saa veed du dog vel, at Adelen hertillands har blandt andre Rettigheder ogsaa den, at dømme den eller dem, der ombringe en Adelsmand?

Sotto.

Ha, det er sandt!

Rasmus.

Ja, seer du det! det er tilvisse sandt. Er den, der har skudt ham, ikke selv en Adelsmand, vil jeg ikke laane ham min Hals. Hvordan desuden gik det ikke de to Djævle — hvad de nu hedde —

Sotto.

Du mener vel Sotto og Simber?

Rasmus.

Truffet! de fik en Rem af Huden, og den der bred var.

Sotto.

De vilde jo stifte Oprør...

Rasmus.

Snak! det hænger ikke saaledes sammen.

Sotto.

Har man aflivet dem?

Rasmus.

Nei, de ere rømte ud af Landet, Fanden i Vold over Sø og salt Vand.

Sotto.

Skulde det være sandt?

Rasmus.

Ja min Sjel, baade skulde det være sandt og er sandt! Jeg er vis i min Sag, og har ikke for Skik at bande paa Løgn. Han, der gjorde sine Hoser grønne hos Saringos Datter, er druknet. Farvel, min Tid er knap.

(Gaaer tilligemed Christopher).

Hjelmfordærver
(tilhest i fuldt Løb).

Af Veien, Knegt!

(Sotto viger tilside).

Staa, siger jeg! Hvorhen?

Sotto.

Til Maalet.

Hjelmfordærver.

Hvilket?

Sotto.

Tankens.

Hjelmfordærver.

Har du hørt
En blodiggrusom Nyhed, nylig funden
I Vuggen af det stundesløse Rygte?

Sotto.

En blodiggrusom Nyhed, siger I?

Hjelmfordærver.

Ja, grusomblodig!

Sotto.

Nei.

Hjelmfordærver.

Saa hør den da
Med Rædsel, der du staaer, og drukn i Graad!

Sotto.

Selv er I tør; hvi byder I mig drukne?

Hjelmfordærver.

Storobergeneralkrigsfelttøimester,
Af Sværdet Ridder og af Drommedaren,
Høiadelig af Byrd, i Glands af Dyder,
Kunstmaleriets vældige Patron
Og alle Kunsters ypperste Mæcenas,
Med eet Ord: Diderich von Stormskjoldbulder
Er nylig myrdet med en Riffelkugle!
Hvor sorgnedknusende!

Sotto.

Nu, Kugler, Herre!
Gaae ei af Banen for en ædel Mand,
End sige hvis han er kun adelig.

Hjelmfordærver.

Gak ud paa Sporet efter Morderen,
Hvor han i Skov, i Fjeldkløft, sig mon skjule;
Og hvis du drager ham for Dagens Lys,
Saa vent min Gunst og rigelig Belønning!

Sotto.

Hvo giver den?

Hjelmfordærver.

Jeg selv!

Sotto.

Og hvem er I?

Hjelmfordærver.

Emmanuel von Hjelmfordærver, Knegt!
Høisidder i den adelige Standret.
Afsted paa Sporet efter Udaadsmanden!

Sotto.

Jeg har ei Fod til saadan Vandring, Herre;
Jeg vil ei Gunst, ei rigelig Belønning.

Hjelmfordærver.

Alt længe har dit Sprog mishaget mig!
Har du ei lært Ærbødighed, du Tølper?

Sotto.

Jeg har ei lært det Sprog, som tækkes Eder.

Hjelmfordærver.

Saa lær hvad ei du lærte!

(Drager sin Kaarde).

Sotto

(løftende sin Kjep).

Flux i Bälgen!

(Hjelmfordærver bort. Sotto bøier af til Siden).

En afsides Krog ved Stormskjoldbulders Borg.

(Aften.)

Mikkel
(med et Reb i Haanden kryber op i et Træ).

Nu maa jeg hænge mig, her er intet andet før!

Lars (ind)

Hvad godt, Mikkel?

Mikkel.

Ja, Gud bedre kun, for godt det er!

Lars.

Vilst du hænge dig?

Mikkel.

Ja, jeg har det isinde, vil Gud.

Lars.

Det er dumt; nu er jo salig Herren død, saa faae vi gode Dage.

Mikkel.

Ja, du løb ikke fra salig Herren i Skoven.

Lars.

Ikke andet end det!

Mikkel.

For det, at jeg har skudt Skytten Snib, det

gjør jeg mig kun lidt ud af, for det skete efter salig Herrens Befaling.

Lars.

Hvad? har du skudt Skytten Snib?

Mikkel.

Nei, det er sandt: det er Løgn, jeg siger.

Lars.

Lyver du med Strikken saagodtsom om Halsen? est du gal?

Mikkel.

Nei, jeg er og har været altfor klog; det er min Ulykke.

Lars.

Du kan ikke faae Rebet gjort fast, troer jeg?

Mikkel.

Ja, det er ikke saa lige en Sag.

Lars.

Nei, Eet Spøg, et Andet Alvor: hvorfor vil du hænge dig?

Mikkel.

For saa sparer jeg det Krud, som skulde til, naar jeg vilde skyde mig.

Lars.

Gratulerer paa Oeconomiens Vegne! du forstaaer at knibe Muskaten. Men hvorfor vil du døe?

Mikkel.

For naar jeg kommer for Retten, saa fortæller Jonas, at jeg løb.

Lars.

Hvorfor løb du da?

Mikkel.

For jeg holdt ikke Stand.

Lars.

Hvorfor holdt du ikke Stand?

Mikkel.

For det gik paa Livet løs.

Lars.

Men naar du hænger dig, gaaer det jo ogsaa paa Livet løs?

Mikkel.

Selvgjort er velgjort, og min Fornuft siger: Du gjør Ret, Mikkel!

Lars.

Har du Fornuft? Hvad siger den da mere?

Mikkel.

Den siger, at jeg mister Hovedet, naar jeg kommer i Rettens Kløer; men det beholder jeg, naar jeg hænger mig.

Lars.

Atter Oeconomi! Nu, Farvel og Lykke pa[illegible] Reisen!

Mikkel.

Tak, Lars! Der ligger en Klud under min Seng, som jeg fandt engang i salig Herrens Buxer —

Lars.

Fandt du en Seng i Buxerne? Du sætter Pronomen relativum galt; det er en bandsat Bommert, Mikkel!

Mikkel.

Du har studeert; det har jeg ikke. Men der ligger to Ducater under min Seng i en Klud, som jeg fandt engang i salig Herrens Buxer, som du maa have, formedelst at du har trøstet mig i min Ulykke.

Lars.

Det var grammatikalsk rigtig talt! Du har baad[illegible] Fornuft og et godt Hjerte. Kom ned, min Ben[illegible] kan maaskee frelse dig.

Mikkel.

Du kan Fanden heller?

(Han [illegible]

La[illegible]

Kan du gjøre di[illegible]

Mikkel.

Nei, jeg er altfor vittig af Naturen, desværre!

Lars.

Kan du da lyve?

Mikkel.

Ja, Død og Pølse, kan jeg det; for det er ikke mod Naturen.

Lars.

Skod du Snib i Skoven?

Mikkel.

Ja, men det havde jeg Lov til, for han stjal Kosteriis, den Hund, og saa hug' jeg to Fingre af ham.

Lars.

Veed Nogen, at du har skudt ham?

Mikkel.

Ingen, uden salig Herren. Jeg vilde fortalt Jonas det; men saa ringte Madklokken —

Lars.

Saa fik du Been at gaae paa. Veed du, hvor Snibs Liig ligger?

Mikkel.

Ja vist veed jeg det.

Lars.

Har du hans Fingre?

Mikkel.

Nei, jeg har kastet dem bort, for Lynild vilde ikke æde dem.

Lars.

Kan du nu tie som en Muur med alt dette?

Mikkel.

Ei, jeg fortæller kun gode Venner sligt; det maa jeg og Mikkel forstaae!

Lars.

Du est dog det argeste Fæ, der nogensinde har traadt paa Oxehud! Kan du tie med dig selv, tie som en død Mand? ellers mister du Hovedet.

Mikkel.

Ja, naar endelig saa skal være —

Lars.

Er der flere end to Dukater under Sengen?

Mikkel.

Ak, naar jeg husker mig om, saa har jeg ingen!

Lars.

Vover du at drive Gjek med mig?

Mikkel.

Kan du ikke nøies med den en

Lars.

Afsted for Retten med dig, din Hund!

Mikkel.

Ah, ah, du skal faae dem begge! Jeg finder vel, næst Guds Hjelp, et Par Stykker igjen ved Leilighed.

Lars.

Skjul dig i Nat i Svinestien!

Mikkel.

Saa faaer jeg ingen Mad.

Lars.

Du skal nok faae Mad. Jeg maa først have lært dig nogle Regler for Talekunsten, dernæst hvad du skal tale. En af Hovedreglerne er, at du raaber høit og græder dygtig, naar du siger: salig Herren.

Mikkel.

Ja, det kan jeg sagtens gjøre.

Lars.

Lad mig høre da! siig nu: salig Herren; men med samme Eftertryk som jeg, saaledes: salig Herren.

Mikkel.

Sallig Herren —

Lars.

Sa, sa med Eftertryk! ikke: sallig —

Mikkel.

Jeg trykkede jo ogsaa.

Lars.

Ja, det har lange Udsigter. — Men afsted til Svinestien! Jeg maa forfatte en Tale, du skal lære udenad, og hjelpe dig med Declamationen, naar du kommer for Herrerne. Fort!

(Bort Begge).

Skov.

(Nat. Maanskin. Simbers Liig, indsvøbt i et Linklæde.)

Sotto
(gravende en Grav).

Her skal din Gravhøi reise sig, min Simber,
Før' Fuglen seer den unge Morgenrøde
Og sit Velkommen synger den imøde.
Du var Naturens Barn; som vilde Drenge
Vi fore glade om i Skovens Løvsal,
Fortrolige med Glæden og vort Hjerte,
Og kom en Taare, blev den neppe fød,
Før i et barnligt Smiil den fandt sit Gravsted.

Ei aned Hjertet vore Taarers Værd,
Og Læben takked ei for denne Gave.
Nu drog en Dverg os fra vor Barndoms Lyst,
Han rev os fra Naturens Moderbryst
Og bød Goldammen give os at die;
„Cultur“ han kaldte sig. Han var en Troldmand.
Jeg mindes grandt hvordan han var, hvorledes
Han bar sig ad; det glemmes seent, desværre!
Han havde lukket os i Fjeldet inde,
Der skulde vi ham Guld og Silke spinde.
Vi skulde læse der paa Pergament
Med sorte Ziffre, ved en dunkel Lampe,
Hvad udenfor med gylden Stiil stod skrevet;
Men hvor der stundom stod paa Pergamentet:
„Du skal!“ stod udenfor: „Det maa du ikke!“
Thi Dvergen havde sig en Ellepige,
Som han med Raad og Daad tilhaande gik,
Og hvad han selv ei kunde finde paa,
Det kunde hun, thi hun var meget kløgtig
Og meget fiin og sledsk, men falsk tilvisse,
Saa Tungen Hjertets Sprog ei maatte tale;
Hun kaldte sig: „Den fine Levemaade“.
Nu kom ved Nattens Stund en venlig Pige,
Hun kaldte sig: vor Barndoms Legesøster.
Hun lysked Dvergen, at han faldt i Søvn;

Thi brød vi ud af Fjeldet — see, da hang
En gylden Hvælving over Troldens Bolig!
    Men aldrig blev vi Børn paany; thi Vædsken,
Goldammen havde givet os af Flasken,
Med Blodet blandte sig og med vort Væsen;
Nu sad vi sorrigfulde midt i Glæden,
Thi ei var Hjertet barnligt og uskyldigt.
Nu kom vor Barndoms Legesøster atter,
Veemodig smilte hun og nævnte sig:
„Erindring om vor Barndoms tabte Glæder".
Da græd vi Begge; det var tunge Taarer!
    Nu er min Simber vorden Barn paany
[illegible] atter kommen til sin Moders Bryst.
Thi skal han sove i sin Barndoms Løvsal;
Der skal hans Moders Røst i Stormens Larm,
I Tordnens Bulder og i Fuglens Sang
Indlulle ham i hendes hulde Arme.

(Han strøer Løv i Graven, lægger Liget deri, kaster Graven til, danner en Gravhøi. Han gaaer langsomt bort. Morgenrøden bryder frem i Baggrunden).

En Sal hos Stormskjoldbulders,
overtrukken med Sort.

Forsamling af Adelsmænd.

Fru Stormskjoldbulder
(kommer ind i Sørgedragt).

Jeg hilser Eder, ædelbaarne Herrer,
Nedtrykt af Sorgens Bly i Smertens Hal,
Min Kummers Vugge, mine Glæders Gravsted!
Ha, kunde jeg, som før, med Glædens Røst
Et kjert Velkommen byde Eder alle!
Men uhørt Brødes grusomblodig Udaad
Og Døden — o den tigergrumme Død! —
Har villet anderledes, som I vide.
For mig er Glædens, Haabets Sol nedhvirvlet!
Min Nat er evig, grændseløs min Jammer!
(Lader som hun græd).

Hjelmfordærver.

Hevn, blodig Hevn!

Andre.

Den ædle Frue leve!

En Stemme (hvisker).

Rørende Ord, min Sjel!

En Anden.

Hvo er Forfatter?

Tredie.

Tyvstjaalet Gods!

Fjerde (til Anden).

Høisidder Hjelmfordærver;
Men hvad der duer er stjaalet Gods.

Anden.

Sandsynligt!

Frue.

Her sidder eensom nu i Borgens Ørk
— Alt som en Turteldue udi Skoven —
En trøstesløs, af Qvaler knuset Enke,
Som venter kun paa Ro i Gravens Dødsmulm,
Sin Sag som Enke anbefalende
Til Eders Omsorg, ædelbaarne Herrer!

Hjelmfordærver.

Ei mine Ord begrændse Smerten der,
Hvor Smerten selv ei sine Grændser kjender;
Men det, jeg føler, ædle Frue! er,
At Hevnens Baal i mine Aarer brænder.

Den gamle Roller.

At sidde Enke her paa stolte Borg,
Var ei dit Hjertets Sprog; i Ungdomslue
Staaer Rosen paa din Kind, kast bort din Sorg,
Smyk Tindingen med Brudekrandsen, Frue!

Din Mand fandt Døden; Naade med hans Sjel!
Han var af Jord, ei uden Skyld og Brøde.
Vi er, som han, af Jord. Han fare vel!
Tilgiv det Skete! Ingen, Ingen bløde!
I ædelt Blod kan Hevnen aldrig gløde.
(Mumlen. Man danner en Kreds om ham).

En Stemme.

Tilgive her?

Anden.

Sligt Mord?

Tredie.

Forbryderen?

Hjelmfordærver.

Og I en Morders Talsmand, vakkre Herre?
(Han slaaer paa sin Kaarde).

Roller.

Behold dit Staal i Balgen, Dreng! og ti,
Hvor Drengen tie bør, men Manden tale!
(Til de Andre:)
Hvo kalder ham „Forbryder", som kun værged
Sit Liv mod Morderen, og trodsed Døden
For ei en Ven i Døden at forlade?
Hvo tør vel lægge Vægten af et Mord
Udi hans Brødes Skaal? Hvo tør ham dømme?
Hvo er blandt Eder her den Adelsmand,

Som ei var vorden skyldig i hans Brøde:
Han træde ud af Kredsen som hans Dommer!
Hvo tør til Døden ham fordømme? — Taler!
(Taushed).
Tilgiver I! Tilgivelse modtager!
Forsager Hevnen! Fred med ham, som kræved
Et blodigt Offer for en ringe Brøde!
Fred være med hans Banemand! Hvis ei,
Da vider: over Eders Hoveder
En mægtig, streng retfærdig Dommer er!
(Kredsen aabner sig. Han gaaer).

Første.

Han talte Sandhed!

Anden.

Djærve Ord!

Tredie.

Til Hjertet!

Fjerde.

Regn ikke mig blandt Dommerne!

Femte.

Ei os!
(Fem Adelsmænd gaae).

Hjelmfordærver.

Forlod end Alle Eder, ædle Frue,
I Nødens Stund, jeg staaer ved Eders Side!

v. Malmertunge.

Der er min Plads!

v. Qvalm.

Min med!

v. Silden.

Mit Standpunkt!

v. Bardusen, v. Goldenbeutel og v. Topasen.

Bort!

Frue.

For Eders ubegrændste Ædelmod
Har ei min Tunge Ord, som værdig takke.
Jeg smigrer mig med Haabet, at I pryde
Min Borg i Dag som Gjester, ædle Herrer!
(Gaaer).

Hjelmfordærver (ved sig).

En Elskovsdrik jeg i dit Bæger gyder,
Og snart din Borg som Ægteherre pryder!

v. Malmertunge (ved sig).

Ei Hevnens Baal i mine Aarer brænder;
En bedre Lyst og større Fryd jeg kjender!

v. Qvalm (ved sig).

Et Herresæde er maaskee at vinde!

v. Silden (ved sig).

O Elskovsbrand! o Blomme af en Qvinde!

v. Bardusen (ved sig).

Een Borg jeg har; det er saa lidet — o!
Fik jeg nu denne til, jeg havde to!

v. Goldenbeutel (ved sig).

Jeg har kun Gjeld og Ahner, ingen Borg;
Det er min Sorg, her kan jeg Sorgen lindre!

v. Topasen.

Hvi staae I tause? bør en fremmed Sorg
Fra Tungens Brüg, liig Bester, os forhindre!
Hvo vil Tilgivelse? bør Adelsblod
Ved ringe Kryb udgydes? hvilken Tale!

v. Silden.

O at hiin Morder alt for Dommen stod!
Jeg vil min Afsky ei med Ord afmale —
(Han spytter).

Hjelmfordærver.

Han døe!

v. Malmertunge.

Han døe!

v. Qvalm.

Døe!

v. Bardusen.

Døe!

v. Goldenbeutel.

Døe!

v. Topasen.

Døden!

v. Silden.

Punctum!

Hjelmfordærver.

O gyldne Enighed! vort Samfunds Fjeld
Bed dig urokket staae til Hevn og Held!

v. Malmertunge.

Nu spørges: hvorledes skal man forholde sig for at faae Morderen paagrebet?

v. Bardusen.

Man maa sende Folk ud paa Sporet.

v. Goldenbeutel.

Stikbreve, Stikbreve! de ere de bedste Støvere.

v. Silden.

Hm!

Hjelmfordærver.

Tillands kan han ikke komme ud af Landet, med mindre han kan flyve —

v. Qvalm.

Saa færdes han jo ikke tillands. Kan han da komme ud tilvands, mener I?

v. Topasen.

Min uforgribelige Mening er, at man bør offentliggjøre: at den eller de, der bringe ham, levende eller død, erholde en stor Belønning.

v. Silden.

Det Raad er charmant!

v. Goldenbeutel.

Belønning er godt nok; men der skal Penge til.

v. Topasen.

Thi paa denne Maade vorder det kundbart for Alle, og Alle ville gjøre sig Umag for at gribe ham, og gribes maa han, naar Alle ville gribe ham. Dixi!

v. Qvalm.

Her er kun en lille Omstændighed: kan I angive saadanne Kjendetegn paa Morderen, at hans Person kan skjelnes fra Andres? Jonas kan, siger han, ingen Oplysning give i den Post, og Mikkel har jo endnu ikke indfundet sig.

v. Silden.

Det var en Mand med en Slæde!

(Leer).

Hjelmfordærver.

O lee dog ei i Sorgens sorte Hal!

v. Qvalm.

Det var kun et Smiil. Hvad raader I, Høisidder? I sagde i Gaar, at I var aldrig raadvild.

Hjelmfordærver.

Man maa gribe Enhver, som har noget Mistænkeligt eller Skummelt i sit Ansigt.

v. Malmertunge.

Saa fik vi Personer i Spring.

v. Qvalm.

Og den kunde komme med, som mindst ventede det.

Hjelmfordærver.

Hvorfor seer I paa mig? jeg søger kun Retfærdighed.

v. Qvalm.

I seer paa mig, som om I befrygtede, at jeg søgte andet end Retfærdighed.

v. Topasen.

Holder fast ved den gyldne Enighed, ellers styrter Fjeldet!

Jonas (ind).

Fruen venter Herrerne ved Taffelet.

v. Goldenbeutel.

Saa er ingen Tid til at raadslaae, for jeg er hungrig.

v. Qvalm.

Har Mikkel indfundet sig?

Jonas.

Jeg har ikke seet ham, Herre!

v. Silden.

Kommer, mine Herrer! Naar vi faae spiist, blive vi ikke saa raadvilde.

(De gaae).

Jonas.

Gid I blive raadvilde, saalænge I trænge til gode Raad; saa blive I altid raadvilde. Den arme Jæger! Hans myrdede Ven kunde maaskee opdage ham, I søge; men gid det aldrig maa komme i Jere Tanker! Jeg vil jorde hans Liig, ifald det ligger der endnu.

(Gaaer).

Sal hos Zebul.

Zebul (læser i et Flyveblad). Moses (kommer ind).

Moses.

Jeg sad og regned, saa jeg transpirerte,
Saa kom min Frøken Søster og fortalte,
At Hr. Papa mig kaldte —

Zebul.

Hisset ligger
Et halvt Dusin Indbydelsesbilletter;
Afhænd enhver paa sit Sted, efter Paaskrift,
Til mine gode Venner blandt de Store.

Moses.

Det er sgu allesammen Folk af Vælten
Og Venner af vort Huus. Det kommer af, at
Papa er rig.

Zebul.

Ei rig; en holden Mand,
Der aagrer med sit Pund, saagodt han kan.
Ifør dig dine bedste Klæder, Moses!
Thi Pragt og Penge ere Adkomstbreve
Til Agtelse blandt Folk af alle Stænder;
Hvor disse Skilter ikke hænge ud,
Der gaaer man os forbi med Hatten paa.
Helst Penge, Søn! elsk dem af ganske Hjerte!
Lyksalighed ei gives uden Penge,
Den tager til, som Pengene formeres.
Dem maa man holde paa; de ere Love,
Den hele cultiverte Verden lyder.
Rig er man Alt, men arm aldeles Intet!

Moses.

Jeg skal sgu pynte mig, saa Folk skal gabe

Paa Gaderne, og tabe Mund og Næse,
Og vise mig Respect. Men siger Nogen:
„Der gaaer en Jøde", lader jeg ham stevne.

Zebul.

Vær snedig som en Slange — godt den glider
Paa glatte Bug! — eenfoldig som en Due!
Roes, buk for Alt, hvad Roes og Buk forlanger!
Udvendig maa du være glat og sleben,
Indvendig kan du være som du vil,
Her trænger Synet ei igjennem Ruden! —
Indlades du til disse Herrer selv,
Saa mærk dig først, fra hvad Kant Vinden blæser,
Og vogt dig for at lade Munden løbe!
Og naar man spørger, efter Skik og Brug,
Hvorledes jeg og Frue mig befinder,
Saa svar: ret vel! buk dybt, tak underdanigst
For naadig Efterspørgsel —

Moses.

Nu, Papa,
Jeg er sgu ingen ubehøvlet Knegt!
Men skal Hr. Suffisance ikke bydes?

Zebul.

Der gaaer jeg selv.

Moses.

Men Hoiraad Israel
Er reist fra Byen til sit Gods paa Landet.

Zebul.

Det veed jeg meget vel, han ei kan komme.
Det er mig kjert; jeg haded ham af Hjertet
Fra den Ulykkesstund, han kom mig i
Forkjøbet, veed du, med Udpantningen
Hos Ridder Mum, hvorved jeg tabte meget.

Moses.

Pfi, det var lumpen gjort af Israel!

Zebul.

Jeg gjemmer det, jeg gjemmer det, min Søn!
Indbydes skal han. Naar nu Fruen siger:
„O Gud, min Mand er bortreist til vort Landgods!
Ak, hvor uheldigt! vær forvisset om,
Det vil ham smerte, at han ei kan nyde
Tiltænkte Ære, hils og tak forbindtligst!"
Saa svar: O vær forsikkret, Eders Naade,
Det vil min Fader inderligen smerte,
At Skjebnen nægter ham den store Glæde
At profitere af Hoiraadens Selskab! —
Spring op til Mamri Isaak med det samme,
Og hils og sporg til hans Befindende.

Moses.

Det kan jo være ligemeget, enten
Den Prakker lever eller døer, Papa!

Zebul.

Vist ei; han er den snueste blandt mine
Agenter, som gaae om i Landet.

Moses.

Ja,
Det var en anden Sag! Den kjere Mand!

Zebul.

Gaa nu med Jacobs Gud!

Moses.

Adieu, Papa!
(Gaaer).

Zebul.

Det er nok mig, den Skribler stikler paa:
„De aagre, schakkre — evig intet andet!“
O det er Løgn, fordømte Blækinsect!
Jeg kommer til at lade Oldfux svare;
Hans Pen er villig, den sig lader hyre,
Men han er dyr, og Pengene er dyre.
At sligt maa trykkes! Svinets Navn er Simber;
Han burde slaaes med svære Pengebøder!
(Han gaaer).

Et Værelse.

Fru Stormskjoldbulder
(for et Speil).

Det Kors, jeg bar i fulde otte Aar,
Har ei udslettet end min Ungdoms Skjønhed;
Endnu mit Kjøn misundende skal skotte
Til dette Legems mange Yndigheder,
Men Manden kaste længselfulde Blikke
Paa disse Høie, Sneens bløde Leie,
Den Snee, som smelter ei, skjøndt Ilden ulmer
Imod dens Hvilested.

Else (ind).

Naadige Frue —
O hvilken Skjønhed hos den unge Sorg!

Frue.

Min Sorg var otte Aar.

Else.

Høi er den Alder
For saadan vederstyggelig Matrone.

Frue.

Kun atten Timer er min Glædes Alder;
Du veed min Løndom, veed hvad jeg har lidt
Med denne Mand.

Else.

Kast nu i samme Grav
Hans Liig og Eders Sorg!

Frue.

Forbandelsen,
Forældres Magt og Gjerrighed og Hovmod
Aftvang min Tunge under denne Byrde,
Jeg jordet har forlængst.

Else.

Han levned Eder
Dog Skatte og et deiligt — Enkesæde.

Frue.

Nu, jeg har stridt og seiret; Fred med ham!

Else.

O Frue, salig Herrens Banemand
Har gjort en god, om end en halsløs Gjerning!

Frue.

Tys, lad ei døde Ting slig Tale høre,
End sige levende! Jeg vilde heller
Belønne her end straffe, hvis jeg maatte.

Else.

Saa lød ei Ordet i Forsamlingen.

Frue.

Hvis?

Else.

Eders Ord.

Frue.

Nei, Hjelmfordærvers, Pige!
Han bad mig nytte denne ringe Tale
— Saa sagde han —, hvori han havde stræbt,
Mit store Tab, min dybe Sorg at skildre.
Min Tunge maatte føie ham og gyde
En mudret Strøm af Ord i deres Ører.
Vort Hjerte byder Eet, men Klogskab Andet.
Den Haand, som fældte Stormskjoldbulder, Pige,
Har ei fornærmet mig, men Landets Love.

Else.

Han er uskyldig, siger Jonas sandt.

Frue.

Saa maae de selv forsvare hvad de dømme.

Else.

Men Fruen gav sin Ret i deres Hænder.

Frue.

Er han uskyldig, har jeg ingen Ret.

Else.

Ja godt og vel; men om han dog fordømmes?

Frue.

Saa faaer jeg see, hvad jeg kan gjøre, Else.

Den Dag, den Sorg! nu maa jeg ikke andet
End det, jeg nødigst vil. — De drikke vel?

Else.

Ja, Herrerne de dingle — Ak, jeg glemte
Mit Ærinde: nu er da Mikkel kommen,
Han var nok krøbet ind i Svinestien.
Man bød mig sige, at han har forklaret,
At Jonas — nei, at — ak, nu har jeg glemt det!

Frue.

Nu, det er ligemeget.

Else.

Eet jeg husker:
At Mikkels Ord skal trommes ud paa Torvet.

Frue.

Gaa nu og siig til disse Papegøier,
At du har søgt, men ikke fundet Fruen.
Jeg gaaer i Lunden; kom saa til mig der,
Hvor Fuglen synger høit af lutter Glæde!

Else.

Fordi den slap fra Buret, søde Frue!
(De hoppe ud, hver til sin Side).

Vei.

Sotto.

Ei vil jeg skjule mig for Dagens Lys –
Og ei for Mennesker. Ifald jeg frygter
At vorde kjendt, da kan mit blege Ansigt,
Mit lange Skjæg forjage denne Frygt;
Den skal see nøie til, som saae mig før
Og seer mig nu, ifald han mig skal kjende.
Her er den „himmelfaldne Ynglings“ Skygge,
Ei skal den vandre om til Nogens Skade,
Sin Sorg den skal fortie, hvor den kommer,
Og kan den gjøre Nogen godt, saa vil den.
(Kort Ophold).
Saa han er viis, som ei at elske veed,
Og han kun rig, som Intet har at tabe?
Jeg er ei viis; men om jeg er saa arm,
Som jeg kan vorde... Hørte du, mit Hjerte,
Du Gjernehaabende! en venlig Stemme?
Og du, o Taare, har forladt din Braa,
Og hilser atter Dagens milde Lys!
(Gaaer).

Et Torv.

(En Mand slaaer paa Tromme; en Mængde Folk samle sig om ham).

Trommeslaaer.

Stille, mine Herrer og Damer! her er Penge at fortjene.

En Skjøge.

Den Mand har Levemaade!

Zebul.

Med Forlov!

(Han trænger sig gjennem Mængden til Trommeslaaeren, hvor en Qvinde af den christelige Troesbekjendelse alt har trængt sig hen).

Trommeslaaer
(oplæser raabende).

Fredagen, den 24de hujus, var en ulykkesfvanger Dag; thi dens Eftermiddagssol saae Høivelbaarne, nu i Gud salige, Finants-Oeconomi-Commerce...

Nogle Stemmer.

Spring det over!

Andre.

Spring over Finantser, Commercen og Oeconomien!

Trommeslaaer.

Og saa videre, og saa videre — Hr. Diderich v. Stormskjoldbulder myrdet af en Riffelkugle...

Nogle.

Bravo, bravo!

En Sømand.

Det er et Eventyr tillands, det kommer ikke mig ved.

Trommeslaaer.

Da Solen havde seet denne Hædersmands Blod, skjulte den sig i Sørgeslør, og Himlens Øine græd ...

En Stemme.

Sludder, du Buldrian!

En Anden.

Hvilken forbandet Løgn!

Trommeslaaer.

Det er saasom skrevet staaer. Stille! nu kommer Humlen:

Paa det denne grusomblodige Udaad kan vorde afstraffet og Retfærdighedens Alter modtage sit Offer, udlover Emmanuel v. Hjelmfordærver, Høisidder i den adelige Ret, en Belønning af 1000 Dukater, siger og skriver: eet tusinde Dukater til den eller dem, som bringe Morderen levende ...

(Tummel blandt Mængden).

Zebul og Qvinde (paa eengang).

Signalementet, gode Ven! — Nei, hvisk det til mig; jeg er af christent Blod!

(De række Øret til; Trommeslaaeren slaaer dem paa Øret).

Mange Stemmer.

Hvordan seer han ud? — Tys, tys! — Hvordan seer Morderen ud?

En Mand.

I klemmer Veiret — ah, jeg døer!

En Stemme.

Far til Helvede!

Oldfux (til en Bonde).

Hvad siger du til det, Graalaare?

Bonden.

Jeg siger, at det var tusinde Dukater mere, end baade Herremanden og I er værd — ifald det er det, I spør om, Hr. Magister; men er det om at fare til Helvede, saa siger jeg, at I faaer andet at tænke paa, naar I kommer der, end at skjelde en ærlig Mand ud.

(Sortemutter lister sig om og kiger Folk i Ansigterne).

En Dame (til en anden).

Der gaaer vor Spaakone og studerer Folks Ansigter.

Anden.

Den fromme Kone forudsagde denne Ulykke igaar.

Trommeslaaeren.

Tys! her er mere endnu. — Og en Belønning af 500 Dukater til den eller dem, som bringe Morderen død . . .

Mange Stemmer.

Hvordan seer han ud? — Hei! — Gid I faae en Ulykke, saa I trykke! — Signalementet, din Fæhund! — Slaa ham for Panden! ned med Trommeslaaeren!

Trommeslaaeren.

Signalement: Belagtede Ungkarl Mikkel Jæger...

Mikkel.

Hollo, her er han!

Nogle.

Her er Morderen! vi greb ham!

Andre.

Løgn, Løgn! vi greb ham!

(De slaaes).

Mikkel.

Gevalt! jeg er ikke Mikkel!

Politi.

Lad ham gaae, han er en af den salig Herres Jægere.

(Mikkel lades løs).

Trommeslaaeren.

Mikkel Jæger har forklaret: at Morderen havde en hvid Trøie paa; at han afhuggede Morderen to Fingre; at Morderen flyede, og at bemeldte Mikkel

skod en Kugle efter ham, men veed ikke, enten den traf eller ei.

(Tummel, Kigen efter Fingre, og Latter).

Mikkel.

Død og Pølse! jeg veed, hvor han ligger —

(Han løber. Nogle løbe efter ham).

Mange Stemmer.

Nok engang! — Hvordan var det? hvad var det om Fingrene? — Hollo!

Trommeslaaeren.

Holdt! I qvæler mig!

(Han slaaer fra sig med Trommen og flyer. Hoben følger efter).

Sortemutter.

Løb kun! jeg kommer sidst, men bedst.

En Forpagter (ind).

Hvad gik Trommen om, Moer?

Sortemutter.

Ah, du Guds Mand — Trommen gik om, at Prisen skal stige paa Smør og Kornvarer, ja saamænd gjorde Trommen saa.

Forpagteren.

Alt, hvad som skeer i Verden, skeer efter Guds Villie.

Sortemutter.

Ja, det var et Sandheds Ord; Verden kan nok sige A, men vor Herre og Gud siger saamænd B. Ak, du gode Gud, der er mange slemme Mennesker, der har en anden Tro. — Gid jeg maa synke paa Steden jeg staaer, om jeg i al min Tid har seet saamange Guldhaar i Nogens Hoved, som i Jert! Er I ikke rig, saa bliver I det, Gud han hjelpe mig, snart. Gud velsigne Jer, giv en gammel, fattig Kone lidt i Guds Navn!

Forpagteren.

Jeg har ingen Penge hos mig, Moer, og desuden er det mod Guds og Politimesterens Villie, at tigge. (Gaaer).

Sortemutter.

Gid du faae al Landsens Sot og Syge, der du gaaer og staaer! (Gaaer).

Vei.

Sotto og Lars mødes.

Lars.

Hvorhen, Landsmand?

Sotto.

Hvor Veien vil føre.

Lars.

Ei! Jeg skal til Præsten med dette Brev; han skal fortælle Folk om salig Herrens Dyder. Kjendte du min salig Herre?

Sotto.

Hvad var hans Navn?

Lars.

Ja det var langt i denne Verden; men nu hedder han kun: Salig von Störmskjoldbulder. Du har vel hørt, hvorledes han kom af Dage?

Sotto.

Jeg har. Efterlod han sig Børn?

Lars.

Nei, saavidt drev han det ikke i denne Verden. Om han var frugtsommelig, skal jeg lade være usagt. Men der er en ung, deilig Enke efter ham.

Sotto.

Saa fik hun tidlig Sorg.

Lars.

Ja tilvisse; hun var neppe bleven Enke, før Skrædderen kom med Sorgen, og den der er af det kostbareste Slags Sorg, scilicet af Tull og Silke. Slæbet er halvanden Alen langt, saa man kan med

Sandhed sige, at Sorgen gaaer hende i Hælene. Sørger du noget over salig Herren?

Sotto.

Nei.

Lars.

Da gjør jeg, maa jeg sige. — „Jeg takker Gud „for Døden, og glæder mig paa min Kunsts Vegne, „naar jeg seer et blegt Ansigt", saa lød Snedkerens, Bedemandens og Fleres Ord; men mit Ord er, at den, der har skudt min Herre, faaer en Ulykke.

Sotto.

Saa han kommer tilkort, mener du?

Lars.

Lidt; en Bagatel af en halv Alen, eller saameget som Hoved og Hals omtrent kan udgjøre — ifald han er levende, vel at mærke.

Sotto.

Skal han være død?

Lars.

Om han er død, veed ikke jeg; men saameget er vist, at der er skudt efter ham med en Kugle; at han havde en hvid Trøie paa, har mistet to Fingre; at den, der fanger ham levende, faaer 1000, og den, der fanger ham død, 500 Dukater.

Sotto.

Er det sandt?

Lars.

Ja, min Sjel, er det sandt. Mener du, jeg staaer her og trykker dramatiske Almanakker? Faae Herrerne kun fat paa ham, saa finde de nok paa Raad.

Sotto.

Er der Mange om Raadet?

Lars.

Syv suffisante Karle. Imorges var der tretten Stykker; men en gammel Gnavpotte forførte sig selv og fem Andre ved sin Tale. Det var Hs. Excellence, Geheimeraad Roller.

Sotto.

Hvad sagde da han?

Lars.

Intet andet, end „at man burde forglemme det Skete; at salig Herren var en Synder af Støv og Jord," — er det noget bevendt, at tale saa om en stor Herre? — „at Enken burde kaste Sorgen under Brudesengen," — er det Levemaade?

Sotto.

Han maa vel have havt sine Grunde.

Lars.

De Andres Iver har ogsaa sin Grund —

Sotto.

De troe det vel Pligt, at hevne din salig Herre?

Lars.

Ja, det forstaaer sig. Saavidt jeg har mærket, udlede de deres Pligter af et almindeligt Moralprincip.

Sotto.

Egennyttens?

Lars.

Fy, det er et gemeent Princip! nei, deres kaldes: Hosernes Grøngjørelse hos Fruens Deilighed. Maximen er gammel; men den er omdøbt. Du vil vel til Byen for at faae dig barberet, ellers faaer du ingen Kys af Pigerne.

Sotto.

De ønske ikke, at kysse mig. Farvel, Landsmand.
(Gaaer).

Lars.

Naar jeg nu faaer været hos Præsten, saa skal Mikkel vise mig, hvor Snibs Liig ligger, saa kryber der 500 Dukater i min Lomme, dog skal Mikkel have een for sin Umag, ergo faaer jeg kun 499. Her er nok ellers en god Opmuntring i Brevet. Oblaten

er vaad; thi kan jeg aabne Brevet med min Pennekniv. Herregud, bare for Løier! — Hvad nu? der kommer jo Mikkel med et heelt Regiment. Holdt, Mikkel!

Mikkel
(i fuldt Løb med en stor Skare efter sig).

Fem hundrede for Snib!

Lars.

Holdt — Satan!
(Han slaaer sig for Panden og løber efter Skaren).

En viid Slette.

Paa Sletten er et Stillads opreist.

En forarmet Maler.

Tungt er dit Kors, o Armod, tungt at drage,
Og hvas er Svøben, hvormed du hudfletter!
Den lumre Sot, som flakker med Pestens Bylder,
Udpuster Livets Lys og aabner Graven,
Den dræber Rovet snart; du piner langsomt!
Den Mand, du gjester, han er ilde slagen;
Hans Selskabsbrødre er den gustne Hunger,
Kamp mod Naturen, Modløshed, Fortvivlen,
Som søger ham til Brøde at opægge.

O du, hvem Rigdom fødte i sit Skjød,
Og du, hvem Lykken bar paa sine Arme,
Og du, som vaander dig i ringe Modgang
Og fik en Splint af Korset kun at bære:
Træd ind hos mig, og see Elendighed,
Som ei kan voxe til en større Høide!

En blind Mand i Pjalter.

Hver Jordens Søn, som skuer Dagens Lys,
Forbarme sig!
(Han famler om).

Maler.

Jeg skuer Dagens Lys! —
Gud see til dig i Naade!

Blinde.

Er det Nat?

Maler.

Nei Dag; men Himlen mørk.

Blinde.

Jeg seer den ei,
Jeg gaaer i Mulmet om; med disse Øine
Tog Dagens milde Lys en evig Afsked,

Maler.

Hvor er din Vandrings Maal? jeg vil dig lede.

Blinde.

Jeg har ei Maal, er træt — sted mig til Hvile!

Maler.

Sæt dig paa denne Tue.

(Han leder ham til Sæde).

Hvil dig nu.

Siig, har du Børn?

Blinde.

En Søn, som rig og mægtig

Slaaer Haanden af sin gamle, blinde Fader.

Siig, hvo er du?

Maler.

En Arm, som her vil tigge.

Blinde.

Og har du Børn?

Maler.

Kun syv.

Blinde.

Som jog dig ud

Med Bettelstav i Haand?

Maler.

Nei.

Blinde.

Har du Taarer

Og Diets Lys?

Maler.

Endnu —

Blinde.

Du er velholden.

Maler.

Vel ei saa arm som du, men mindre nøisom.

Blinde.

Du har ei Taalmod — ja, saa er du arm.

Maler.

Og skal din Jammer trøste mig i Nøden?

Blinde.

Ei skal den trøste dig; den dig skal lære,
Hvad Skabninger, som du, formaae at bære.

Maler.

Og hvorfor blev da du en Prøveklud?

Blinde.

Tag dette Ord tilbage, svælg det ned,
Og lad det aldrig komme paa din Tunge,
Og fødes Tanken — o saa dræb den strax,
Qvæl den i Fødselen, og vær taalmodig!

Maler.

Den Dyd skal læres.

Blinde.

For at lære er vi.

Kys Riset, Barn, naar det dig har hudflettet!

Maler.

Nu, i din Mund er det et Viisdomsord,
Som vilde være Vanvid i en Andens!
Dit tunge Kors du bærer uden Knur;
Det kan jeg ei, det er min Brøde, Blinde!

Blinde.

Siig, er dit Hoved graat?

Maler.

Nei.

Blinde.

Det er mit.

Oldfux (ind).

En pjaltet Tigger, som kan Dagen see,
Hos En i Pjalter med to blinde Øine?

Maler.

Hvis Medynk fandt en Vei til Eders Bryst,
Saa læg en Skjerv paa dette Alter, Herre!

Oldfux.

Mig tykkes, Trøsten sidder ved din Side;
Men Feilen er, kan jeg vel sagtens tænke,

At du kun Overfladen seer af Tingen.
Hvad siger I om En, som fredløs bærer
Et Armodskors, saa tungt som Eders her,
En hæslig Plet paa sin Samvittighed,
Et priisdømt Hoved med to blinde Øine...

Maler.

O, mægter I, saa trøst med Haanden, Herre!

Oldfux.

Jeg tænkte nok, du saae kun Overfladen;
Men han, som med Philosophiens Plecter
Og philosophisk Reenhed, nota bene,
Slaaer Alnaturens evige Accorder
Paa Verdensorgelet: han veed, at Armod,
Som kun den groveste Natur berører,
Er kun en Svingning af en enkelt Stræng...

Maler.

Ak, Armod er et Kors, som os kan styrte
Fra Pligtens Vei i Lastens skumle Dyb;
En himmelsk Gave til Enhver, som mægter
Og vil den søde Pligt, at gjøre vel!

Oldfux.

Lær du ei mig at definere Armod;
Det kan jeg selv saa godt som du, og bedre.

Ei vil jeg tale her om Armods Kilder:
Forøden, Fraadsen, Drik og Dovenskab ...

Maler.

Tidt mættet Bug den Sultnes Feiltrin saae,
Men Korset ei, som paa hans Skuldre laae.

Oldfux.

Imellem Rigdom — mærker det! — og Armod
Blev der et Spring, et Gab, som aabent stod,
Hvis ei der fandtes visse Folk imellem,
Der have, som man siger, dagligt Brød.
Mærk: Rigdom, Velstand, slidelige Kaar,
Af Haand i Mund, saa Smalhans hist og her,
Nu kommer Armod da, og slutter Troppen;
Alt gradeviis! det kunde Alt ei være,
Var Armod ei, — og derfor, siger jeg,
Er Armod, paa min Ære, høist nødvendig!
(Gaaer).

Maler.

Hvad giver gjerrig Rigmand dig i Dagløn,
At du forsyner ham med slige Vaaben,
Du Egennyttens bugede Apostel?

Blinde.

Nei, ynk, men skjeld ham ei!

Maler.

Du skulde staaet
Lyslevende, som her du gaaer og staaer,
I Maleriet, med udspiilte Kjæver,
Og pustet ad den syge Alterlue,
Ifald jeg havde kjendt dig; staaet der
Med Offerskaalen fuld af Gift og Galde!

Blinde.

Hvad? er du Maler?

Maler.

Var!

Blinde.

Men er det ei?

Maler.

Jeg har mig malet arm.

Blinde.

Hvorledes det?
Var du en Fusker i den ædle Kunst?

Maler.

Jeg stod vel ei paa Kunstens Skyfjeld, Landsmand,
Dog paa dens Høi; nu ligger jeg i Dyndet!
Jeg fandt Opmuntring ei, jeg græmmed mig
Og daled i min Kunst, man spottede,

Og tog kun Hensyn til hvad nu jeg var,
Men glemte hvad jeg forhen havde været;
Tilsidst man kaldte mig en Farveblander.
Jeg kasted Penslen bort, og solgte Resten,
Og nu har Armod gjestet mig og Mine!
(Folk samle sig paa Sletten).

Prologen paa Stilladset.
(Han spiller paa en Lire og synger).

Courage, Courage!
Kommer og smager
De deiligste Kager
Af Kunstens Sukker!
Kommer og seer
Smukt pyntede Dukker,
Som dandse og svandse
Til himmelske Toner,
Og udskydes af Kunstens Kanoner!
Fornøier Eder og leer!
Courage, Courage!
Kommer og seer min Kunsts Avantage!

En buget Mand (vises paa Stilladset).

Mudder! Rebellion! Kiv!
Anstalter, sigtende til at ende mit Liv!

En Stemme.

Er det udbrudt? hvor?

Bugede Mand.

I min Bugs, hiin Uroliges, Hule.
Jeg vil det slet ikke skjule,
Tingen har sin Rigtighed;
Det er kommet af Uforsigtighed:
Jeg lod mig forlede
At drikke formeget
Af brusende Øl
Paa Aalene fede,
Det er Ulykken min!
Seer Eder i Speil,
Og vogter Eder for den samme Feil!

En Criticus.

Sikkedan, din Dolk,
Har du intet andet at fortælle Folk?

Bugede Mand
(dandsende efter Lirespillet).

Efter Musens Befaling,
For gode Ord og Betaling
Skal en Ven bestrøe
Med Blomster min Grav
Og rose mig brav,
Ifald jeg skulde døe.

Maler.

Vi faae nok intet her.

Blinde.

O tvivl kun ikke!
Det er et sjeldent Bryst, som ei har Medynk.

Maler.

Saa har jeg truffet mange Sjeldne, Landsmand.

Blinde.

Maaskee de vandred just paa dine Veie.
(En og Anden giver dem Penge).

Zebul (ind).

O ækle Syn, foragtelige Armod!

v. Finken (ind).

Plads! Hendes Keiserlige Majestæt!
(Han driver Folk tilside).
Hvad seer jeg? Vennen Zebul? tag Dem Plads,
De pryder Veien.

Zebul.

Ydmygst Tjener, Herre!
De prydede mit ringe Huus i Aftes,
Jeg takker for den Ære.

v. Finken.

Jeg skal takke.
De er en Vert, som kjender ingen Lige;
Storjunkeren var overstadig drukken,

Han styrted, sans façon, saa lang han var,
Og slog sin Næse i — med Tugt at melde!
Vi havde Alle ret en vældig Donner,
Mig sidde Vinens Dunster end i Panden;
De er en Vert, som . . .

Zebul.

O jeg beder, Herre!
(De tage hinanden under Armen, og gaae om blandt Mængden).
Er De befalet her?

v. Finken.

Nicht doch, min Ven;
Jeg gjør det saa af egen Drift en Smule.

Zebul.

De er en ædel Mand!

v. Finken.

Jeg gjør min Pligt.
(Faaer Øie paa Maleren og den Blinde).
Bort, bort, I Tiggere!

Zebul.

O see — de Stakler!
Sligt ækkelt Syn bør vel ei overrumple
Det keiserlige Øie; men tillad mig,
Den usle Armod først min Skjerv at offre!
(Han giver den Blinde en Skilling. Maleren gaaer).

v. Finken.

De er en ædel Mand!

Zebul.

Jeg gjør min Pligt.

v. Finken.

Der! pak Jer nu, afsted!

Blinde.

Behold din Gave,
Den falder mig for tung —
(Han vil reise sig, men segner ned).
Min Nød er endt!
(Han døer).

En Tilskuer.

Hvem er den, der gjør Vind?

Anden.

Der ligger en Blind —

Tredie.

Er her Klammeri?

Oldfux.

Hvilken Sands har han tabt, siger I?

Fjerde.

Synets Sands.

Oldfux.

Det indres?

Fjerde.

Han er blind paa Oinene, Hr. Doctor!

Oldfux.

Sligt bør ikke erindres;
Det var værre, om han ikke kunde høre.

Fjerde.

I har en Slump Sviin paa Jer Skov.

Oldfux.

Viismand spørger aldrig om ydre Sandser;
Jeg bekymrer mig kun om de indre.
I er gal, hverken meer eller mindre!
(Oldfux gaaer, Sotto træder ind).

Fjerde.

Ydre eller indre, saa har han nu mistet dem alle, for han er steendød.

v. Finken (til Sotto).

Kast ham i Grøften, du!

Sotto.

Kast du ham selv!

v. Finken.

Du? du til mig? gaa væk!

Sotto.

Hvi skal jeg gaae?

v. Finken.

Der, hvor han staaer, der agter jeg at spytte!
Fortræk, Canaille, Bursch, civile Slyngel!
(Drager sin Sabel).

Zebul.

O skaan ham, Herre! kræv ei meer af ham;
Han er en stakkels uopdragen Lømmel!

Sotto.

Du er en Nidding af en Jøde, du!
Ak, at du ikke kan forpagte Luften,
Og lade dig hvert Aandedræt betale!

v. Finken.

Du vil ha' Gnie, kan jeg høre!
(Han vil fugtle Sotto. Sotto slaaer v. Finken om med Zebul, griber derpaa v. Finken, kaster ham op til Prologen paa Stilladset, og gaaer. Stilladset falder ned. v. Finken flyer. Tummel og Latter blandt Tilskuerne).

Plads,

bevoxet med Træer.

Oldfux

(i Doctorhabit og med Briller paa Næsen).

Det var en Oxe af en Professor i Kokkekunsten! Sige mig lige i Øinene: „Jer Disputats, der handlede om nymodens Parykker, beviste, at I var en Nar, men ingen Philosoph!“ — dernæst paastaae, at det er tidsnok, at studere paa at udfinde nye Moralprinciper, naar man først har opfyldt de Pligter, de gamle Principer rumme! Og endelig fortælle mig, at Hønen, naar den kagler over et Æg, kagler over et stort Mesterstykke; men at jeg, naar jeg gjør mig til af min Disputats, kagler over et Fuskerstykke! Potteprofessor! Plukfinkeprofessor! Nei, det gaaer over Taalmodighedens Skræv! Man maa skamme sig ved — jeg var tilfreds, min Kjole var Fanden i Vold!

Lux (ind).

Om Forladelse, Herre, det har Hast! (Han trækker Kjolen af Oldfux)

Oldfux.

Mord!

Lux.

Hold Mund! seer du denne Kniv? (Han ifører sig Kjolen).

Oldfux.

Menneske fra Rasphuset —

Lux.

Det er just Ulykken, at min Dragt er saa kjendelig. — Hat og Briller maa jeg have med. (Tager Oldfux's Hat og Briller). Bare for at slippe ud igjennem Porten, forstaaer I! — Om Forladelse, Herre, jeg maa finde i Jere Lommer. (Han finder en Pung i Oldfux's Buxelomme). Gud være med Jer, Herre!

(Gaaer).

Oldfux.

Gud bevares! det kan aldrig forsvares!

(Han gaaer hylende bort).

Fjeld ved Havet.

(Maleren, i Begreb med at styrte sig i Havet).

Sotto (ind).

Hvorhen? hvad har du for?

(Sotto holder ham tilbage).

Maler (vild).

Den Havmand synger dernede:
„Jeg vil dig et Leie berede,
Jeg vil dig visse, og love
Baade Guld og grønne Skove" —

Sotto.

Kom til dig selv!

Maler

(klapper ham paa Kinden).

O lad mig fat paa den Havmand faae,
Saa vil jeg Farverne blande,
Saa vil jeg male de Stjerner smaa,
Og fare i fremmede Lande!

(Han drager et dybt Suk. Sotto fører ham fra Havet).

Sotto.

En høist Fortvivlet af min egen Slægt!
Hvad er hans Brøde?

(Høit).

Sæt dig hos mig, Landsmand!
Du er jo træt. Vi vil tilsammen vandre;
Jeg vil dig følge —

Maler

(pegende mod Havet).

Hist?

Sotto.

Nei, til dit Hjem.

(Maler ryster paa Hovedet).

Har du ei Hjem?

Maler

(pegende mod Jorden).

Der!

Sotto.

Intet her paa Jorden?

Maler.

Jo! jo!

Sotto.

Er gift?

(Maler nikker).

Har Børn?

(Maler nikker).

Og dem forlader?

(Maler reiser sig pludselig).

Hvorhen?

Maler.

Følg mig, og see mit Hjem!

(De gaae).

Affides Vei.

Lux (i Doctorhabitten).

Her skulde mine Kammerater møde efter Aftale. Kommer her kun Ingen og snakker til mig om lærde Sager; men saa faaer jeg sige, at jeg er Doctor i noget, som jeg for Tiden maa holde hemmeligt. Der kommer En. — Det er Lax; han forraader mig, den Kjeltring!

(Han sætter Brillerne paa).

Lax (ved sig).

Hvad? det er jo Lux, der er bleven Doctor.

(Høit).

O siig mig, I med Viisdom vel Forsynte,
Om Himlens Port er tillukt for en Synder?

Lux.

Ja, sandt for Herren, er den saa, min Faer;
Men gav I Portneren en Drikkeskilling,
Lod han maaskee Jer smutte ind ad Laagen.

Lax.

Og vil I gjøre Udlæg, vise Herre?
Jeg er ved Muffen ei; maaskee I sidder
I jordisk Smør og Fløde op til Navlen.
Hvad er I Doctor i, om jeg tør spørge?

Lux.

Tilvisse du, som spørger saa, maa være
En Gudsfornægter og en Erkekjeltring!

Lax.

Exempli gratia: qvid est campana?

Lux.

Fy! fy!

Lax.

Nu: qvota hora da, Hr. Doctor?

Lux.

Den liderlige Qvinde! Gaa din Vei!

Lax (mumlende).

Tolrundo, Rollentundo, Pisistrato!

Lux.

Ja vær saa god, min Ven; men ei paa mig!

Lax.

Ha, ha, ha, Lux! — god Dag, Hr. Doctor, skulde jeg sagt.

Lux.

Ei! jeg tænkte ikke, du skulde kjendt mig.

Lax.

Jo, jeg kjendte dig strax paa Ædelstenene, jeg mener Rubinerne paa din Næse. Den Næse volder saa engang din Ulykke. Men hvordan Djævelen kommer du i denne Stads?

Lux.

Doctor Oldfux var saa god at laane mig den.

Lax.

Hvorledes er du sluppen ud af Rasphuset? har du Patroner, eller har du selv skaffet dig Luft?

Lux.

Jeg tog mig selv den Frihed, man nægtede mig;

men ellers har jeg mange gode Venner, der interessere sig for mig.

Lax.

Vil du nu paany skrive falske Vexler, eller hvad agter du at tage dig for?

Lux.

Naar jeg faaer andre Klæder paa Kroppen, agter jeg at gaae paa Fangst efter ham, som har skudt Stormskjoldbulder. Jeg vil gjerne tjene Retfærdigheden, maa jeg tilstaae... Hvorhen?

Lax.

Til Politimesteren.

Lux.

Hvad vil du der?

Lax.

Fortælle ham, at du er bleven Doctor.

Lux.

Du vil forraade din Ungdomsven!

Lax.

Jeg vil gjerne tjene Retfærdigheden for min Samvittigheds Skyld, maa jeg sige.

Lux.

Jeg vil give din Samvittighed til en Pot, naar

den vil holde sin Mund. Forsmaa ikke denne Dukat, min Ven; jeg fandt den nyssen paa Veien.

Lax
(putter Dukaten i Lommen).

Det var kun mit Spøg, gode Ven. Apropos, har du flere af den Slags?

Lux.

Ikke, min Sjel, en eneste!

Lax.

Saa gjorde jeg ogsaa som en Slyngel imod dig...

Lux.

Det er, Død og Pine, moralsk handlet af dig!
(Han rækker Haanden ud, for at faae sin Dukat tilbage).

Lax
(tager ham i Haand).

Som en Slyngel imod dig, siger jeg, om jeg gav dig Dukaten tilbage; thi i den Forfatning, du er, kunde den let røbe dig. — Har du, alvorlig talt, ikke isinde at skrive falske Vexler paa en Frist?

Lux.

Hvad i hede Helvede kan det nytte at skrive og udstede Vexler, naar Ingen kan betale dem? Der er hverken Sedler eller andet blandt Folk.

Lax.

Ja, det er underligt nok, da det dog er saa let at eftergjøre Sedlerne.

Lux.

Ja, Død og Pine, hvem der kunde...

Lax.

Vi kan jo nærmere tales ved om den Ting. — For Tiden gaaer jeg nogle, deels Mosaiter, deels Ikkemosaiter, tilhaande med mine juridiske Kundskaber i Pengesager. Skulde du imidlertid være heldig og gjøre en Fangst, og du skulde trænge til Hjelp, enten paa en eller anden Maade, saa kan du ligesaa godt unde mig, din Ungdomsven, Fortjenesten, som en vild Fremmed.

Lux.

Hjertelig gjerne. Hvor kan man træffe dig?

Lax.

Jeg har min Søgning i den forgyldte Øltønde. Træffer du mig ikke der, træffer du mig nok paa Børsen.

Lux.

Jeg er ikke meget for at komme paa offentlige Steder, for fine Aarsagers Skyld.

Lax.

Nu, det er sandt, du philosopherer i denne Tid i din Eensomhed. Hvor kan man træffe dig?

Lux.

Forhen har jeg havt mit Tilhold hos Sortemutters; men saa gik Næringen fra hende, og hun røg af Skaftet. I Sommer kommer jeg nok til, vil Gud, at logere paa Landet, ligesom andre store Folk; men hvor, veed jeg ikke endnu.

Lax.

Ja saa logerer du vel for det Første under aaben Himmel, og betragter Naturen fra Grøfter og Høstakke. Farvel! god Fangst!

(Gaaer).

Lux.

Han har baade philosophiske og juridiske Kundskaber, og dog er han en Luushund og en Erkekjeltring. Der kommer mine Kammerater; see, hvor lige det slog til.

(Gaaer).

En Kjelder.

Maler og Sotto ind.

Maler (med Kulde).

Her er mit Hjem.

Sotto.

Og dine Børn?

Maler.

De tigge.

Sotto.

Og Moderen?

Maler.

Hun ligger hist i Krogen.

Sotto.

I Sygdom?

Maler.

Drukken.

Sotto.

Drukken!

Maler.

Er hun mægted
At bære Korsets halve Deel; fortvivlet
Hun styrted sig i dette dybe Svælg.

Sotto.

Ei Mandens Kraft og Mod blev Qvinden givet;

Du stod ved Svælget med den hele Byrde.
Hvad ligger her?

Maler.

Beenstumper, gamle Klude,
Bortslængte Pjalter, Fiskehoveder,
Opsamlede i Gadeskarnets Bunker.
(Sotto staaer i Tanker).
Nu har du seet mit Hjem, og har et Hjerte?

Sotto.

Et Hjerte har jeg dog, men intet Malm.

Maler.

Maaskee du selv er Kunstens Søn og arm?

Sotto.

Ei arm, ei rig; dog eier jeg en Sum,
Men bærer den paa mine Skuldre, Maler!

Maler.

Vid er en Lygtemand i Armods Mulm,
Og om du vil: et Glimt af Lyn i Mørket;
Men Natten vorder sortere ved Lynet.
Et ædelt Hjerte er et Glimt af Gud.

Sotto.

Og er ei Lynets Glimt et Glimt af Gud?
Ei haabløs, Maler, og forstaa mig siden!

Maler.

Har du et Trøstens Ord, saa giv mig det!

Sotto.

Paa Ord jeg ei har Raad, maaskee til Daad.

Maler.

Hvad har du udtænkt? siig, hvad vil du gjøre?

Sotto.

O spørg ei hvad jeg vil, men hvad jeg kan!
Tag denne ringe Gave, sat kun Mod!
Du ei forladt af Alt paa Fjeldet stod.

(Gaaer).

Maler.

O skal — ak kan det vorde Dag paany?
Straal, Dag, bag Graven — efter Midnatsstunden!
Vær her som Glimt af Dag, der er forsvunden:
Som Aftenskumring, om ei Morgengry!

(Gaaer).

En Gade.

Sotto.

Liget, Bønderne skjulte i Skoven, maa hjelpe den arme Maler. Man søger En, der har mistet to

Fingre, er skudt med Kugle — nu vel! jeg veed, hvor han er. Jeg maa have en stor Sæk . . .

En Matros (ind).

Hun er nok skral for dig i denne Tid? Vil du til Smovsen?

Sotto.

Hvilken Schmaus?

Matros.

Ham der boer, hvad han hedder?

Sotto.

Zebul hedder han. Nei, jeg vil ikke til ham.

Matros.

Ja saa. Jeg spør kun om det for et godt Raads Skyld.

Sotto.

Trænger du til et godt Raad?

Matros.

Nei, jeg har et tilovers til en god Ven; for naar du tager en beget Matrosdragt paa, saa jager du Jødesjelen fra Maven ned i Buxerne.

Sotto.

Men jeg har ingen beget Matrosdragt.

Matros.

Ja, men den har, den Onde tordne mig, jeg. Vil du laane en?

Sotto.

Ja vel!

Matros.

Kunde jeg ikke nok see, at Skuden var læk? Kom, min Gut! jeg kan godt lide dit Ansigt.

Vei.

Sortemutter.

Sludder! det er kun Blodet, der bliver gammelt og skrøbeligt; det kaldte det sorte Spectakel „Samvittighed“ —

Lux
(i anden Dragt, kommer bag paa Sortemutter).

Hvorfor griner I saa ilde, Sortemutter?

Sortemutter.

Hvad er det?

Lux.

En Tandtrækker.

Sortemutter.

Jeg har ingen Tænder, Lux!

Lux.

Hvorfor grinte I saa ilde?

Sortemutter.

Jeg havde et grueligt Syn!

Lux.

Hvad saae I da?

Sortemutter.

Den salig Herre, som blev skudt!

Lux.

Seer en Herre, som er salig, saa gruelig ud?

Sortemutter.

„Jeg faaer hverken Rist eller Ro i min Grav" — sagde han — „før min Morder opdages." Derpaa fortalte han, hvorledes det skulde gaae til, og befalede mig at aabenbare det for den Første, der kom til mig, hvis jeg vilde vel fare. Men jeg bryder mig kun lidt om hans Trusel; for den, Gud vil bevare ...

Lux.

Vil I da ikke aabenbare det?

Sortemutter.

Kunde jeg selv tjene de tusinde Dukater ved at tie, saa taug jeg; men „ingen Qvinde", sagde han, „kan udføre dette!" Vil du dele med mig?

Lux.

Forstaaer sig. Hvad sagde den salig Herre?

Sortemutter.

Sværg først, at du vil være Djævelens evige Eiendom, hvis du ikke deler med mig!

Lux.

Det er svoret og stukket! Hvad sagde nu den salig Herre?

Sortemutter.

Han sagde: „Paa min Grav skal sættes Guld, jo mere jo bedre, i en Hovedskal af et Menneske, som er aflivet ved Bøddelens Haand. Skallen skal staae der i tre Nætter; den skal sættes der Kl. 12 om Natten, og tages bort, naar Hanen galer i Dagningen. Den tredie Nat skal han, der har myrdet mig, komme for at tage Hovedskallen; men da skal han faae sin fortjente Løn!"

Lux.

Da agter jeg saamænd ikke at sætte nogen Hovedskal der til Sortemutter. Ha, ha, ha!

Sortemutter (afsides).

Brug nu din Tandtrækker til dig selv!
(Høit).
Jeg fortænker dig ikke i, at du ikke troer...

Lux.

Det kan I bande paa, jeg ikke gjør! Desuden veed jeg ikke engang, hvor den salig Herres Grav er.

Sortemutter.

Den er saamænd paa Sanct Elses Kirkegaard, det jeg ikke rettere veed.

Lux (ved sig).

Hollo! veed du det ikke bedre! (Høit). Ja, jeg saae, Alvorsnak, at han kom i sin Grav paa Sanct Elses Kirkegaard, og hørte den rørende Præken om den salig Herres mange Dyder. Apropos, hvor boer I nu?

Sortemutter.

I det Huus hist i Udkanten af Skoven.

Lux.

Maaskee kan I laane en god Ven Huusly for Betaling, ifald han bliver forlegen?

Sortemutter.

Ja saamænd kan jeg det. Farvel.

(Gaaer).

Lux.

Død og Pine, Gud forlade mig —

Sortemutter (raaber).

Men Hovedskallen skal ikke sættes der før Sancthansenat.

Lux (raaber).

Gid jeg faae en Ulykke, om jeg agter at sætte nogen Hovedskal der! (Ved sig). Skal du faae en eneste

af de 1000 Dukater, dit gamle Fæ med Sanct Elses Kirkegaard — Ha, ha, ha! det gotter mig. En Hovedskal kan jeg sagtens faae; Dukater fik jeg hos Oldfux. Tys nu! der kommer en beget Djævel.

(Sotto kommer i beget Matrosdragt med en tom Sæk).

Tøv lidt, Landsmand, og lad os slaae en Sladder af. (Kiger efter Sottos Fingre).

Sotto.

Hvad godt? er der noget feil paa Skuden?

Lux.

Ei, min Ven! jeg er en ærlig Mand. Hvor gjelder Reisen?

Sotto.

Er det dig, som siger, at et lumsk Griin klæder et Gesjæs ilde?

Lux.

Det har jeg saamænd aldrig sagt.

Sotto.

Da har En af os To sagt det; saa maa det være mig.

Lux.

Ei, lad os være Venner! vi gaae nok paa de samme Veie.

Sotto.

Derfor kom vi sammen her. Hvad Godt?

Lux.

Er du ikke En af Zebuls Folk?

Sotto.

Nei, jeg er ingen Jøde.

Lux.

Gaaer du ikke paa Fangst? mener jeg.

Sotto.

Hvad saa?

Lux.

Faaer du god Betaling af Jøden for at søge om Gavtyven?

Sotto.

Om Jøden?

Lux.

Han er endelig ogsaa en Gavtyv; men ellers meente jeg ham, som har skudt Stormskjoldbulder.

Sotto.

Han bliver vel ikke god at faae fat paa.

Lux.

Det var en smal Sag at faae fat paa ham,

naar man bare vidste, hvor han var. Gid jeg stod ham saa nær, som jeg nu staaer dig, saa skulde han være min Mand.

Sotto.

Det kunde vel endda slaae feil.

Lux.

Nei, gid jeg faae en Ulykke, om det skulde! Naar det kniber, har jeg baade Kniv og Pistoler. Men jeg vilde nødig skille ham ved Livet, det Skarn, ifald han er levende.

Sotto.

Ja, det skal jeg lade være usagt.

Lux.

Hvad faaer du om Dagen af Zebul?

Sotto.

Hvad faaer du?

Lux.

En Dukat. Det koster ham en Slump; for jeg troer, vi ere Tyve tilsammen.

Sotto.

Ja, det troer jeg med. Men hvorfor vil I unde Jøden Fortjenesten?

Lux.

Det maae vi forstaae! han skal ikke ræbe af Pro-

ſtiten, imellem os ſagt; for vi bringe Hjelmfordærver Fangſten, forſtaaer du! Det gjør du vel ogſaa, veed jeg?

Sotto.

Har I da lovet at bringe Jøden Fangſten — ifald I gjør nogen, vel at forſtaae?

Lux.

Det var meget eenfoldigt ſpurgt af dig.

Sotto.

Jeg er nu ikke fleerfoldigere. Men ſaa bedrage I jo Jøden?

Lux.

Det gjør vi os en Ære af. Desuden har man Lov til at være en Tyv i ſin Næring.

Sotto.

Hvor ſtaaer det ſkrevet?

Lux.

Det er en Anmærkning til det ſyvende Bud. Det var ogſaa et Spørgsmaal at gjøre en ærlig Mand!

Sotto.

Saa havde du ikke behov at ſvare, tænker jeg. Men ellers ligner det ikke en Jødeſpeculats, med mindre Skjel han gier Jer falſke Penge.

Lux.

Falske Penge? her skal du see —

Sotto.

Jeg kjender ikke Sandt fra Løgn i saa Maade. Streg i Regningen!

(Gaaer).

Lux.

Lad dem kun løbe! Jeg vil gjøre mig gode Dage; jeg veed, hvor jeg kan gaae lige til og gribe 1000 Dukater.

(Gaaer).

Plads,

bevoxet med Træer.

Lax og en Bonde mødes.

Lax.

Hvad Djævelen vil du her med din Flæskeskinke? her er jo Jødernes Synagoge!

Bonde.

Er hun det? ja hvad veed jeg af det!

Lax.

Jo, her raadslaaer En og Anden iblandt dem om Cours, Procenter, Lagio, Agio, Indsmuglen,

Pengehøkren og saa videre — ligesom En og Anden blandt os Andre i Kirkerne.

Bonde.

Seer man det!

Lax.

Nei, man seer det ikke. Veed du hvad jeg mener?

Bonde.

Veed jeg ikke nok det! han mener, de snakkes ved her om Abraham, Isaak og Jacob.

Lax.

Du er et Fæ. Farvel.

(Gaaer).

Bonde.

Tak for det!

(Gaaer).

Zebul

(kommer ind med en Slump Guld- og Sølvmønter i Hatten, hvilke han tæller og putter i Lommen).

Den Fangst var god; den Isaak er mig dog
En vakker Mand. Velsignede Metal!
Ak, at ei Avlekraften blev dig givet!
Ak, at du fik dit Leie dybt i Jorden!
Ha, et Par Skilling kun, saagodtsom Intet,
En usfel Draabe af det store Hav!
Hvormeget er der dog, jeg aldrig faaer —

Nei aldrig, aldrig! Ak, Gud hjelpe mig,
Jeg er saagodtsom arm, saagodtsom arm!
(Basan ind uden at bemærkes).
Som Tiggerne — der, hvor jeg blev forhaanet!
Ha, jeg vil hevnes, jeg vil kjøbe — nei,
Han rørte ingen dog af mine Smuler.
Skjøndt Hevnen er Livsstoffet, kjøbes den
Dog her for dyrt. Jeg vil tilgive dette.
Kun tredive Sølvpendinge var Prisen
Paa Jødefjendens tornekronte Hoved!

Basan.

Du faaer mig til at gyse, Zebul!

Zebul.

Hvad —
Du lister dig paa Folk som Tyven, Basan!
Jeg skal vel høre Resten af den Viisdom,
Du ei fik gølpet ud i Formiddags?

Basan.

Et Gjerrigheds Uhyre er du vorden,
Med Lastens fule Sot og Syge slagen!
Et grumt Vidunder er din Vindesyge,
Dit Guld den Gud, for hvem du Knæet bøier.
Du følger hvert hans Vink. Forbandelser
Og Spot til Vagt du sætter ved dit Bryst,

At de hvert Ord, hver Tanke maae forjage,
Som stræbe dig paa bedre Vei at føre —
O fy, fordrei dog ei dit Ansigt saa!

Zebul.

Gid Lamhed slaae din Tunge, Satans Engel!
Forbandet være al din Id og Idræt!
Der! i dit Ansigt, Ven af Jødefjenden,
Udspytter jeg hans Lære,

(Basan gaaer).

hvert et Ord,
Du fra ham stjal — Forræder! Troesfornægter!
Du burde stødes ud af Synagogen
Og stenes for Guds Ansigt! Jeg vil hevne...

(Han gaaer hen ad Baggrunden, tømmende sin Hat).

Sotto

(kommer i Matrosdragten med en Sæk. Paa hver Kind har han et Plaster).

Lad nu din Fod med Vindesygens Iil
Hidbære dig, Omskaarne, Uomskaarne!
Mig ligemeget, hvad du kalder dig,
Hvem saa du er, som knæler for din Guldgud.

Zebul (hurtig ind).

Hvem er han? hvad har han i sin Sæk?

Sotto.

Har han ikke for Skik at hilse paa Folk?

Zebul.

God Dag, min Ven! hvad har han i sin Sæk?

Sotto.

Hans Ven? hvem er han?

Zebul.

Et Medlem af det mosaiske Samfund! Hvad har han i sin Sæk?

Sotto.

Er det et godt Samfund?

Zebul.

Af Folk af den mosaiske Troesbekjendelse, ja! Hvad har han i sin Sæk?

Sotto.

Er han ikke en Jøde?

Zebul.

Jo! Hvad har han i sin Sæk? spør jeg.

Sotto.

Ja, det hører jeg nok; men hvorfor seiler han denne lange Omvei?

Zebul.

Jeg er en Jøde, siger jeg; ikke desmindre kan jeg vel være en retskaffen Mand. Hvad har han i sin Sæk?

Sotto.

Ja, det nægter jeg ham ikke; Navnet gjør kun lidt til Sagen, har jeg erfaret paa mine Reiser.

Zebul.

Maa jeg føle udenpaa Sækken?

Sotto.

Stryg dine Seil, eller den Onde skal —

Zebul.

Godt Ord igjen! (Ved sig). Uden Tvivl har han de 500 Dukater i Sækken! (Høit). Jeg har seet ham før, troer jeg nok.

Sotto.

Ja, maaskee han har seet min Broder; han er en Landkrabbe, forresten en ærlig Karl, der ligner mig paa et Haar, som dit Gesjæs en kalket Væg.

Zebul.

Jeg er slet ikke nysgjerrig, min Faer.
(Gaaer).

Sotto.

Jeg kaster Krogen ud, og første Gang
Jeg angler i dit Dynd og Mudder, Zebul!
Kom, giv mig Handsel, du, den Mand blandt Alle,
Hvem helst jeg under denne Fordeel! Nu!
(Han løsner Sækkebaandet).

Zebul
(ind fra en anden Side).

Naa? er han her endnu?

Sotto.

Hvad? er han her endnu? Vil han hjelpe mig Sækken paa Nakken?

Zebul.

Med største Fornøielse!
(Han kaster Stokken og beføler Sækken).

Sotto
(vendende Ryggen).

Hiv op! tag kun et ærligt Tag! (Han lader Sækken falde; Liget falder ud. Zebul stirrer paa Liget). Gale i ham, saa han hjelper sin Næste!

Zebul.

Put i, put i!

Pruth
(kommer, og siger ved sig).

Au, au! han saa godt er wie sømf hondert Stik Dukaten!

Sotto
(putter Liget i Sækken).

Hjelp mig ham paa Nakken, En af Jer!

Pruth.

Gott forvar's! wems den schlemme Sige har

goort den Mord? Wat vil han gere met den deder Mensch?

Zebul (til Pruth).

Gaa han sin Vei; jeg staaer i Handel med denne Mand!

Sotto.

Det er Løgn i din Qvæɾk!

Pruth.

Warum sgal jeg gaae? Wat vil han gere met den deder Mensch?

Sotto.

Han skal i christen Jord. Hjelp mig ham paa Nakken, siger jeg!

Zebul (ved sig).

Mon han ikke veed — o!

Pruth (ved sig).

Han wæt sgu vel nicht — ach!

(Zebul og Pruth stirre paa hinanden).

Sotto.

Vil I ikke hjelpe mig ham op? saa skal den Onde . . .

Zebul (hvisker).

Overlad mig Sækken, lad os To handle!

Pruth.

Na? jeg herte sgu doch. Fih, den Wisgen und Disgen! Jeg fever den Sak sgu mit!

Sotto.

Plager den Onde Jer? hvad vil I med den?

Zebul.

Jeg vil lade Liget begrave...

Pruth.

Ich auch! jeg vil ham auch begrafen!

Sotto.

Saa meld Jer hos Politimesteren!

Zebul.

Det er En af mine Bekjendtere. Jeg giver dig en Dukat for ham.

Pruth.

Ein zu! han sgu auch er von min Bekannten.

Zebul.

Een Seddel til!

Pruth.

Fir Stik Dukaten!

Zebul.

Fem, fem!

Pruth.

Sexe, sexe!

Zebul.

Syv!

Pruth.

Ein zu, otte Stik!

Zebul.

Ni!

Pruth.

Ti, ti, ti!

(De slaaes).

Sotto.

Naa, I Haifiske!

Zebul.

Elleve!

Pruth.

Ein zu!

Zebul.

Tretten — Hjelp, han myrder mig — tretten, tretten . . .

Sotto.

Du skal ikke slaae din Næste ihjel i Fredstider.
(Han kaster Pruth til Siden).

Pruth (paa Jorden).

Forten, forten!

Zebul.

Her er femten ægte Dukater!

Pruth.

Foor Gotts Schild, ein zu!

Sotto.

Du faaer ham ikke!

Zebul.

Ærlig Sømand!

Sotto.

Væk med din Næve!

Pruth.

Warum nicht? jeg ham gever Ferretive!

Zebul.

Gid du maa bryde dine Been! Een og Fyrretyve!

Pruth.

Ein zu!

Sotto.

Du faaer ham ikke, siger jeg!

Zebul.

Her er Penge...

Pruth.

Au, au! han saa godt er wie sømſ... Jeg ham

gever fømf und ferretive Stik for den selbstensamme Mensch! Jeg er doch ein ehrlicher Mensch!

Zebul.

Her er sex og fyrre...

Pruth.

Ein zu!

Sotto.

Du faaer ham ikke, for du vilde ligesom dutte mig paa, at jeg havde slaaet ham ihjel, kunde jeg nok see paa dit Gesjæs før. Tæl mig de sex og fyrre!

Zebul.

Han skal faae hver Skilling!

Pruth.

Au, au! han saa got er wie fømf hundert Stik Dukaten!

Zebul.

Løgn!

Sotto.

Fem hundrede?

Pruth.

Ju, ju! han har den sture Herrn schudt!

Zebul.

Det kan jeg sandelig neppe troe...

Pruth.

Jeg ham gever... Doch, det er sgu schlegtesikke gewis!

Sotto.

Sludder! det kan jeg nok mærke paa Jer, at det maa være ham. Fire hundrede Dukater, saa slipper jeg for alle Omstændigheder med...

Zebul (sukkende).

Mit Bud!

Sotto.

Han er din med Sæk og samt! Penge her!

Pruth (hvisker).

Ti zu!

Sotto.

Ti til, siger du?

Zebul
(ifærd med at tælle).

Gaaer han fra sit Ord? (Til Pruth). Du har jo hørt paa vor Handel, min Ven?

Pruth.

Jeg har schlegtes ikke hert!

Sotto.

Nu faaer Ingen af Jer ham.

Zebul
(med en Dukat i Haanden).

Hørte du ikke?

Pruth
(snapper Dukaten).

Ja sgu hørte jeg!

Sotto.

Penge her da!

Pruth.

Au, au! nun first fernemme ich den Schlag, ich fich, denn han schlængte mich!

Zebul.

Her er 380; nu kan han tælle dem efter.

Sotto.

Kom dem i dette Klæde. Denne seer saa rødnæbbet ud?

Pruth.

Lat mich doch see! Det er sgu falsk Mint!

Zebul.

Dit misundelige Skarn!

Sotto.

Resten her!

Zebul.

Vil du laane mig tyve Dukater, min Ven, til jeg kommer hjem?

Pruth.

Wenn han mich sin Beviis für tredive gever und tive Persent.

Zebul.

Jeg har hverken Pen eller Blæk.

Pruth.

Hier, hier!

Zebul.

Hvor skal jeg staae og skrive?

Pruth.

Po min Rig! (Zebul lægger Papiret paa hans Ryg og skriver). Han selbst har Schrivertei mit, aber... Fir Persent! weiter nicht po Bevisen!

Zebul.

Her er Beviset.

(Pruth læser; Zebul holder fast paa Papiret).

Sotto.

Faaer jeg mine Penge?

Pruth.

Gut genoch! aber ich fordert sin Golduhr wie Pfant, sonsten han mich konne schnide po Persenten.

Zebul.

Jeg er en ærlig Mand.

Pruth.

Gewis, aber Pfant er doch drufaster wie ein ehrlicher Mensch.

Zebul.

Saa maa jeg have Beviis for Uhret.

Pruth.

Fersta's! sonsten ich ham konne schnide, ob ich war nicht ein ehrlicher Mensch.

(Han skriver paa Hattepulden).

Sotto.

I har ondt ved at laane hinanden noget.

Pruth.

Hier sin Beviis! Aber ich first doch muß halten den Uhr sin Sægnette, sonst han mich denn doch konne schnide.

Zebul.

Der er Uhret!

Pruth.

Hier sin Beviis und twe Stik Dukaten. Got Lik! Adjes! (Gaaer).

Zebul.

Her er Resten. Nu bærer han mig Sækken hjem; det er ikke saa langt.

Sotto.

Jo kortere, jo bedre for ham.

(Gaaer).

Zebul.

Jeg giver ham en Seddel — en Specie — en Dukat! Jeg forglemte skammelig at betinge mig det. Den Blodhund Pruth vidste neppe noget om det hemmelige Kjendemærke: Vorten paa Næsen, og Hareskaaret; det saae jeg strax efter, ellers kunde man nok blevet beskubbet. Hvad gjør jeg nu? (Han vil tage Sækken op; den slaaer ham om). Ha, han vil slaae Folk ihjel endnu, troer jeg. 6 fra 10 kommer 4, 2 fra 10 kommer 8 — jeg fortjener 94 Dukater, thi jeg gav Matrosen 10 falske. Jeg kunde fortjent mere ved at udlaane disse Penge, men ikke paa lige lang Tid, og saa havde desuden en Anden faaet denne Fortjeneste. Pruth er en Blodhund! (Han reiser sig). Jeg maa have fat paa En, der kan bære mig Sækken hjem.

(Han løber).

To Mosaiter (ind).

Første.

Mit Alt!

Anden.

Halvt mit!

(De aabne for Sækken og raabe af Glæde:)

Ham, der har skudt den store Herre!

(Sex Mænd og en Qvinde af den christelige Troesbekjendelse komme til og raabe).

Compagni!

Første Mosait.

Det er mit!

Anden.

Voresses!

(De Folk af den mosaiske og de af den christelige Troesbekjendelse komme i Slagsmaal, som forøges ved Fleres Tilkomst. Medens de slaaes, lister Pruth sig til og slæber af med Sækken).

Zebul (løbende).

Hold paa Tyven! ham med Sækken!

(Folk med Pruth).

Politi og Vagt.

En Politibetjent.

Hvad er her paafærde? vil I myrde hverandre paa Sabbathen?

Zebul.

Det er min Sæk...

Politibetjent.

Hvad er i Sækken? — Et myrdet Menneske! Paa Raadstuen med Jer!

Zebul.

Det er ham, der har skudt... Gevalt! jeg er Zebul! jeg har Forbindelser...

Politibetjent.

Om du saa er Fader Jacob selv, saa skal du nu paa Raadstuen!

(De føres bort af Vagten).

Kjelderen.

(Maleren ridser med et Kul paa Muren. Sotto træder ind, uden at bemærkes. Han lægger Klædet med Dukaterne i en Krog).

Maler.

Jeg er ei længer Maler! Elskte Kunst,
Vi har jo taget Afsked med hinanden!
Min Ven er død for mig, mit Bryst en Egn,
Hvor armt paa Fryd et Hjerte har sin Bolig!
Ak, hvad der var og er! Ja, jeg vil græde;
Som Aftendug skal mine Taarer falde
Paa Tankens Vei ved Muldet af min Glæde!
O blege Gjenfærd af min døde Lyst,
Som kalder dig „Erindring“, — synk i Graven!

(Han falder i Graad).

Som Barn jeg ridsede med Kul paa Væggen;
Nu er jeg vorden Barn paany!

Sotto.

Tillykke!

Maler.

Velkommen hid! O see, jeg gaaer i Barndom,
En Skygge af mig selv!

Sotto.

Saa er dog ei
En bælmørk Nat imellem dig og Lyset.

Maler.

Ak, ei saa mørk, at jo den viser mig,
At jeg er Skyggen af mig selv!

Sotto.

I Taarer?
O, har du Taarer, gjennem deres Kilder
Skal Overflod af Fryd og Smerte strømme!
Fat Mod til Haab, tag dit Farvel tilbage,
Og byd din Ven velkommen til dit Bryst!

Maler.

Ei har jeg Grundvold til en saadan Bygning!

Sotto.

End om dit Armodskors fra Skuldren falder,
Før Natten lukker Dagens Øienlaage?

Maler.

Og dyben Søvn, hvoraf end Ingen vaagned,
Nedgled paa mine Øine, — er det saa?
O dys mig ei i Slummer, at jeg drømmer
Om Fryd, men vaagen seer min Nød forøget
Med Tabet af min drømte Fryd!

Sotto.

Den Tunge,
Som lyver Haabet ind i sorgfuld Barm,
En Bøddel er; dens Ord er Bøddelknegte.
Sov kun og drøm; men vaagn og find en Skat
I Krogen hist, kald Skatten din og brug den!

(Maleren stirrer paa Sotto. Sotto peger hen til Skatten.
Idet Maleren gaaer derhen, gaaer Sotto bort).

Maler (ved Skatten).

O see! O Daad, for stor til Tak i Ord!
O Frelsesstund! O alle milde Dyder!

(Han iler frem, men standser, da han ikke seer Sotto).

Ak, hvorfor maatte ei min Taare være
Et sanddru Vidne fra mit Inderste?
Saa gjerne Hjertet vil sin Tak udgræde
For den, som lærer det at slaae af Glæde!
Mit maatte ei! hvorfor? — og maa det aldrig?
Jeg saae hans Taare, da han pegte hen
Til Guldet; han den vilde holdt tilbage,

Men Taarens Vælde brød det svage Hegn!
Nei, han forsmaaede ei, hvad ei han modtog!
(Kort Ophold).
Udvid dig, Bryst, at du din Fryd kan rumme!
Forsoner, Taarer, Hjertet med dens Fylde!
Omringer mig, I Elskte, som han kaldte
Til dette Bryst fra Bettelstavens Jammer!
Han kjender Eder ei, og I ei ham!
En Regn af Guld er falden i vort Skjød!
Opsøge vil jeg Eder, hvor I vandre
Med Eders Stave — Gud, vi ere frelste!
(Han skjuler sin Skat og gaaer).

Vei gjennem en Skov.

Sortemutter.

Naar jeg tænker paa Sancthansenat, saa banker mit Hjerte. Den er snart for Haanden, ifald Almanakken ikke lyver i dette, som i meget andet. Hovedskallen med Guldet skal være min! Kunde jeg, saa sandt, faae fat paa ham, der har skudt den store Herre, som ligger paa Sanct Elses Kirkegaard! Ak, Herre Satan, giv en gammel Kone et godt Raad — en gammel Kone, som Han histoppe har bedraget!
(Hun skjuler sig).

Sotto (ind).

O gyldne Lod, at kunne gjøre vel!
O himmelsk Lyst, at gjøre vel i Løndom!
Siig, Rigdom, du, og du, o Lyst at eie,
Som, aldrig mættet, aldrig faaer afvoxet:
Hvi gjøre ofte I et Bryst af Støv
Saa rigt paa Last, saa armt paa sande Glæder?
Hvi kjøbe I en Mundsfuld Jord saa dyrt
Til Eders Slaver —

(Sortemutter vaander sig).

Tys! hvad er paafærde?

Sortemutter.

Hjelp, hjelp, hjelp!

Sotto.

Hvormed kan I hjelpes, Moer?

Sortemutter.

Jeg har havt et Liigfald, saa sandt hjelpe Gud mig gamle Stakkel! Ak, gid han snart vilde løse op for mig!

Sotto.

Det maa vel være Krampen, der saaledes har fordreiet hendes Ansigt. (Høit). Jeg vil hjelpe Jer hjem. Hvor boer I?

Sortemutter.

I en Hytte strax herved. Gud skal vissselig velsigne dig for dette.

(Han leder Sortemutter).

I Sortemutters Hytte.

Sotto ind med Sortemutter.

Sotto.

Hviil Jer nu, Moer! Kan jeg gjøre Jer nogen videre Tjeneste, vil jeg gjerne.

Sortemutter.

Gud være mig naadig og sende mig —

(Hun holder inde, som af Udmattelse).

Sotto.

Hvad skal han sende Jer, Moer?

Sortemutter.

En Lædskedrik! det er, som en gloende Brand sad i mine Indvolde.

Sotto.

Har I noget at drikke her i Huset?

Sortemutter.

Nei, nei! Gid denne Stund var den sidste!

Sotto.

Er her noget Sted i Nærheden, hvor jeg kan skaffe Jer noget at lædske Jer paa?

Sortemutter.

Ikke nærmere end i Byen, og det er for langt.

Sotto.

Kan I kun holde ud saalænge...

Sortemutter.

O du Guds Udvalgte, lad mig kysse din Haand!

Sotto.

Ei, Moer, min Haand veed intet af, at jeg gjør Jer en ringe Tjeneste.

(Gaaer).

Sortemutter.

Det var et Mesterstykke af en Kone tilaars! Nu har jeg ham i Fælden! Jeg træffer nok Folk i Kroen strax herved; det slaaer aldrig feil.

(Hun gaaer).

Krostue.

v. Finken.

Det bekjender jeg, det er et lumpent Krohul! Jeg har tømt denne slubbertagtige Verts Viinkjelder, og

har jeg drukket flere end to, høistens tre Bouteiller, vil jeg passere for en Couleur de Canaille! En Officier i Tjenesten kan ikke faae det Nødtørftige at drikke! O du utaknemmelige Fødeland! (Fløiter). Naar jeg endda havde fortalt den Slyngel, at jeg har besluttet, intet at betale, og at jeg aldrig forandrer min Beslutning! Kyllingerne vare Hanekyllinger, troer jeg saagar; det var ilde, at jeg spiste dem alle syv. Den øvrige Mad var uendelig slet; men der skal blive sat en Pind for —

Sortemutter (ind).

Ak, Hr. Captain...

v. Finken.

Werda? hvem der?

Sortemutter.

Ak, Hr. Captain...

v. Finken.

Det har jeg forlængst fortjent at være; men det gaaer ikke efter Fortjenesten. Hurtig, I gamle Satan, min Tid er knap!

Sortemutter.

Ak, Hr. Captain, jeg har opdaget ham, der har skudt den store Herre!

v. Finken.

Holla, Karle! Jeg maa have en halv Snees Mand, jeg og min Sabel ere saa gode som et halvt Dusin; det er Sexten. Jeg har hverken faaet Vaadt eller Tørt i Livet i Dag; men Tjenesten maa gaae for Alt. Naar jeg tænker paa de Strapager, jeg har havt og daglig har i Provindserne... Holla, Grenadiers! (Han gjør megen Allarm med sin Sabel, river Sortemutter om, og løber ud).

Sortemutter.

Kunde du endda, efter al denne Kyklen og Kaglen, lægge et Æg, som duede noget! (Hun reiser sig). Ah see, ah see! der løbe de, uden at vide hvorhen. Jeg kommer nok til at styre Tingen, jeg! (Gaaer).

I Sortemutters Hytte.

Sortemutter.

Vil nu bare den Hanekylling ikke kykle formeget herudenfor i Buskene; de Gemene frygter jeg ikke for. — Tys!

Sotto (med en Flaske).

Drik nu ikke for hurtig. (Hun drikker). Hendes Ansigt tykkes mig en aaben Grav.

Sortemutter.

Tak, du kjere Guds Barn! Hvor Sveden triller ned af dit Ansigt! det har du for din gode Villie — Ah, jeg faaer ondt!

(Hun skriger himmelhøit).

Sotto.

Hvad er der? hvad er paafærde?

(Døren aabnes; Vagten stiller sig i den med fældede Bajonnetter).

v. Finken (bag Vagten).

Courage, Karle! tager ham paa Bajonetterne, hvis han vil echappere!

Sortemutter.

See, dit slemme Skarn, nu har du faaet din fortjente Løn!

Sotto.

Nei endnu ikke, I gamle Øgle, som Helvede har udspyet!

v. Finken (kigende mellem Vagten).

Hoho! er det dig, du Galgenfugl? nu skal jeg vise dig Vinterveien!

Sotto.

Saa nær ved Sancthansdag, du Abekat!

Sortemutter.

Ak, Hr. Captain, slaa ikke det Skarn ihjel, saa faaer jeg kun 500 Dukater!

v. Finken.

I? nei, Krigsbytte er ikke for gamle Kjerlinger! (Han stikker sin Sabel frem) Seer du den, du Steilerytter? det er en udenlandsk Klinge, som jeg kan vinde om min Finger, du Couleur de Canaille!

Sotto.

Saa er jo Klingen ydmyg nok.

v. Finken.

Den har været i Heden før i Dag, du langskjæggede Bursch!

Sotto.

Ja, i Smedens Esse, du kalkunske Karl!

v. Finken.

Vaster og binder ham, Karle! det er ham, der har myrdet Hædersmanden von Stormskjoldbulder.

Sotto.

Kan du bevise hvad du der siger?

Sortemutter.

Jeg vil gjøre min høieste Salighedseed paa, at jeg har hørt det af din egen Mund, dit Skarn!

Sotto.

Jer Eed duer ikke, Moer.

v. Finken.

Tør du fordre Beviis af mig, som staaer ved et keiserligt Regiment?

En af Vagten.

Det er en halsløs Gjerning i Krigstider, Hr. Lieutnant! Imidlertid kan man sagtens give ham et Beviis. Er det ikke Jer, Frue, som forhen har boet i Øglestrædet i den forgyldte Jomfru?

Sortemutter.

Baade har jeg boet der og eiet Huset.

Mand af Vagten.

Her have vi da en Salighedseed af en Frue, som har eiet et Huus i den keiserlige Residentsstad. Hvad vil den Karl forlange mere?

v. Finken.

Sagen er soleklar! den, der sværger paa andet, sværger sig Fanden i Vold. Byttet er tusinde Du-

kater værdt mellem Brødre! Surrer ham Hænderne paa Ryggen! Saa! Marsch, Marsch!

(De føre Gotto bort).

Sortemutter.

Men jeg gaaer med! Der er ellers en deilig Drik i den Flaske.

(Hun drikker og gaaer).

En Vei.

Zebul.

Tillykke, Zebul, med Velsignelsen!
Hil dig, du Spire af Jehovas Folk,
Udkaarne Arving til Forjettelsen!
Eia, saa slap du ud af Tyvehullet?
Afmægtige, o hevn dig paa din Fjende,
Som udrev Øinene af deres Huler!
Hør, Satan spotter med min Jammer — o
Forbarmer Eder, Helvedes Udvalgte!

(Han river Haar af sit Hoved).

Forbarm du dig, du Hevnens Morderengel!
Udpeg mig ham med Sækken, Søuhyret!
Stryg ei med Blod Dørstolpen til hans Bolig,
Slaa med Spedalskhed den Forbandede,

Lad giftig Vellyst med en eddret Tunge
Udsuge Marven af hans Been — men langsomt!
Lad langsom Sot fortære, hvad den levner!
Udtør hans Taarers Kilde! luk hvert Bryst
For Medynk med hans Nød — men, røde Engel,
Men slaa ham ei med Vanvid i hans Jammer!
Lad ham forbande Gud — hvis Himlen ei
Er tom — og sin Forløser! Ha, hvo kalder
Min Bøn vanmægtig? Saa har Offerblodet
Paa Golgatha formildet Jødeguden?
Tog han imod Forsoning af vor Fjende,
Og slumrer Hevnen paa sit røde Bolster?
Nu! kan jeg kjøbe hvad jeg ei kan trygle...
(Vagten med Sotto kommer bag paa Zebul).

v. Finken.

Af Veien, Karl — o see, charmante Møde!
Ærbødig Tjener! er man ikke vel?

Zebul
(stirrende paa Sotto).

Et Blendværk vel...

v. Finken.

Han svarer hen i Veiret.
Ærbødig Tjener! er man ikke vel?

Zebul.

Jo, Herre, jo man er.

v. Finken
(tager ham tilside).

Et Ord, min Ven!
Han overrasked mig i Dag paa Pladsen
Ei anderledes end en lumpen Muus,
Der kryber ind, saa flux den seer sit Sned,
I Elefantens Snabel. Hør kun nu:
Hvad havde jeg at gjøre? blussende
Jeg ilte efter Skjelmen, en, to, tre,
Jeg snup ham i Kardusen, pryglte ham,
Thi ei mit gode Sværd jeg vilde smudske
Med saadan Stympers Blod; hvorpaa han knælte
I Støvet for min Fod, og der bekjendte,
Af Rædsel greben, at han havde myrdet
Von Stormskjoldbulder…

Zebul.

Det forbyde Gud!

v. Finken.

Hvorledes, Ven?

Zebul.

Hvorledes var det, Herre?

v. Finken.

Giv Dem tilfreds; nu slaaer jo Hevnens Time!
Jeg byder mig til Gjest hos Dem i Aften,

Vi synge vort Tedeum over Bordet —
Enfin, hvorledes lever Deres Frue
Og skjønne Frøken Datter samt Hr. Søn?

Zebul.

Jeg takker skyldigst; jo, Gud være lovet...

v. Finken.

O det fornøier mig uendelig;
Ydmygst Respect og Hilsen til dem Alle!

Zebul.

Hvor bringer De ham hen?

v. Finken.

Til Hjelmfordærver.

Forbundne Tjener, Gud velsigne dem —
Undskyld pligtmæssigt Hastværk. Serviteur!
Marsch, Marsch!

(Bort med Vagt og Sotto).

Zebul.

Mit Guld, mit Guld! — Til Hjelmfordærver!
Jeg veed en Gjenvei did igjennem Skoven.

(Han løber ud. Sortemutter gaaer ilende, saa godt hun kan, efter Vagten).

Gotto og Lorma.

Personer.

Sotto.
Lorma, hans Elskede.
Saringo, Lormas Fader.
Sylva, Saringos Gemalinde, Lormas Moder.
Ursa, Saringos Frille.
Hjelmfordærver.
Fimbra, hans Tante.
Zebul, } Mosaiter.
Moses, hans Søn, } Mosaiter.
Oller, Fangefoged.
Sortemutter.
Gormer, en gammel Harpespiller.
Murmoll.
Rutli.
De sex Adelsmænd.
Jonas.
En Skriver.
Lax.
Firsel, en af Saringos Tjenere.
Hilm, Sylvas Tjener.
Von Finken.
Vagt.

Scenen Kyhlam.

Første Act.

Sal hos Hjelmfordærver.

Hjelmfordærver. Zebul.

Hjelmfordærver.

Von Finken grebet Stormskjoldbulders Morder?
I Sandhed, Hr. Agent, slig mandig Daad
Jeg havde ikke ventet af von Finken!

Zebul.

O han forstaaer sin Dont.

Hjelmfordærver.

Vist gjør han det;
Han drikker tæt, og er en lystig Fætter.

Zebul.

Og jeg, som helst den Første vilde være,
Der bragte Eder denne kjære Nyhed,

Jeg, høie Herre, jeg har maattet løbe
Omkap med Rygtet!

Hjelmfordærver.

Tro mig, Hr. Agent,
Jeg har ei ligget paa den lade Side;
Thi skjøndt min Stand ei gjør mig det til Pligt
At gjøre meer end hvad mig selv behager,
Har hellig Iver for den gode Sag
Dog holdt mit Øie aabent. Nær om Hjertet
Mig ligger denne Sag.

Zebul.

Hvo fik et Hjerte,
Som ikke gyser ved en saadan Udaad,
Og paa en Tid, da Oprørsaand sig viser
I blodig Skikkelse, og truer Staten;
Da Menigmand af Frihedssyge skranter?
Her at benaade, vilde være farligt,
Fordærveligt! Ved Gud, det er ei min,
Det er Retfærdighedens Sag, jeg taler!

Hjelmfordærver.

I skuer Tingen fra den rette Side,
Den eneste, hvorfra den bør beskues.
Saae I den Morder? han er dog ilive?

Zebul.

Lyslevende; en Kæmpe af en Morder!
Hans Øiekast er frækt og mordisk, Herre!
Men hvis Beviser — sørgelige Tanke,
Om Straf ei fulgte saadan blodig Udaad!

Hjelmfordærver.

Ja, det er sandt: her er nok ingen Vidner?

Zebul.

For saavidt ingen. Mikkel har man heftet,
Mistænkt for Mord ...

Hjelmfordærver.

I, Nattens røde Stjerner!
Paa hvem det?

Zebul.

Paa en Bonde ...

Hjelmfordærver.

Ah, ei andet!

Zebul.

Den Strøm af ædelt Blod, hiin Morder udgød,
Slog varmt for Eder — ak, det dyre Purpur,
Som jöges ud paa sine gamle Dage!
Men Jonas, høie Herre? han kan vidne,
Thi han maa kunne kjende Morderen
Ved første Gjensyn; det kan aldrig feile.

Hjelmfordærver.

Han siger Nei.

Zebul.

O det er Løgn, han siger!
Maaskee han selv — dog jeg mistænker Ingen!
Men om han er i Slægt med Morderen,
Og ei vil vidne mod sit eget Blod,
Før Pinebænken . . . .

Hjelmfordærver.

Tys, jeg faaer et Indfald:
Til Jonas jeg, som Præsident i Retten,
Et Blik vil kaste, skarpt og fuldt af Trusel,
Og pege paa ham — saa, ret saa — og sige:
Du, Jonas! du! din Herre har du myrdet;
Det siger jeg!

Zebul.

Men under fire Dine!

Hjelmfordærver.

Forstaaer sig! glemte jeg at sige det?

Zebul.

Det var Forstanden ei, som her slog feil,
Men kun Hukommelsen. Nu, høie Herre?

Hjelmfordærver.

Ja, hør kun nu: naar dette nu er sagt,

Udmaler jeg med frygtelige Farver
Ham Pinebænkens Rædseler, forstaaer I;
Saa kommer Sandhed frem.

Zebul.

Snildt er det Indfald
Som Alt, I selv udtænker, høie Herre!
Tryg kan den skjønne Enkefrue være,
Som har betroet sin Sag i Eders Hænder,
Og i sin dybe Sorg hun trygt kan haabe
At see Forbryderen tilbørligt straffet.

Hjelmfordærver.

Nu først en Skaal for sorgfuld Enkefrue!
(Han skjenker Viin).

Zebul.

Hun leve længe, Jordens Kreds til Pryd,
Sig selv til Lyst, og Elskeren til Fryd!

Hjelmfordærver.

Ei taaler Sorgen Elskov ved sin Side!
(De klinke og drikke).
Stik ud, for Guds Skyld! ellers ... ei een Draabe
Maa levnes til en nok saa tørstig Negl!
Dernæst Retfærdighedens!

Zebul.

Og dens Hævders!

Hjelmfordærver.

Den Sag er hyllet ind i Nattens Mørke.

Zebul.

Det stundom sig saa underlig maa føie,
At mørkest Nat oplyses for vort Øie.
Et Mord vil frem for Lyset, høie Herre!
For Eders Snilles Sol skal Mørket vige. —.
En Skaal for Hendes Naade, Eders Tante.

(Han skjenker).

Hjelmfordærver (afsides).

Jeg veed mit Ønske, jeg er hendes Arving;
Men Døden frygter, troer jeg, for at vove
En Dyst med denne gyselige Samling
Af Fedt.

Zebul.

Hun leve!

Hjelmfordærver.

Ja, det var at ønske!

(De klinke og drikke).

Zebul.

Stik ud, for Guds Skyld! ellers ...

Hjelmfordærver.

Jeg blier drukken!
Jeg vil fortælle hende om vor Fangst.

(Han gaaer).

Zebul.

Det adelige Fæ fik Mæle dog.

(Kort Ophold).

Min Fjendes Fangefoged skal jeg vorde,
Det Embed vil jeg have. Men et Vidne,
Der spiller her sin Rolle som det bør,
Hvor faaer jeg det, hvor faaer jeg det? O Tvivl,
Jeg beder dig: forstyr mig ei mit Haab!

(Drikker).

Din Skaal, o Hevn! jeg tømte den tilbunds;
Skjenk i, og lad min Fjende tømme Skaalen!

Oller (kommer).

Oller.

Tjener i al Underdanighed! vil I tale med mig?

Zebul.

Det kommer an paa, hvem han er. Hvem er han?

Oller.

En Fuglefænger! kjender I mig ikke?

Zebul.

Nei.

Oller.

Da er det hverken min eller Jer Skyld.

Zebul.

Hvad Slags Fugle fanger han?

Oller.

Galgenfugle! jeg er keiserlig Embedsmand: befalende Foged i Taarnfængslet. Jeg er hidkaldt paa Embeds Vegne.

Zebul.

I fanger snart en Galgenfugl, Hr. Foged! kan I holde fast paa den, mener I?

Oller.

Det mener jeg; med mindre Fuglen er saa stor, at den ikke kan rummes i Buret, eller saa lille, at den kan smutte ud igjennem Nøglehullet.

Zebul.

Saa Jert Buur er saa trofast?

Oller.

Losementet er suffisant nok. Der er tre Huller paa Æsken: først en Jernluge, tre Favne i Veiret, den er forseglet med en Pind, en Jernstang saa tyk som Pater Trumf — om I ellers har seet den Guds Mand. Saa er der en Træluge oppe under Hvælvingen, med en Laas som en Ladeport. Saa kommer Døren; den er af godt, fire Tommer tykt Jern, og

bider sig saa fast i Muren, som nogen Skifteret i død Mands Bo. Jo, hos mig sidder man inden lukte Døre. Men ellers er det en smal Sag at bryde ud igjennem Hvælvingen, for den er kun halv saa tyk, som jeg er høi; men Muren er dobbelt saa tyk som Hvælvingen. Ingen slaaer Hul paa den Potte, med mindre hans Næver kan banke som Kanonkugler.

Zebul.

Ligkisten er pindet godt nok til, hører jeg.

Oller.

Taer I nogen Skade paa Jer Salighed, naar I bander paa det, saa skal jeg curere Jer. Det er et Satans Hul; jeg har sat der engang.

Zebul.

I? dertil seer I mig for ærlig ud, Hr. Foged!

Oller.

Havde jeg ikke været en ærlig Mand, var jeg ikke sluppen ud med Æren, eller kommet til at sidde der, hvilket I vil. Hvad Ondt har ellers den Fugl gjort, med Forlov?

Zebul.

Myrdet Hædersmanden von Stormskjoldbulder.

Oller.

Det var en lækker Bid for en sulten Djævel!

Ja ja, det kan være slemt nok; men der er den, der gjør det som værre er, og holdes i Agt og Ære.

Zebul.

I fortjener en Belønning for Jere Indfald.

Oller.

Jeg takker underdanigst, Herre! Det var ikke sunget for min Vugge, at jeg skulde være Fangefoged.

Zebul.

Hvad blev der da sunget?

Oller.

Nu har jeg glemt Visen; men glem ikke Belønningen, Herre!

Zebul.

See her. Hold mig paa denne Morder, som Edderkoppen paa en Flue! I forstaaer mig vel?

Oller.

Hold Mund!

Zebul.

Hvad? er I grov?

Oller.

Nei, Samvittigheden er grov, Herre!

Zebul.

Hvad siger da den?

Oller.

Den siger: „det er Blodpenge, Oller!“ men saa siger jeg: gode Samvittighed! jeg kjøber mig Varer for Pengene, godt Tøi, hjemmegjort Tøi:

Zebul.

Hvad er det for Tøi?

Oller.

Huusfred, Herre, Huusfred!

Zebul.

Den Artikel kan ikke kjøbes for dyrt, min Ven! Er I flink, faaer I mere. Det bliver imellem os.

Hjelmfordærver (ind).

Er I Vert i Taarnfængslet?

Oller.

Til Tjeneste, naadige Herre!

Hjelmfordærver.

I faaer snart en Gjest, som har Hovedet paa urette Sted. Kan I forvare mig ham vel?

Oller.

Jeg skal forvare ham meget vel, naadige Herre! — Ei hvilken Støi!

v. Finken (kommer).

v. Finken.

Bon jour, bon jour! god Morgen, mine Herrer!

Hjelmfordærver.

Et Mesterstykke! nu god Dag, von Finken!
Hvor stedes han, hvor stedes Morderkæmpen?

v. Finken.

Hvad? er ei „Morgen“ Tidens Navn?

Zebul.

Nei, Solen
Har Middag holdt for fire Timer siden.
Det er i Sandhed Alvor.

v. Finken.

Mine Pligter
Og Dagen løbe med mig! Mine Herrer,
En Officier i Tjenesten, tillad mig,
Har ikke Tid at see paa Sol og Maane!

Hjelmfordærver.

Hvor stedes Fangen, Herre?

v. Finken.

Helvedskaren
Jeg før vil styre med mit gode Sværd
End slige To, for Kæmper sex formange!

Han gjorde Knuder, jeg ham gav en Kindhest,
Og sagde: staa du Skildvagt ved hans Øre!
Tre Gange skjalv mit Folk, men trende Gange
Jeg satte Mod i Folket, fugtled Skjelmen,
Saa stak jeg ham — lod, sagde jeg, for Løier,
Som om jeg vilde stukket ham; han brølte,
Som naar Kartoven renser sine Lunger
Paa Kampens Dag.

(Vagten kommer med Sotto, hvis Hænder ere bundne).

Hjelmfordærver.

Hvad? dig, jeg traf paa Veien
Forleden Dag? for Gud, den samme Tølper!
Nu godt og vel!

Sotto.

Den Mand er ilde faren,
Som er en tvungen Gjest ved dette Gilde!
I Vennelag jeg ei er kommen, seer jeg.

Zebul (til Hjelmfordærver).

Tro kun, at Frækhed her benægter Brøden,
Forsætlig Ondskab øved!

Hjelmfordærver.

Jeg ham hilder
I mine Spørgsmaals Snarer; giv kun Agt!

(Til Sotto).

Hvor staaer det med din Tro, dit Slægtregister?

Hvad est du for en Karl? hvor est du fød,
I hvilken By? og hvad er Præstens Navn?
Hvad er din Dont? hvad est du for et Dyr?

Sotto.

Et Lam, nedstyrtet i en Ulvegrav.

Zebul.

Fornam I det?

Hjelmfordærver.

Hvad er din Faders Dont?

Sortemutter (kommer).

Sortemutter.

Gud har staaet mig bi; ellers kunde jeg ikke have udført dette!

v. Finken (til Hjelmfordærver).

Hun er en Hex, en Tremarksqvinde, Herre!

Sortemutter.

Jeg har ærligen fortjent de tusinde Dukater, jeg har, ved den almægtige Guds Bistand, grebet Morderen...

Hjelmfordærver.

Vil I indbilde fornuftige Folk, at I har grebet en Skjelm, som denne Herre og Riddersmand har havt ondt ved at styre?

Sortemutter.

Han gik saa taalig som et Lam; selv gik jeg bag efter, og havde ham stadigen i Diesyn. Jeg og ingen Anden har opdaget ham; det vil jeg gjøre min Salighedseed paa.

v. Finken.

Ei gjelder Eed af saadan gammel Hex!

Sortemutter (til Sotto).

Gud forlade dig din slemme Synd, min Søn! siig nu hvem der opdagede dig, og bliv ved Sandheden til dit eget Bedste!

Hjelmfordærver (til Sortemutter).

Hold Mund! I mægter ei at bryde Mørket!
(Til Sotto).
Hvad er din Faders Dont?

Sotto.

En selsom Dont:
Han breder Dugen for Kostgængere,
Som æde ved den sorte Ridders Taffel.
Frit æde der saa Mange som har Madlyst,
Thi saare gjestfri er den sorte Ridder.

Hjelmfordærver.

Den sorte Ridder? hvem er han?

Zebul (ved sig).

O Dumhed!

(Sagte til Hjelmfordærver).

Ved listigt Eventyr han vil besnære
Og lede Eder bort fra Hovedsagen.

Hjelmfordærver.

Ja, han skal løbe Hovedet mod Væggen;
Jeg gaaer en lille Omvei, seer I!

Sortemutter.

Herre,
Hans Fader er en Troldmand, siger han.

Hjelmfordærver.

Hør, Synder, vilst du tale Sandhed?

Sotto.

Ja.

Hjelmfordærver.

Han kalder sig „en Synder" — mærker dette!
(Til Sotto).
Saa siig mig da, hvem er den sorte Ridder?

Zebul.

Den Omvei gaaer til Mulm og Mørke, Herre!

Sotto.

Han er en mægtig Mand; hans Trone reistes
Saavidt, som Rygtet gaaer og Vinden blæser.

Den, som hos ham har faaet Borgerret,
Kan ei forlade Landet, kan ei flygte;
Tro Underdan han tvinges til at være.
For Sygdoms Sot, som spotter Lægens Kunst
Og Urters Kraft, helbreder denne Ridder.
En Kunstner er han uden Ligemand,
Dommens Herold, til evig Vandring tvungen.

Sortemutter.

Ah, Jerusalems Skomager!

Hjelmfordærver.

Jag hende ud!

v. Finken (med dragen Sabel).

Fortræk, I Fugleskræmsel!
(Han slaaer Sortemutter paa Flugt).

Zebul (ved sig).

O Gøglen! — dog, hvad kan man vente andet
End Gøgleri af Daarer?

Hjelmfordærver (til Sotto).

Nu, hvad mere?

Sotto.

Paa Havet kan han gaae. Naar Stormens Aande
Gjør Klippe," rifterne til sine Fløiter,
Udfarer han i Stormen, banker paa.

Den stærke Seilers vaade Egeplanker,
Og kalder den „et Potteskaar" —

Hjelmfordærver.

Fremdeles?

Sotto.

Hans Ridderborg er mørk, hans Dagligstue
Er Kirkegaarden, Gravcapeller ere
Hans Høisal; der oplæser han om Natten
Den velfortjente, men han kradser ud
Med skarpen Negl den ufortjente Roes,
Løgnagtigt Staal indgrov i Marmorstenen.

v. Finken.

Han mener Præsten med „den sorte Ridder".

Sotto.

Jeg mener Døden med „den sorte Ridder";
Kostgængerne er Maddiker, der' Borddug
Den Dødes Liigklud er, Liiglagenet,
Liigskjorten . . .

Hjelmfordærver.

Fy, hold inde! det er ækelt!

v. Finken.

Halsstarrig er han, han vil ei bekjende.

Zebul.

Vist vil han det; tro ei det Værste, Herre!

Han veed, Bekjendelse formilder Straffen,
Som Trods, Halsstarrighed forøge Brøden.
Han ønsker ei, at Bøddelen skal øve
Sin Kunst paa ham; ei, at den nøgne Sandhed
Skal skrues ud af Ledemodene;
Ei, at Bekjendelsen skal knibes ud
Af Marven i hans Been.

Sotto.

Du lumske Jøde!

Hjelmfordærver.

Ei Jøde, Skjelm! skjeld ei en Hædersmand!
(Til Oller).
Slut ham i Bolt og Jern!

Zebul.

Søg i hans Lommer!

Oller.

Her er hverken Guld eller Sølv. Alle hans Lommer ere saa slunkne som en sulten Bug. Her er nogle Papirer; det er hele Fangsten.

Hjelmfordærver.

Giv hid! maaskee man finder skjulte Ting.

Sotto.

Tilvisse.

Hjelmfordærver.

Alle Himmellys, som gløde
I Nattens Blod!

v. Finken.

Hvad er der?

Zebul.

Statspapirer?

Hjelmfordærver.

En priisdømt Skurk!

Zebul.

Vel!

v. Finken.

Hvad? den vilde Djævel?

Hjelmfordærver.

Der — Sotto selv!

Zebul.

Nu tænker I paa Lormas
Forvorpne Elsker; Blodet gyser, Herre,
I fine ædelbaarne Purpurløb!
Først greben nu! o Himlen er langmodig!

Sotto.

Langmodig, Zebul!

Hjelmfordærver.

Hvor er Simber?

Sotto.

Myrdet!

Hjelmfordærver.

Af hvem?

Sotto.

Af Stormskjoldbulder.

Zebul.

„Fældet“ altsaa,
Ei „myrdet“ — hvis det ei er blodig Løgn;
Ei spiller Hædersmanden Stimands Rolle.

Hjelmfordærver
(med et af Sottos Papirer; til Sotto).

Her tales om en Skat; hvor har du den?
(Zebul kiger i Papiret).

Sotto.

Der hvor man stundom finder gyldne Skatte
Og Magt, som ei er til.

Hjelmfordærver.

Hvor?

Sotto.

Paa Papiret.

Zebul (afsides).

Et Elskovspant!
(Til Hjelmfordærver).
Et Oprørsskrift maaskee!

Hjelmfordærver (til Oller).

Det tør vel stikke i en fedtet Lomme,
Hvor Jere Fingre ei endnu har været.

Zebul.

Paa Brystet — søg paa Brystet, Foged!

Sotto.

Ak!

Oller.

Her er en Haarlok.

Sotto.

Menneske, forbarm dig!

Zebul.

Ei andet? nu giv hid!

Oller.

Den sad ved Hjertet.

Zebul.

Ifald du elsker den, som gav dig Lokken,
Da kan den ei for dyrt tilbagekjøbes;
Bekjend din Brøde, da er Lokken din!

En Yngling (blandt Vagten).

Det gaaer forvidt! giv ham hans Lok tilbage!

Zebul.

Ved Himlen, Insubordination!
Von Finken ...

Hjelmfordærver.

Oprør! Mord!

Ynglingen.

Hans Lok!

Zebul.

Von Finken,

Brug Eders Myndighed!

Ynglingen.

Styrt, Djævel!

Zebul

(kastende Lokken til ham).

Der!

Sotto.

Nu vederfares mig Barmhjertighed!

(Ynglingen lægger Lokken ind paa Sottos Bryst).

Zebul.

Det taaler I, von Finken!

Hjelmfordærver (til v. Finken).

Lad den Fangne

Til Fængslet fare, skil os ved ham!

v. Finken.

Hør ...

Zebul.

Slig oprørsk Adfærd taaler I, von Finken?

Ynglingen (til Zebul).

Du vilde, som du pleier, drevet Aager
Med dine Tyvekoster ...

v. Finken.

Hør kun nu:
Han skulde styrtet under Dødsensslaget
Af denne Arm — hvis, skal jeg sige os,
Hvis een Omstændighed ei havde været;
Men til hans Frelse er jeg kommen efter,
At han har længe havt en Skrue løs.
Betragter kun, hvor vildt han stirrer! Marsch!
(v. Finken, Vagt, Sotto, Oller gaae).

Zebul.

Ulykkers Forbud, Oprørssind, som truer
Skatydende og fredelige Borgere
Paa Liv og Lemmer! Dog, det bør os jo
At lide for den gode Sag! Ak, Alt,
Hvad mig — en ringe Mand — er vederfaret,
Ei smerter mig saa meget, høie Herre,
Som at I selv et Vidne maatte være
Til sligt; et Vidne til at selv en Træl
Tilsidesatte al Ærbødighed,
Al skyldig underdanig Ærefrygt
I Eders Adelshuus!

Hjelmfordærver.

Men hvis var Skylden?

Von Finkens!

Zebul.

Ja!

Hjelmfordærver.

Jeg skulde været Finken!

Ved alle Stjerner ... Hør, I vil dog klage?

Zebul.

O nei!

Hjelmfordærver.

I maa, I skal, ved Gud!

Zebul.

At lyde

Et velmeent-Raad, er Pligt.

Hjelmfordærver.

Og mit er velmeent.

Zebul.

Det føler jeg, og ofte har jeg følt,
At jeg er meget skyldig ...

Hjelmfordærver.

Nu, som sagt:

Giv Klage ind!

(Klapper ham paa Skulderen).

Vær I kun ganske rolig,
Og stol paa mig!

Zebul (ved sig).

O Vee!

(Høit).

Jeg takker ydmygst!
Men jeg har gjort hvad ei jeg burde, Herre:
Har draget Eders Tanker fra en Sag,
Det Offentliges Sag, hen paa mig selv;
Tilgiv mig dette! Først bag efter kommer
Besindigheden! Saae I, høie Herre,
Hvorlunde Fangen blegnede og skjalv?
Og hørte I — o Selvbevidstheds Magt! —
I hørte selv, hvor rædsomt han udstønned
Bekjendelsen i dybe, hule Sukke,
Ordløse vel, men sikkre, sanddrue Vidner!

Hjelmfordærver.

Det saae jeg ei, ei hørte, sandt at sige;
Det var forunderligt!

Zebul.

Nei, intet mindre;
I har saa mange Ting af Vigtighed
I Eders Hoved.

Hjelmfordærver.

Det er vant at rumme
En Slump Ideer rigtignok; men dog
Besynderligt!

Zebul.

Da er det vist og sandt:
Han blegned, skjalv og stønned! Nu, i Guds Navn,
Saa Held og Lykke for den gode Sag!

Hjelmfordærver.

Stol kun paa mig!

Zebul.

En tung, men hellig Pligt
Mig kalder til en Syg blandt mine Venner.
Jeg anbefaler mig til Eders Gunst,
Og gaaer med Hjertet fuldt af Følelser,
Som ...

Hjelmfordærver.

Send kun Klagen ind, og stol paa mig!
(Zebul gaaer).

Hjelmfordærver.

En gjestfri Schmaus med Æresfølelse;
Og skyldig Ærefrygt han veed at vise.
Han er ei dum. — Ved alle røde Stjerner,
Min Tid er kort, særdeles kort og knap!
(Gaaer med Sottos Papirer).

Sal hos Saringo.

Saringo. Lorma. Ursa.

Saringo (til Lorma).

Jeg vil bønhøre dig, Forbryderske,
Indslutte Smerten i mit Bryst og byde
En høist fornærmet Faders Harm forstumme;
Vil tage den Forbandelse tilbage,
Der hviler paa dit Hoved — du, som hylled
Din Høiheds Glands i Mulm og Mørke, kasted
En Skygge over min, gav mig til Priis
For mine Fienders bittre Spot, som trænger
Sig gjennem Marv og Been! O see: mit Barn,
Vanslægtet, unaturligt, vilde kastet
Sig selv i Skarnet! vilde sig beskæmmet!
Til Svigersøn hun vilde skjenket mig
En priisdømt Fredløs, muligt trællebaaren!
O Brødes Afgrundssvælg!

Ursa.

Den ømme Fader!
Vend snart tilbage til en dyrebar,
En hellig, længe krænket Pligt, Comtesse!

Lorma (til Saringo).

Hvor er min Moder? maa jeg see min Moder,

Og hun sit Barn i dets Elendighed?

(Knæler).

O lad mig fælde disse Taarer, Fader,
Ved hendes Barm! jeg har kun faa, kun faa;
De ere Levninger af fordums Rigdom —
Ak, den er nu forødt, nu er jeg arm.

Ursa.

I taler vildt!

Saringo.

Staa op, kom til dig selv!

Lorma.

Nei, jeg er ei vanvittig, ei vanvittig! —
O lad ei disse Taarer være spildte,
O lad mig græde dem ved hendes Barm!
Jeg vil kun græde, klage ei, fordølge,
At jeg er indespærret...

Ursa.

Hendes Naade
Er paa sit Enkesæde Sylvasborg,
Og det er langt fra Haanden her.

Saringo.

Staa op!

Lorma.

O lad Barmhjertighed mig vederfares!

Saringo.

Hos dig jeg gjelder mindre end din Moder,
Endskjøndt dit Vel mig ligger nær om Hjertet.
Din Moder — utaknemmelige Barn,
Tal ei om hende! Jeg tilgiver dig,
Men kræver Lydighed; vær ei gjenstridig!
Staa op!

Lorma.

Nei, lad mig knælende modtage
Forbarmelsen!

Saringo.

Forlængst mit Faderhjerte
Har ønsket her at kunne sig forbarme;
Det maatte hidtil ei, det maatte ei!
Ved Nat og Dag udøste det i Eenrum
Sin dybe Smerte under tunge Taarer.
Forlængst du kunde dulmet denne Smerte,
Aftørret Taaren; men du vilde ikke!

Ursa.

En Faders Kjerlighed er stedse gavmild,
Men Barnets stundom karrig, ædle Herre!

Saringo (til Lorma).

De Ord dig overraske, kjere Barn!
Det var — tvivl ei! — det var mit Hjertes Sprog.
Og tyktes dig din Fader stundom haard,

Da viid, at denne Haardhed var et Offer,
Dyb Sorg og krænket Æresfølelse
Og Omhu for en elsket Dotters Vel
Aftvang et høit og kjerligt Faderhjerte.
For dig en Plads staaer aaben ved et Bryst,
Som, fuldt af Faderkjerlighed og Medynk,
Har længe ventet paa et elsket Barn.

Lorma.

Salige Dieblik, vær du mit sidste!
Min Fader er forsonet!

Saringo (kold).

Kan forsones!

Lorma.

O Kjerligheden boer jo i dit Bryst!
Det er den Hulde, Gjernegivende!
Du er forsonet — ja, du er forsonet!
O siig: „jeg er“!

Saringo.

Hm!

Ursa.

Kjereste Comtesse,
I veed hans Villie, I maa glemme Sotto!

Lorma.

Min Lod er kastet; hans jeg aldrig vorder!

Farvel, mit Haab! O var vor Elskov Brøde,
Da har vi bødet! Drømmen er forsvunden;
Men det, som er forsvundet, vil jeg mindes
Saalænge Tanken lever i mit Bryst!
O søde Sorg, som flyder bort i Taarer!
Det Bryst er ene armt, hvis tause Qval
Ved Sukke kun, ved Taarer ei, kan mæle!
Brist du, som bløder! slaa dit sidste Slag,
Og kast i Graven det, du ei kan bære!

Ursa.

Ved Gud, I sværmer!

Saringo.

Barn, gaa i dig selv,
Erkjend din Brøde i dens hele Omfang,
Dens hele Fuulhed! riv det ud af Hjertet,
Det, som beskæmmer! Kunde nedrig Elskov
Saringos Dotter vel beherske?

Lorma.

Aldrig!

Saringo.

Der hører I, der hører I, Fru Ursa,
At Adelspurpuret i Lormas Bryst
Ei lod sig smitte af en lurvet Tiggers
Forvorpne Elskov! Følelse af Medynk

Bedaared her det qvindelige Hjerte,
Der overrumplet for en Tid forglemte
En høi og hellig Pligt.

(Til Lorma).

Ja, det var Medynk;
Du følte Medynk, hvor du burde følt
Den dybeste Foragt — nu, denne Brøde
Tilgives dig.

Lorma.

Er det Forbarmelsen?

Saringo.

Frist ei min Vrede, Barn! du veed min Villie,
Føl, at jeg beder, hvor jeg kan befale!
Viid, jeg har Magt! adlydes vil jeg, Lorma!
Gjør intet halvt! giv mig et Barn tilbage
Til Faderhjertet, et det værdigt Barn,
Et Barn, som er fortabt, fortabt for evig,
Hvis ei...

Lorma.

For evig — nei, hos Gud er Naade!

Saringo.

Din Tunge tie! Mærk mit Ord, og adlyd!
Forbryder Sottos Liv er i din Haand:
Forjag den Skjændselselskov, rens din Barm
For dette Dynd, at reen og værdig Elskov

Maa lades Rum! ræk ham, jeg dig udkaarer,
Din Haand ved Altret, da skal Sotto leve;
Hvis ei, hans Hoved, som en Morders Hoved,
For Bødlens Haand skal falde! det er svoret
Ved Gud og ved hans Domme! Vælg og tal!

Lorma.

Hvad skal jeg tale? Sotto døer uskyldig!
Den, I fordømmer, tage Gud til Naade!

Saringo.

Afsværg din Elskov!

Lorma.

O!

Saringo.

Afsværg din Elskov!

Lorma.

Vee mig!

Saringo.

Afsværg din Elskov!

Lorma.

Aldrig, aldrig!

Saringo.

Du er forskudt, din Arv Forbandelse,
Uhyre af et Barn! min Æres Blusel!

Naturens Skræk! Paa dig skal Rygtet pege,
Og sige: „see, der staaer Saringos Dotter,
Et Skjændselstegn paa høie Fædres Grave!“
See ei i Veiret, ei paa mig! dit Blik
I Jordens Afgrund søge sig et Skjul
I Mulm og Mørke!

Ursa.

See, hun stirrer vildt!
(Han giver Ursa et Vink; hun fører Lorma bort).

Saringo.

Fuldfør dit Værk, du Ødelæggende,
Som Daarskab priser under Navn af Elskov!
Saa trofast og saa evigt som de lyste,
De maa hinanden elske efter Døden;
Paa Jorden her de skulle ei forenes,
Saasandt jeg veed mod dette Onde Raad,
En anden Villie har og Magt til Daad!
(Gaaer).

Anden Act.

Et Værelse.

Fimbra.

Hjelmfordærver (træder ind).

Jeg flyver bort paa Elskovs Vinger, Tante!

Fimbra.

Hvorhen?

Hjelmfordærver.

Til Enkefruen.

Fimbra.

Saa?

Hjelmfordærver.

Hun længes!

Sidst lod hun blysom; det er Qvinders Skik
At lade blye, naar Hjertevee de fange

Af Elskovs Pile. Hun er truffen, Tante,
Til Hjerteroden! ved de røde Stjerner,
Hun alt er skudt!

Fimbra.

End du?

Hjelmfordærver.

Som Oceanet
Mit Ungdomsblod mon bruse!

Fimbra.

Kan nok være;
Men Oceanet saae jeg aldrig bruse.

Hjelmfordærver.

Det bruser som mit Blod. I Elskovshavet
Min Elskov er en trofast Klippe, Tante!
O Elskov, Troldhex, Grif med Næb og Klo,
Du Susende, du Brusende —

Fimbra.

Tøv lidt!
Mærk dette først: du ei min Arving vorder,
Hvis ei du lader denne Elskov fare!
Den duer til intet, den er Skarn.

Hjelmfordærver.

Hvad nu?
Skal Sorgen knuse Eders Søstersøn,

Fortære grumt min salig Moders Søn?
Mit Hjerte brister, Tante!

Fimbra.

Sludder, gjør det!

Hjelmfordærver.

Ja, see nu til! — og Fruens faaer sin Helsot!
Jeg kjender Elskovs Magt bestemt; men Tante
Veed ei hvad Elskov er.

Fimbra.

Nei, vil man høre!
Tre Gange var jeg gift; i dyre Domme
Jeg har bekostet trende Marmorkister
Med Engle, hugne ud i Alabast,
Hver Engel kostede mig fem Dukater!
Og du vil lære mig hvad Elskov er,
Hvad jeg har vidst, før du blev født til Verden?
Saa viid, Grønskolding: Elskov er en Villie,
Den falder snart paa Skarn, snart paa en Lilie;
Din Elskov duer til intet, den er Skarn!
Saringos Datter, Lorma, skal du elske;
Den Sag er afgjort mellem ham og mig,
Og dermed nok! Vil du min Arving være,
Comtessen ægter du i Tugt og Ære!
Og gak saa hen paa Stand og tag din Brud

I Øiesyn, og vogt dig for at vaase!
Tre Godser skjenkes Jer til Brudegave.
(Hun gaaer).

Hjelmfordærver.

Det var en anden Sag! mod denne Skjebne
Jeg ingenlunde stræber mig at væbne.
Ved Gud, om jeg mig skiller ved mit Liv!
Comtesse Lorma er en Englevív!
(Gaaer).

Mørkt Fængsel.

Sotto. Oller. Vagt.

Oller.

Her er dit Losement; slaa dig nu smukt
Til Rolighed, og har du Tid at sove,
Staaer Brixen der i Krogen.

Sotto.

Faaer jeg Lys?

Oller.

Lys? Lys er ei for dig og dine Lige;
En Lampe kan du faae, men uden Væge.
Her kan du sidde luunt og kukkelure,
Og snakke med dig selv til Tidsfordriv.

Sotto.

Spot kan jeg taale, jeg er vant til Ondt,
Og intet Godt jeg venter mig af dig.

Oller.

Ei „du" til mig, Klørknegt! her er jeg Herre,
Her laer jeg Huen sidde paa, forstaaer du!
Jeg skulde aabnet Lugen hist paa Muren,
At Dagen kunde keget derigjennem,
Hvis ei du havde været mig saa kjæfthøi.
Nu blier der intet af; sid nu i Mørke
Med tvende Oine fleer end du behøver!

(Gaaer med Vagten).

Sotto.

Udbred din Pragt, o Himmel, over Jorden,
Rul dine Stjerner over Klipperne!
Grib i din Harpes Guld, o Morgenrøde,
Og syng din Lovsang! fløit du din, o Fugl!
Brug du din Strube, Torden! du din Flamme,
O Lynild! suus din Lovsang ud, Orkan!
Jeg seer ei Eders Under, Jord og Himmel!
Her er min Verden, den er mørk og øde!
Her drager intet Levende sin Aande,
Undtagen Sotto. Intet Tegn til Liv!
Tog ei engang en Rotte eller Muus

Sin Bopæl her? Du, Muldvarp, kom herop!
Fortæl mig, hvor du har din snevre Bolig,
Hvor der staaer til! Vil du ei boe hos mig?
I Sottos Vaaning maa du boe og bygge,
Og være tryg for Spaden. Alt imellem
Du vandrer ad din Løngang under Jorden,
Besøger Lorma. Naar hun spørger dig:
Hvor gaaer det Sotto? svarer du som saa:
„Ham gaaer det slet; det kunde være værre!"
Og spørger hun: Hvordan er han tilmode?
Saa svarer du: „Som Burets Fange, Fuglen,
Der Afsked tog med Luftens vide Rige!"
Og spørger hun, om Sotto græder? „Nei!"
Mistvivler? klager? grubler? skjelver? „Nei!"
Kan sove? „Ja!" Har Seng? „En Brix!" Hvad meest
Han frygter for? „At Sorgens snare Rovfugl
Skal slaae hans Due!" Spørger hun dig nu
Om Duens Navn; om Sotto for dens Frelse
Sit Liv i Pant hos Døden vilde sætte:
Da spørger hun om det, hun veed tilfulde;
Thi skal du svare: „Sotto elsker Lorma!"

Da hid jeg kom, jeg saae, hvor Vandet stod
Paa Murene: de haarde Stene græde,
Fordi man gjorde dem til Vogtere,

Afgrunde mellem Mennesket og Livet;
„Adskilles!" sige de.
Mit første Fængsel
Var ei saa mørkt; der var ei heller Luften
Saa stinkende, ei heller Aandedraget
Saa tungt, som her. I denne mugne Hule
Kold Gysen, Døsighed mig overfalde.
(Han lægger sig paa Brixen, og sover ind).

Sal hos Saringo.

Saringo. Hjelmfordærver.

Saringo.

Alt godt og vel! dog er det ei af Veien,
Ifald det vorder Fangefogden paalagt
At indestaae for Fangen med sit Liv.

Hjelmfordærver.

Taarnfængslet, veed jeg, er ubrydeligt.

Saringo.

Afsides ligger dette Fængsel, seer I;
Forbryderen kan have dem til Venner,
Man skulde mindst formode.

Hjelmfordærver.

Ja desværre,

Han finder Venner selv blandt Adelsmænd.

Saringo.

Uægte er den Adel.

Hjelmfordærver.

Ja tilvisse!

Saringo.

Har I Papirerne, I fandt hos Fangen?

Hjelmfordærver.

Ja.

Saringo.

Lad os see! maaskee et Oprørsskrift!

(De læse i Sottos Papirer).

Saringo.

Han kalder Keiseren „et Heltelyn
Blandt Kyhlams Fjender". Hans forvovne Musa
Gaaer snart paa høie Sko med Knirkelæder,
Snart lister frygtsom sig paa Taaen. Eia!
„Den Feige" — staaer her — „lystrer Frygtens Spore
Til Flugt fra Kampen; men i Fred er Sværdet
Hans Feigheds Kjephest".

Hjelmfordærver.

Nu, det maa jeg lide.

Saringo.

En Hib til Somme!

Hjelmfordærver.

Lad den Ramte pibe!

O fy!

Saringo.

Hvad staaer der?

Hjelmfordærver.

Skjændigt!

Saringo.

Lad os høre!

Hjelmfordærver.

„Jeg saae“ — er Skarnets Ord — „en mægtig Tyv,
I gyldne Karm, af fire Heste draget,
At kjøre med et Smiil forbi en Galge,
Hvori en ringe Tyv i Strikken dingled.
Den Tyv, som smilte, havde intet Hjerte;
En giftig Byld, af Hovmod svulmet op
Paa Hjertets Plads, sad i hans venstre Side
Og ægged ham til Ondt; hans Had, blodtørstigt,
Udruged Hevn.“ — En hæslig Hib til Somme!

Saringo.

Misundelse, som fraader i sin Harm,

Fra Dyndet, hvor den ligger, skelende
Til Alt, som staaer i Høiheds Glands og Hæder!

Hjelmfordærver.

Sligt, tykkes mig, graverer!

Saringo.

Nu, det røber
En skrivesyg og skamløs Nederdrægtig,
En Sotto just!

Hjelmfordærver.

Det er desværre Simber,
Der er Forfatteren; han kan ei stevnes.

Saringo.

Nei, I har Ret; thi døde Folk at stevne,
Det overgaaer Retfærdighedens Evne.
En dum og lurvet Skribler taales stundom,
Thi Pøbelpakket vil jo ogsaa mores;
For brave Folk er Læsning nok i Landet.

Hjelmfordærver.

Ret allerkjereste, ved alle Stjerner!
Har Sim, Poeten, prydet Statsavisen
Med Sørgeqvadet over Stormskjoldbulder.
Den Glorie, der udgaaer fra os Andre,
Som ere af en høiere Natur,

Har han besunget skjønt i Nummer Fjorten
Af samme Blad. Slig Lovsang burde krones.

Saringo.

Forbryder Sotto vil vel ei bekjende?

Hjelmfordærver.

I Spørgsmaalssnarer jeg ham vilde fanget;
Han undgik dog forsaavidt dennesinde.
Bekjende skal han nok; saa kan han straffes
Som Morder først, dernæst som Oprørsstifter.

Saringo.

Ved Overvægt af nogle Daarers Stemmer
Blev han i Oprørsstiften kjendt uskyldig,
Just samme Dag, han myrded Stormskjoldbulder.
Til Bod for Mord, dernæst for Oprørsstiften
Forslog een Hals desuden ei, forstaaer I.
Brug al Forsigtighed i denne Sag!

Hjelmfordærver.

Tvivl ei derpaa!

Saringo.

Den Lok af Lormas Haar
Fratages ham!

Hjelmfordærver.

Det vil jeg strax besørge.

Saringo.

Farvel. Hils Eders Tante, Svigersøn!
(Hjelmforbærver gaaer).
Var du ei Tantens Arving, var min Dotter
Med al sin Skjændsel fast for god til dig.
(Han vil gaae, men møder Gylva).
Hvad skal jeg see! det feilte kun! i Sandhed,
Jeg vented ei at blive overrasket!

Gylva.

Jeg lod mig melde sidst; da lod I sige,
At I var ei tilstede. Dennegang
Jeg kommer umeldt hid.

Saringo.

I havde lovet,
Paa Gylvasborg at ville boe og bygge;
I bryder anden Gang et givet Løfte,
Fornyer en ubehagelig Erindring.
Hvad vil I?

Gylva.

Trygle! jeg er Lormas Moder —
Hvor er mit Barn?

Saringo.

Hvad Nyt?

Gylva.

Hvor gaaer det Lorma?

Saringo.

Hun følger troligen sin Moders Lære:
Hun elsker „trofast" som sig hør og bør;
Men hendes Elsker har en Stordaad øvet,
Hvormed hans Hals vil vorde misfornøiet.
I vrider Eders Hænder, men for sildig!

Sylva.

Hav Medynk med en Moders Qval, Saringo!
Jeg lider uden egen Skyld og Brøde.
Hvor gaaer det Lorma? maa jeg see mit Barn?

Saringo.

Ja, det troer jeg! ja vist er I uskyldig!
En Moders Pligt I troligen har opfyldt
Imod et Barn, betroet til Eders Omhu!
Itide qvalte I hiin Edderelskov,
Før Giften udgød sig i Lormas Barm;
I følte dybt, at ei i hendes Aarer
Det Adelbaarne flød for at beskæmmes!

Sylva.

Jeg føler dybt, at Laster kun beskæmme.
For Hovmods Gift bevarte jeg med Omhu
Det Adelbaarne i min Datters Hjerte.
Mit Værk er ei den Elskov, I forbander:
Først til sin Kjerligheds Fortrolige

Mit Barn mig valgte, da det var for silde;
Jeg saae — thi fremmed er jeg ei paa Jorden —
Jeg saae dens Frugter: Taarer, Nød og Trængsler!

Saringo.

Søg Raad hos Eders kjødelige Fætter,
Min Fjende Roller! lad den gamle Gormer
For Venskabs Skyld tillire Eder Trøst!
I Tre udryddede Æresfølelsen
Af Lormas Bryst, oprykked den med Rode,
I Bund og Grund I har fordærvet hende!

Sylva.

Ei kom jeg hid, med Eder her at kives.
I nægter mig at tale med mit Barn;
En smertefuld, mishandlet Moders Hjerte
Priisgiver I til Maal for pinlig Tvivl,
Til Maal for Alt, som lyster det at saare!
Fra Sted til Sted jeg maa beængstet fare,
Maa spørge Rygtet, om et elsket Barn,
Jeg selv har født med Smerte, er ilive;
Og nøies med hvad Rygtet vil fortælle!

Saringo.

Fortæl til Gjengjeld Eders Speidere,
At jeg har valgt en Mand til Eders Datter:
En Mand af ædel Herkomst, hende værdig.

Vel sprænger Marven ei hans Hjerne, Maanen
Forelsker sig ei heller i hans Skjønhed;
Men det, jeg søgte hos ham, fandt jeg der,
Han duer til det, hvortil jeg ham vil bruge:
Duer til at arve Frænders Guld og Gods,
Duer til at ægte Eders Datter, Qvinde!
(Gaaer).

Sylva.

O Lorma, Lorma, o mit Barn, mit Barn!
O Naadens Gud, forbarm dig over Lorma!
(Gaaer langsomt bort).

En Slette i en Skov.

(Gormer sidder paa en Steen; i nogen Frastand gaaer Lorma og samler Blomster. Det er Nat og klart Maanskin).

Gormer.

Ei Ord formaae at trøste her. I, Taarer,
Velgjørerinder under Sorg og Glæde,
I Gjernehjelpende, staaer hende bi!
I, Haab og Taalmod, tyer til hendes Barm,
Opliver Hjertet! Taarer, Haab og Taalmod,
I, Naadens Sendebud, husvaler hende!
Vor Vei til Fred igjennem Graven gaaer
Fra Trængselsstundens Dieblik af Smerte;

Hvi nager Kummer da det arme Hjerte,
Fordi en Elskets Støv sin Hvile faaer?

Lorma (med Blomster).

Den Tusindfryd skal jordes, den er død,
For evig død og borte. See, som Liigsved
Er Natteduggen falden paa dens Hoved!
Tag denne hen; det er en Altidkjer.
Her har jeg vilde Roser, Eviggrønt,
Skovlilier, onde Urter — Veed du vel,
At jeg skal være Hjelmfordærvers Brud?
Den Torn kan Hjertet ei udbløde — Tys!
Siig, har du aldrig hørt det græde, Gormer,
Og Aander hviske henad Midnatsstunden?

Gormer.

To Aander hørte jeg saa mangen Gang
At hviske til det sorrigfulde Hjerte;
De fyldte stundom mit med Trøst og Mod.

Lorma.

Nu, det var gode Aander, gode Aander!
Hvad hed de, Gamle?

Gormer.

Haab og Taalmod.

Lorma.

Stille!

Der hvisker en i Busken!

Gormer.

Det er Taalmod!

Lorma.

Nei, det er Nattergalen, ingen Aand!
Sin Sorg den fløiter ud. Mon den kan græde?

Gormer.

Den har ei Sorg; den græder kun af Glæde.

Lorma.

Ak, ogsaa jeg af Glæde stundom græd;
Nu har jeg ingen Taarer.

Gormer.

Kunde mine
Husvale dig, tilgræde Hjertet Lindring:
Til Graad hengav jeg gjerne mine Dine.
Jeg har kun Taarer i din Nød — o Afmagt,
Som kun formaaer at græde, ei at frelse!

Lorma.

Venlige, kjendte Røst! og du, o Medynk,
Fandt du et gjestmildt Ly i Hvermands Bryst,
Da var min Fod ei vendt paa Flugten nu,
Uvis hvorhen den skal i Natten vandre.

Gormer.

Paa Gylvasborg du finder intet Fristed;
Der vil man søge dig, før Dagen gryer.

Lorma.

Før did jeg tyer, før vender jeg tilbage;
Det Altformeget, min forskudte Moder
Har lidt for min Skyld, vil jeg ei forøge.
Mishandles skal hun ei, fordi hun modtog
En Flygtning i sin Borg.

Gormer.

Kjerlige Barn!
Kom til min Hytte, tag tiltakke der,
Den vil dig venligen modtage, Lorma!
Der falder Ingen paa at søge dig;
Der vil vi vente bedre Dage, Pige!

Lorma.

Saringos Hevn hjemsøger snart din Hytte,
Ifald den huser det, han har forbandet.

Gormer.

Min Hytte vorde dig et venligt Fristed,
Forbandelsen Velsignelse og Lykke!

Lorma.

Ak, om han fandt mig — nei, det skal han ikke!

Kom, gode Olding! han skal ei udrive
Dit hvide Skjæg, fordi du hjalp mig ud.
Jeg gaaer tilbage til mit Fængsel, kom!

Gormer.

Saa dyrt skal ei dit arme Hjerte kjøbe
Den Rest af Liv, en Olding har tilbage.
Fornam du ei i lykkelige Dage
Den gamle Harpespillers Sange, Pige?

Lorma.

Jo, ædle Gormer, ofte dette Bryst
Fornam din Sang, og under søde Taarer
Velsignede sin Smerte!

Gormer.

Hvorom sang jeg?

Lorma.

Om Venskab, Livets Fryd, om ædel Daad,
Om trofast Kjerlighed, om milde Dyder,
Om Tro, som støtter sig ved Haabets Stav,
Betager Hjertet Frygt for Død og Grav.

Gormer.

Og nu, da snart mit Dagværk er tilende,
Mit hvide Hoved tynges ned af Ælde,
Og Haanden skjelvende om Staven famler,

Paa Gravens Rand jeg skulde ængstlig tælle
Hvert Pulsslag? under Frygt for Døden veie
Hvert Gran af Tid, at Hjertet maatte slaae
I faa, men dyrekjøbte Øieblikke?
Nei, tro ei det! Kom, lad os gaae derhen!
(De gaae).

Udenfor Taarnet ved Sottos Fængsel.

En Skildvagt.

Det nytter ikke at spørge mig: hvorfor staaer du Vagt her? thi jeg veed ei hvorfor. I Taarnet sidder Ingen; han, der sidder i Hullet, kan ikke flytte, før hans Værelse bliver ham opsagt, og hans Værelse bliver ham ikke opsagt, før han flytter bort til Himmerig, eller Helvede, som Nogle mene. Taarnuglen er dog vaagen, hører jeg, og Faarekyllingen piber i Muren; en selsom Musik i Maanskin! Folk vil vide, at et Gjenfærd, en Beenrad i et Jordeliin sniger sig om her ved Taarnet om Natten...

(Murmoll, iført et Jordeliin, og med en Dødningmaske for Ansigtet, træder ind i Baggrunden).

Skildvagten.

Hvem der? staa! truer du? Spring hen, Kugle,

og spørg hvem der er! (Han flyder). Ha, det staaer og truer! Nu gaaer det; Farvel, og Tak for Tidsfordriv!

(Han gaaer om paa den anden Side af Taarnet).

I Fængslet.

Sotto, (sovende paa Brixen).

Oller (i Lugen paa Hvælvingen).

See, her er Vand og Brød; æd nu og drik,
Paa det du ei skal døe af Tørst og Hunger.
Er du hernede?

(Han lader en Krukke gaae ned ved et Reb).

Sotto (drømmende).

Kjerlighed og Venskab
Ved Sottos Leie! Har alt Østen aabnet
De vide Porte for det favre Dagglimt?
Er Fuglen vaagen?

Oller.

Hei, vaagn op! du drømmer;
Du est i Fængsel, ei i Paradiis!
Her synger ingen Fugl, med mindre Uglen
Vil synge dig et Liigvers eller sligt.

(Sotto vaagner).

Jeg ynkes over dig, dit Beest! hollo!

Sotto.

Ak, nu forsvandt min Drøm! O kom tilbage!

Oller.

Kom hid, her staaer din Davre under Lugen.
Æd nu og drik og see din Bug tilgode,
Men slaa mig Krukken ei itu isøvne!
Nu kommer Vagten strax; du skal forhøres,
Og naar saa det er gjort, saa skal du dømmes,
Og Pind vil Dommen sætte for din Livsport.
Bekjend saa smukt først alle dine Synder,
Saa har det ingen Nød med Saligheden;
Men det maa skee, mens Halsen end er heel,
Før Krop og Hoved skilles ad, forstaaer du;
Bag efter kommer tyndt Øl, vel at mærke!
(Gaaer).

Sotto.

Ei var det Morgenrøden, Dagens Forbud,
Ei Lorma, ei den hedenfarne Simber,
Som vækked mig. Ak, hvi forsvandt min Drøm!
Mon Lormas Sorg nu vaager eller slumrer?
Veldædige Natur, du hulde Moder,
Som kæmper for dit Barn, og vil saa gjerne
At Hjertet ei skal holde op at slaae:
Dys hendes Sorg i Slummer, hvis den vaager!
(Vagten kommer).

Hvad Godt?

En af Vagten.

Spørg ei om Godt!

Sotto.

Hvad Ondt?

Vagt.

Afsted!

Tredie Act.

Et Værelse.

Murmoll. Rutli.

Rutli.

Efter den Beskrivelse, du gjør over Sottos Fængsel, er Flugt jo umulig. Hvo fortalte dig, at Sotto har dræbt Stormskjoldbulder?

Murmoll.

Derom mumler Rygtet. „I sin egen Vildtbane" — hedder det — „blev den ædle Herre overfaldet af Sotto og Simber. Han værgede sit Liv, og var saa lykkelig at fælde Simber, men blev derpaa myrdet af Sotto."

Rutli.

Hellere vil jeg troe, at Løgnen bygger og boer paa Rygtets Tunge, end troe hvad Rygtet her fortæller.

Murmoll.

For mig maa Rygtet sige hvad det lyster; men kan jeg frelse dens Liv, der frelste mit ved at vove sit, saa gjør jeg det.

Rutli.

Før skal Graven forbarme sig og give det Døde levende tilbage, før Hovmod, Had og Hevnsyge give slip paa sit Bytte. Ansee de Døden for det største Onde, der kan vederfares en Dødelig, da vorder Sotto Dødens Mand.

Murmoll.

Nu skranter Barnet, Rutli! Kom nu, min Fugl!

(Synger).

Flammer Lynet og Tordnen slaaer,
Vi faae vel Solskin i Morgen.
Gyldenbuen i Skyen staaer,
Og Haabet vandrer hos Sorgen!

Rutli.

Det rimede sig dengang. Var det Guds Villie, Murmoll, kunde Lynilden vise Sotto den Tjeneste at sprænge hans Fængsel.

Murmoll.

Fremdeles kunde Stormen bære ham og Lorma paa sine Arme, og nedlade sin kostbare Byrde i en

fortryllet Dal blandt Mennesker, i hvis Hjerter ingen Slange havde havt sin giftige Braad.

Rutli.

Jeg kan hverken spille Lynets eller Stormens Rolle; men er der noget at vove til Sottos Frelse, da er jeg med.

Murmoll.

Noget at vove, er her; om her er noget at vinde, vil Tiden lære. Hør nu: ved Sottos Fængsel er et Taarn; for Taarnet er en Dør, som let kan brydes; fra Taarnet kan man komme op paa Hvælvingen over Fængslet; paa Hvælvingen er en Luge; naar Lugen aabnes, kan Sotto stige op ad en Rebstige, og ...

Rutli.

Ja, hvad kan ikke saa skee, naar først det er gjort!

Murmoll.

Man veed bestemt, at en Gjenganger ved Midnatstid sniger sig om ved Taarnet. Da jeg ikke kunde faae fat paa Gjengangeren selv, paatog jeg mig sidste Nat at spille hans Rolle; men en Skildvagt, som stod ved Taarnet, sendte et Ilbud til mig ...

Rutli.

Saa gaa nu du og fortæl Norna, at du er le-

vende endnu; hun vil helst høre det af din Mund, tænker jeg. Naar du saa er kommen fra din Himmel tilbage til Jorden, lad saa din Vei føre dig til Høien ved Havet, hvor vi saa ofte sad og stirrede ud over de urolige Bølger.

Murmoll.

Det skal skee. Farvel!

(Gaaer).

Rutli.

Er det „rimeligt" — som jeg har hørt sige — „at meget Urimeligt skeer", da er det dog vel rimeligere, at det, som er det Rimeligste, skeer; i det mindste er her mindre Modsigelse end hist. Gid det maatte skee Eder, Sotto og Lorma, der mindst rimer sig med det, som forekommer mig rimeligst her!

(Gaaer).

En Vei.

Lax.

Lykken er en Mær, som taer Slyngler og Dosmere paa Ryggen; men vi Andre maae gaae paa vore Been. Dette er Alt, hvad jeg for Øieblikket har at fortælle en brav Mand under to Øine. — Hvem

kommer der? jeg maa give mig i Snak med den Karl.
(Zebul kommer). Ydmyge Tjener, Hr. Høiraad!

Zebul.

I seer feil; jeg er ikke Høiraad.

Lax.

Underdanig Tjener, Hr. Specieraad!

Zebul (afsides).

Det er en Kjeltring, jeg kan bruge, troer jeg.
(Høit).
Jeg er ei Rangsperson endnu. Hvad Godt?

Lax (afsides).

Det er en topmaalt Kjeltring af en Karl,
Hvis ei hans Ansigt er en falsk Prophet.
(Høit).
Saa er I ikke hvad I burde være.

Zebul.

I kjender mig?

Lax.

Der hører meget til
At kjende Andre.

Zebul.

Veed mit Navn?

Lax.

Nei, Herre!

Men jeg kan see, I er en Ven af Landet;
I har et Aasyn — undskyld naadegunstigst,
At jeg fortæller Eder Ting, I veed! —
I har et Aasyn i Jert Ansigt, Herre,
Som aabenbare vidner...

Zebul.

Hvem er I?

Lax.

Jeg er en Mand, som dybt foragter Verden,
Jeg bryder mig om Hvidt ei, ei om Sort,
Jeg bruger Blæsten som min Kammertjener,
Jeg tjener den, hvis Ansigt jeg kan lide,
Og spørger ængstligt ei om Ret og Uret.

Zebul.

I tænker frit, I er af mine Folk;
Jeg lider godt Jert Ansigt.

Lax.

Ædle Herre,

Det er mig kjert.

Zebul.

Hvad er Jert Navn?

Lax.

Lax, Herre!

Men min Natur er ikke laxeagtig,
Jeg er ei Fisk, ei Fjante, jeg kan spille
En tragicomisk Rolle tragicomisk,
Alt hvad I vil, mig ligemeget! Jeg
Er ingen Lux...

Zebul.

I kjender Lux maaskee?

Lax.

Tilvisse gjør jeg det; han er min Ven.

Zebul.

Vi kunde spart en Mængde Ord og Tid,
Hvis strax I havde meldt om dette Venskab.

Lax.

Ei, vi har Dagen for os, ædle Herre!
Forslaaer ei denne, kommer en i Morgen;
Nat følger Dag, den Nat er vor...

Zebul.

Følg mig!
(De gaae).

En Gade.

v. Qvalm. v. Malmertunge.

v. Malmertunge.

Lod Hjelmfordærver Eder paa en høflig Maade anmode om at møde i Dag ved Forhøret?

v. Qvalm.

Meget høfligt; han befalte, at jeg skulde indfinde mig der Kl. 10 slet.

v. Malmertunge.

Man kan ikke forlange mere af en Oxe end et Brøl.

v. Qvalm.

Somme vil have Kjødet med.

v. Malmertunge.

Lad Jer Vittighed snerte den Tølper af en selvgjort Præsident, naar vi komme paa Thinget; I har jo saa, veed jeg, et Horn i Siden paa ham fra gammel Tid.

v. Qvalm.

Horn? jeg stanger ikke, min Ven! jeg er ugift; desuden er jeg ikke vittig.

v. Malmertunge.

Jo, tilvisse er I vittig! gid jeg havde en tiende

Deel af Eders Vittighed; men det er tiendefrit Hartkorn. Hvad Udfald mener I ellers Sagen vil faae?

v. Qvalm.

Jeg haaber et blodigt, for Exemplets Skyld i disse fordærvede Tider.

v. Malmertunge.

Jeg frygter, at han, af Mangel paa tilstrækkelige Vidner, skal blive benaadet med Slaveri paa Livstid. Er hans Defensor en dygtig Mand, mon troe? dog, det er kun en Formalitet i en Mordsag. Apropos, troer I ikke, at Hjelmfordærver har et godt Øie til Enkefruen?

v. Qvalm.

Kun eet?

v. Malmertunge.

Nu, to da; jeg veed jo nok, han ikke er eenøiet. Jeg troer, han vil gjøre sig lækker, maa jeg sige. Nu, gjerne for mig!

v. Qvalm.

Velbekomme ham!

v. Malmertunge.

Med al hendes Rigdom er der dog noget hos hende, jeg ikke for min bittre Død kunde lide hos den, jeg skulde ægte.

v. Qvalm.

Hvad er det?

v. Malmertunge.

Ei, hendes Fod er for liden, Haanden for hvid, Armen altfor dreiet, Barmen altfor fyldig, Diet altfor livfuldt, Læben altfor purpurrød! O hun er desuden altfor munter, altfor vittig, altfor flygtig, altfor besynderlig forunderlig, kort at fortælle …

v. Qvalm.

I sprang noget over.

v. Malmertunge.

Hvad var det da?

v. Qvalm.

Altfor god til Hjelmfordærver!

v. Malmertunge.

Hvorfor smiler I? Paa min Ære, om jeg kan lide hende!

v. Qvalm.

Mig er hun afskyelig! Kom nu; nu er det Tid at gaae.

(De gaae).

Domhuus.

Hjelmfordærver. De sex Adelsmænd. Zebul. Jonas. En Skriver.

Hjelmfordærver (til Jonas).

Du kaster Skylden paa din salig Herre,
Og gjør ham til Forbryder; men hans Drabsmand
Erklærer du uskyldig. Husk dig om!
Med saadant Vidnesbyrd din salig Herre
Er ilde tjent; han var en Hædersmand.

Jonas.

Hvis Snigmord er en Brøde, lyver jeg,
Ifald jeg kalder ham en Hædersmand.
Men sæt ham kun paa Helgenlisten, Herre!

Zebul.

Von Stormskjoldbulder var en Hædersmand,
Og høit og inderligen var han elsket!
Han havde Fjender; hvo har ikke det?
De spørge om det Gode, han har øvet:
Han gjorde vel i Løndom, lod ei blæse
Først i Basuner. Som en venlig Engel
Kom Hjelp, udsendt af ham, til Armods Braa;
Men intet Vink forraadte Giveren,
Han dulgte det, hvorom hans Fjender spørge.

Hjelmfordærver.

Jeg havde det, I siger der, paa Munden.

Zebul.

Hvis I vil tale, høivelbaarne Herre,
Forstummer jeg; thi det, jeg kunde sige,
Fortjente ei i saadant Fald at høres.
Jeg er en ringe og eenfoldig Mand...

Hjelmfordærver.

Mærk mine Ord: det er moralsk umuligt,
Moralsk umuligt, ved de røde Stjerner!
At Hædersmanden kan et Snigmord øve;
Det strider mod Fornuften.—Skriv kun, Skriver!—
Og det, som er moralsk umuligt her,
Er ogsaa physisk; altsaa lyver Jonas.
Det siger jeg!

Jonas.

Det gjør Jer ingen Ære!

Hjelmfordærver.

Hvordan, din Hund?

v. Qvalm.

Han sagde blot: „I løi“,
Et ligefremt og gammelt Imperfectum!
Hvorledes stemmer Vidnets Udsagn, Skriver,
Med Fangens vel?

Skriveren.

Som Venner med hinanden;
Her er ei Kiv.

Zebul.

I Sandhed: tvende Strænge,
Af Tonekunstneren tilsammen stemte,
Ei stemme bedre. Deres Vidnesbyrd
Ei kunde bedre stemt tilsammen, troer jeg,
Om end de vare Venner, ædle Herre,
Og havde aftalt hvad de vilde vidne.
Et saare selsomt Træf!

Hjelmfordærver.

Forlængst bemærket!

Lax (styrter ind).

Lax.

Forbarmer Eder, o forbarmer Eder!
Barmhjertighed! o disse Taarer raabe:
Forbarmer Eder, o forbarmer Eder!

Hjelmfordærver.

Hvad? hvem er I?

v. Qvalm.

Hvad vil I?

Zebul (afsides).

Godt begyndt!

(Høit).

Det stakkels Menneske! Kom til Jer selv!

Lax.

Forbarmer Eder over ham og mig!

v. Qvalm.

Ham? hvilken ham?

Lax.

Min fordums Ungdomsven,
Nu høist ulykkelig og brødefuld!
Ham — Sotto — Naade! Naade ham, som fældte
Den høie, ædle Herre, Stormskjoldbulder!

v. Qvalm.

I Sottos Ven?

Lax.

Ved Gud, jeg føler Vægten
Af Eders Ord, og selv bebreider jeg
Mit Hjerte disse Følelser for Sotto!
Det blødte ved hans første Brøde, Herre!
Det bløder over al den Nød og Jammer,
Comtesse Lorma — ak!

Hjelmfordærver.

Ved alle Stjerner,
Hun snart skal see en Ende paa sin Jammer!

Lax.

Om Naade burde Ingen bede her;
Jeg kan ei hvad jeg burde, med den faldne,
Selv med et Mord belæssede Forbryder
Af Medynk end mit arme Hjerte svulmer!

Hjelmfordærver.

Siig, hvad I veed om Mordet!

Lax.

Gud i Himlen!

Zebul (afsides).

Nu, mesterligt han spiller her sin Rolle.
(Høit).
O Sandhed, Sandhed, vær du her tilstede!

Hjelmfordærver.

Siig frem!

Lax.

O Strid imellem Pligt og Hjertet!
Jeg maa, jeg skal! ulykkelige Ven!
I Skoven blev den ædle Stormskjoldbulder
Af Sotto og af Simber overfaldet;
Han værgede sit Liv og fældte Simber,
Men faldt for Sottos Skud, som, dødeligt,
Ham levned neppe Tid at raabe: „Vee!
Jeg er uskyldig myrdet!“ Han udaanded

Sit Liv i Bøn om Naade for sin Morder.
Ved Gud alvidende, den nøgne Sandhed!
Men ikke Mordlyst, troer jeg fuldt og fast,
Drev dem til Overfald og Mord, ei Mordlyst;
Fredløse vare de, priisdømte begge,
Berøvede hvad Livets Ophold kræver,
Ak, Hunger er et haardt Sværd...

Hjelmfordærver.

Undskyld ei!

(Til Skriveren).

Skriv, skriv!

Zebul
(vegende paa Jonas).

Hans Øie truer!

Lax (til Jonas).

See — du her?

Hjelmfordærver.

Hvad? kjende I hinanden?

Lax.

Fra i Fredags.
Da jeg i Skoven hørte Skud og Dødsskrig,
Og ilte efter Lyden, kom desværre
For sildig did, al Redning var umulig:
Da saae jeg denne med en anden Jæger
I Haandgemæng, og dem jeg skilte ad...

Jonas.

Djævelen slaae dig, du meensvorne Løgner!

Zebul.

Min Gud! saa viis dog meer Ærbødighed
For Dommere, du skylder Ærefrygt,
Og for et Sted, saa helligt!

Hjelmfordærver.

Skriv, hgn bander!

Lax.

Min Ære har du plettet med en Blodplet!

Jonas.

Ha, jeg vil lamme disse Djævles Tunger…

Zebul.

Mord, Mord!

Hjelmfordærver.

Vagt! Heida, Vagt!
(Vagten kommer).
Sæt denne fast!
Han vidner Løgn.

Zebul.

Og truer Folk paa Livet
I Stadens Domhuus.

Jonas
(pegende paa Zebul og Lax).

Disse ere Djævle,
Ei Mennesker!

Vagten.

Det rager ikke os.

Jonas.

Her maa jeg være Vidne til og taale,
At Løgn og Ondskab qvæle Sandheds Stemme!
Det smerter, ja det gaaer til Been og Marv!

Hjelmfordærver.

Kun bort med ham! Lad Fangen komme hid!
(Vagten fører Jonas bort).

Lax.

Han kommer! o forskaaner mig for Synet,
Jeg holder det ei ud! min Ven i Lænker!
O lad mig døe for ham!

Zebul.

Et sjeldent Venskab!
(Vagten kommer med Sotto).

Lax.

O det er ham! o Gud! min Ven, min Sotto!
O var jeg blind, da var jeg bedre faren!
(Han skjuler sit Ansigt og raaber:)

Han er uskyldig, jeg er Morderen,
Hentager mig til Død, han er uskyldig,
Jeg vidned falsk!

Zebul.

Tvivl nu om Venskabs Magt!

Lax.

Beundres vil jeg ei!
(Til Sotto).
Af Frygt for Døden
Beskyldte jeg dig, Sotto, for et Mord,
Jeg selv begik...

Sotto.

Paa hvem?

Lax.

Paa Stormskjoldbulder.
(Taushed).

Zebul (affides).

Ei mægte I at lodde dette Dyb!

Lax.

Hvi sidde I saa tause, høie Herrer?

v. Qvalm (til Sotto).

Hvad siger du?

Sotto.

I veed hvad jeg har sagt;
Om denne er en Morder, veed jeg ei.

Lax.

Mit Navn er Tiller, Sotto! Høie Herrer:
Han er uskyldig her, men kjed af Livet!
O fængsler mig, jeg beder: fængsler mig!

Zebul.

O Magt, som saarer Hjertet!

Sotto (til Lax).

Hvem er du?

v. Qvalm.

Hvad? kjender du ham ei?

Sotto.

Nei.

Lax.

Sotto, Sotto!
Ved Himlens Gud, det har jeg ei fortjent!

Sotto.

Nu, jeg forstaaer dig ei.

Lax.

Det maa jeg høre!
Tro kun jeg sværmer! Gud og dette Hjerte
Forstaae mig, Sotto! du forstaaer mig ei!
Vi kjende ei hinanden — lad saa være!

v. Qvalm.

Hvi vægrer du dig ved at kjendes ved ham?

Sotto.

Jeg kjender ikke dette Menneske.

Lax.

Og ei dig selv! O frygt kun ikke, Sotto,
At jeg skal aabenbare det, du veed nok!
Det kommer Ingen ved, undtagen os.

Sotto.

Hvad veed jeg nok? siig frem!

Lax.

Jeg svor dig til
Ved Alt hvad var og stedse er mig helligt,
At tage denne Løndom med i Graven;
Og nu jeg skulde bryde denne Eed?
Nei, tro ei det! Nu er jo Simber død...

Sotto.

Du er en Skurk!

Lax.

Nu, Gud forlade dig!
Du var engang saa god, saa elskelig!
Ak Sotto, Sotto, du er falden dybt!
(Til Forsamlingen:)
For ham mit Liv jeg vilde givet hen,

Forundt ham Frist til mulig Bod og Bedring,
Dog saae jeg ogsaa hen til Egennytte,
Thi Løn jeg ventede hos Gud, og Livet,
Det jordiske, har tabt sit Værd for mig;
Den Kraft, som kræves til at øve Dyden
For Dydens egen Skyld, den har jeg ei!

Zebul.

I Sandhed aabenhjertigt!

v. Silden (til Lax).

Hør, min Ven,
Gjør Eder selv ei Uret!

Sotto.

Simber, Simber!

v. Qvalm.

Hvi kalder du paa ham?

Sotto.

Hans Ord jeg mindes:
„Tro hvo der vil, at selv den Helligste
Har Livet blæst i saadan dyndet Leerklump!“

Lax.

Han eller jeg en Løgner staaer for Eder.
Jeg har ei meer at sige, høie Herrer!

Hjelmfordærver.

Nok, meer end nok!

v. Qvalm.

Formeget!

Zebul (afsides).

Ret tilpas!

Hjelmfordærver.

Her er de sorte, her de hvide Kugler;
Voterer nu, Bisiddere i Retten!

Zebul (afsides).

Ei kan, ei tør jeg gjøre Regning paa
At see min hadske Fjendes Hoved falde
For dette Slag; men Fordeel skal det bringe,
Forrente sig. Hvad saa? seer I dertil!
Jeg er saa fri for Ansvar her som Vinden,
Der blæser Ilden om fra Huus til Huus,
Og ei et Haar skal krummes paa mit Hoved.

Hjelmfordærver (seer i Voteringskassen).

Syv Kugler, alle sorte; det er Døden!
(Til Sotto).
Din Dom er Død!

Lax.

O vær ham naadig, Gud!

Hjelmfordærver.

Før Fangen bort!

Lax.

Nu, far da evig vel!

(Vagten fører Sotto bort).

Zebul.

Jeg mener, han kan stræve til sin Grav,
Kun Ingen hjelper ham paa Flugt forinden!

v. Silden.

Paa Flugt? hvad Flugt?

Zebul.

Jeg veed en gylden Nøgel,
Som aabner Fængsler, sprænger Bolt og Jern,
Og lukker ofte Pligt og Troskab ude
Af Manges Bryst. Han er jo forhen flygtet.
Et Maal han er for saare Manges Medynk,
Som, fjendtligsindet mod Retfærdighed,
Vil udentvivl, vil ganske vist forsøge
Hvad List og Magt formaae til Fangens Frelse.
Rum Tid vil hengaae, førend her indhentes
Hans Majestæts Stadfæstelse paa Dommen,
Vor allernaadigste og store Keisers,
Til Hæderskamp i fjerne Lande vinket;
I denne Mellemtid kan meget skee...

v. Qvalm.

I Vinden har af noget, Hr. Agent!
Hvem mener I?

Zebul.

O jeg har Ingen mistænkt!
Kan, sagde jeg, kan meget skee — kan, Herre!
Jeg sagde ei, det skeer, kun det er muligt;
Og skete det, hvad hjalp det da at sige:
Hvem skulde drømt om det? hvem skulde tænkt,
At den og den og den . . .

v. Silden.

Nu, det er Tre!

Zebul.

Jeg nævner Ingen, jeg har Ingen mistænkt;
Men muligt Uheld bør man forebygge.

v. Silden.

I er dog frygtsom!

Zebul (afsides).

Nu er Spillet vundet!
(Høit).
Jeg taber intet ved at være tryg;
Forresten bør man først en Mands Mod prøve,
Før man ham kalder „frygtsom“.

v. Silden.

Eia, Herre!

Zebul.

Mod Eder er jeg kun en ringe Mand,
Dog vil jeg ei fornærmes!

v. Silden.

Vil han ikke?

Zebul.

Nei, siger jeg!

Lax (affides).

Aha, jeg lugter Lunten!

v. Silden.

Ah, lidt Ærbødighed, om jeg tør bede!

v. Goldenbeutel (til Zebul).

I er blandt Adelsmænd, hvis Ære kræver,
Lidt meer ømskindet end den borgerlige,
En Smule bedre Pleie.

Zebul (ved sig).

Dumme Prakker!

(Høit).

Min Ære, sund, tilfreds med mindre Pleie,
Vil nødig, jeg skal kaldes „frygtsom", Herre!

v. Goldenbeutel.

Jeg siger ogsaa, I er frygtsom, gjør jeg!

Zebul.

Jeg spørger om Beviset!

Hjelmfordærver.

Hr Agent!

v. Goldenbeutel.

Jeg siger...

v. Silden.

I er frygtsom, siger jeg!
I frygter her for Flugt, og den, som frygter,
Er frygtsom — ligefrem som Fod i Hose!

v. Qvalm (til v. Silden).

Du vender Vrangen ud paa Hosen, Broer!

Zebul.

Min Frygt er grundet Frygt, ei Frygtsomhed.

v. Silden.

Den Mand, som frygter...

Zebul.

Hvor han ikke bør,
Hvor intet er at frygte, han er frygtsom;
Men her er nok til grundet Frygt.

v. Silden.

Slet intet!

Zebul.

Saa vover I at sige god for Fangen?

v. Silden.

Hvi saa?

Zebul.

Hvis ei, da frygter I jo der
Hvor intet er at frygte, som I siger.

Lax (ved sig).

Hvor han maa stride for at blive Slutter!

v. Silden.

Min Sjel og Gud, om I er ikke frygtsom!

Zebul.

I skylder mig Beviset!

v. Silden.

Lutter Løgn!

I fik Beviset!

Zebul.

Ja tilgode, Herre!
Jeg er ei Løve, er ei heller Hare;
Skjøndt ei en Helt, dog frygtsom ei i Fare...

v. Qvalm (til Zebul).

Nu er I fanget: tør I sige god for Karlen?
Thi tør I ei, da frygter I, hvor Fare
Er mulig kun, og er en frygtsom Hare!
Der staaer I!

v. Silden.

Staa der nu!

v. Goldenbeutel (til Zebul).

Hei, lystig, Løve!

Zebul.

Jeg siger god med Gods og Liv og Ære
For Fangen, jeg! Deelagtig vil jeg være
I Mordet, han er sigtet for, hvis han
Af Fængslet flyer, imedens jeg er Vogter.
Dog vil jeg være angerløs, hvis Oprør,
Orkaner, Lynets Ild, Ildsvaade, Jordskjelv
Hans Fængsel bryde.

Lax (ved sig).

Nu, der slap hun ud!

v. Silden.

Der stikker noget under.

Zebul.

Ingen Svig!
Man rører ved min Øiesteen: min Ære.
Jeg er ei frygtsom, gaaer ei hen i Taaget,
Og lader mig ei heller overraske.

v. Qvalm.

Pantsætter I tre tusinde Dukater,
Frasiger Eder Krav paa denne Sum,
Hvis Fangen flygter, medens I er Vogter;

Endvidere forpligter Eder til
At vogte ham, indtil hans Dom stadfæstes;
Erklærer Eder skyldig i hans Flugt,
Ifald han flyer, imedens I er Vogter?

Zebul (ved sig).

Veirhaner, dreier Eder efter Vinden!
(Høit).
Jeg er ei ræd, fordi det gjelder Penge;
I, tænker jeg, ei heller, høie Herrer!
Jeg indgaaer det Forlangte, dog saaledes:
I udbetale mig, paa Eders Side,
Tre tusinde fuldvægtige Dukater,
Naar til bestemte Tid den fangne Sotto
Jeg holder fængslet, enten Eders Dødsdom
Af Keiseren stadfæstes, eller ei?

v. Qvalm.

Vi ræddes ei, fordi det gjelder Penge;
Det skee, som sagt!

Lax (afsides).
Med mig skal Jøden dele!

Zebul.

I være mine høie Middagsgjester
Og tage, beder jeg, i Dag tiltakke
Med simpel Kost hos ringe Mand!

v. Goldenbeutel.

Paa Ære,

Fra jeg stod op, til nu, jeg ei har hørt
Eet Ord, solidere end dette!

Hjelmfordærver.

Saa?

Det siger I?

v. Qvalm.

Ja, paa hans Maves Vegne.

Zebul.

Hos mig, om I behager, høie Herrer,
Kan det Fornødne skriftligen besørges.

Hjelmfordærver.

Ja vel!

v. Silden.

Men efter Maaltid, efter Maaltid!

Lax (ved sig).

Den gyldne Fangst skal jeg med Jøden dele!

(Alle gaae).

Skov.

Saringo
(iført Jægerdragt raaber:)

Her — holla! Firsel!

Firsel (kommer).

Er I her, naadige Herre?

Saringo.

Hvor er de Andre? er I kommen paa Spor efter hende?

Firsel.

Ja, naadige Herre, Eders bortløbne Datter, den naadige Comtesse, stedes uden Tvivl hos den gamle Gormer; man vil have seet ham i Dagningen ledsage en qvindelig Skabning, som...

Saringo.

Følg mig!

(De gaae).

I Gormers Hytte.

Gormer (indslumret paa en Stol).

Saringo og Firsel (træde ind).

Saringo.

Tys, den graae Nidding sover! (Han løser en Stræng af en Harpe, som staaer i en Krog).

Firsel.

Hvad vil I med den, naadige Herre?

Saringo.

Den har hjulpet ham at udøve den Trolddom, der har forhexet min Dotter; nu skal den hjelpe mig at udføre min Hevn!

Firsel.

Vil I qvæle ham isøvne, naadige Herre? lad ham først sige hvor hun er!

Saringo.

Ha, det er sandt! (Han rusker Gormer i Skjægget). Vaagn op!

Gormer (vaagnende).

Hvad — vil I myrde mig? Hvorfor rusker du mig i Skjægget, Saringo?

Saringo.

Hvor er Lorma, du graae Skjelm?

Gormer.

Det siger jeg dig ikke!

Saringo.

Hvor er Lorma, du graae Forræder?

Gormer (til Firsel).

Er der intet Menneskeligt hos dig, du som seer paa, at han udriver en Oldings Skjæg?

Saringo (til Firsel).

Hold ham! (Firsel gjør saa. Saringo qvæler Gormer i Strængen). Saa! det være hans Dagløn!

Firsel.

Der kommer Nogen!

(Saringo og Firsel flye. Strax efter kommer)

Gilm.

Ligger han paa Gulvet og sover? — Nu, Gud være os naadig! (Han løser Strængen af Gormers Hals, og forsøger, men forgjæves, at bringe ham tillive).

En Stemme.

Gormer, Gormer! jeg drømte om Mord —

Lorma (styrter ind).

Gilm.

Er det ham, der ligger, du falder paa? er du hans Dotter?

Lorma
(kaster sig over Liget).

Nei! — Tys, hvad siger du? — Ja, du er død og borte! det har du lidt for min Skyld! Nu græder dit Øie aldrig mere! Ja, du var en ædel Mand i dine Dage! (Til Gilm). Du faaer aldrig hans Blod af dine Hænder, det nytter ikke, du twætter dem i Taarer. Den Svane sang lisligt i sin Tid —

Gilm.

Jeg er uskyldig i hans Blod, Pige. Jeg kom hid med et Brev til ham, og traf ham der qvalt med denne Stræng. Det er den første Gang, jeg gaaer i min Frues Ærinde, og...

Lorma (reiser sig).

Ja, jeg kjender dig nok!

Gilm.

Hvem er jeg da?

Lorma.

Du er Bundfaldet af det Onde: Djævelen selv fra Helvedes hedeste Afgrund. Nu, da er den ilde faren, hvis Hjerte er en Liigtorn —

Gilm.

Gud hjelpe dig, arme Pige!

Lorma.

Ja, nu har du paataget dig Skikkelse af en god Engel; men du est dog en Djævel. Dine Taarer røre mig ikke, for det er Bly og brændende Svovl, du græder. Han, der ligger med det hvide, blodige Skjæg, vilde have bedet om Naade for dig — han er død for mig! — o! o!

(Hun gaaer).

Gilm.

Faderen myrdet! hans Barn bragt til Vanvid! hvem mon det Uhyre er, der har gjort dette?

(Han gaaer).

Fjerde Act.

Høi ved Havet.

Rutli (ifærd med at udstoppe en Mandsdragt med Tang).

Murmoll (kommer).

Rutli.

Du kommer ret tilpas; hjelp mig at sætte Hoved paa denne Tangmand.

Murmoll.

Maaskee behøver han intet Hoved til den Rolle, han skal spille her i Verden? Skal han arbeide for sit Brød, og æde Brødet i sit Ansigts Sved?

Rutli.

Nei, han skal leve af Andres Sved, men æde til han sveder. Et Hoved maa han have for et Syns Skyld; denne Maske skal gjøre ham et Ansigts Tjeneste. Lykkes vort Forehavende, skal han fængsles i

Sottos Sted og skuffe Fangefogden, at han, naar han kiger ind, maa tænke: der ligger Fangen og sover paa Brixen; og at vi maae vinde Tid til Flugt...

Murmoll.

Sotto staaer naglet fast til Muren i et Halsjern; Fangefogdens Navn er Zebul.

Rutli.

Jøden?

Murmoll.

Nei, Manden af den mosaiske Troesbekjendelse.

Rutli.

O Vee! hvor kommer han til denne Bestilling?

Murmoll.

Det veed jeg ikke; men hans Had til Sotto kunde ikke vorde dødeligere, om end Sotto bortstjal hans mugne Sjel 'af Pengeskrinet. Paa min Vei hid traf jeg Mosaiten og pryglede ham. Strax efter traf jeg en vanvittig Pige, omringet af Drenge, hvis vilde Raadhed var ifærd med at udsmykke hende med Nelder, Borrer og Blomster af skjæggede Tidsler. Hun stirrede hen for sig, begrov sine Ord i dybe Sukke og hviskede stundom, som om hun vilde betroet et venligt Øre sin Smertes Løndom. Hun standsede ofte, knælte og udstrakte Armene, som om

hun vilde omfavnet noget Kjert, men Fjernt og længe Savnet.

Rutli.

En troløs Elsker er vel den Ulykkeliges Bøddel.

Murmoll.

Da spilder hans Troløshed udentvivl sin Umag, hvis den søger en skjønnere qvindelig Skabning blandt Landets Døttre. Aldrig saae jeg Lorma, Sottos Elskede, medmindre jeg har seet hende i denne vanvittige Pige; thi al den Skjønhed, Rygtet har tillagt Lorma, var Sorgen her ifærd med at ødelægge.

Rutli.

Det er onde Tidender, Murmoll! Er Sotto vidnefældet?

Murmoll.

Vagten nægtede mig i Dag at komme ind paa Forhøret. Paa Gaden hørte jeg Visekjællinger skrige med „nye Viser om den store Vildttyv, Røver og Morder Sotto; om hans Samtale med Fanden i Fængslet; om det blodige Gjenfærd, der vilde sønderrevet Skildvagten i Nat“ — og andet mere, som Pieriden kundgjør disse Visers Forfattere. I Morgen, Rutli, faae vi en ny Vise at høre om den bortfløine Fugl, ville vi haabe!

Rutli.

Sorg over et feilslaget Haab overrumpler ikke den, som tvivler; Glæde over et opfyldt Ønske overrasker ikke den, som haaber. Den, som leer naar Sørgespillet er tilende, er enten en Viismand eller en Daare.

Murmoll.

Saa det faaer en sørgelig Ende med Sotto, mener du?

Rutli.

Jeg har ingen Grund til Tvivl. Kan du give mig en Grund til Haab?

Murmoll.

Hvad skal Haabet med Grunde? nei, drømme vil jeg, indtil jeg vaagner af Drømmen; lad saa Sorgen komme hovedkulds, det er jo saa dens Natur. Noget vove vi; mere vente vi af det, man kalder Lykke.

Rutli.

Du har faaet din forrige Natur tilbage, mærker jeg; den har nok staaet i Pant hos din Elskov?

Murmoll.

Hvor har du pantsat din? thi du er ei længere den Haabets Søn, du var. — Skjul nu din Tang-

mand, og lad os gaae, siden du intet vil svare. Vi ville forsyne os med de Redskaber, som ere nødvendige for dem, der agte at bryde et Fængsel. Her mødes vi atter.

Rutli.

Himlen staae os bi med et Uveir!

(De gaae).

Værelse hos Zebul.

Zebul. Lax.

Lax.

Hvad indeholdt det Papir, I gjemte saa iilsomt i Pulten, da jeg kom hid?

Zebul.

Bogstaver, sammensatte til Ord; intet andet.

Lax.

Men I talte, i en Art af Henrykkelse, med Jer selv om fire tusinde Dukater, og mumlede noget om „Fare“?

Zebul.

Har I staaet paa Luur?

Lax.

Ei, Døren stod aaben, og jeg kom ganske uskyldig til at høre nogle Ord af Jer Enetale.

Zebul (afsides).

Dem skulde du just høre, efter min Regning.

Lax.

Hvad er det for en „Fare"? er der noget at vinde ved et eller andet Bovestykke?

Zebul.

I gjorde Jere Sager godt i Dag paa Forhøret; men havde Sotto været snild, hvad saa?

Lax.

Jeg gjorde Regning paa den Daares Dyd, der gjør ham for feig til at benytte en Fordeel; Udfaldet viste, at jeg regnede rigtigt. Men hvad indeholdt det Papir?

Zebul.

I spilte Jer Rolle mesterligt.

Lax.

Jeg beundrede Eders Spil. Længe stred I for at naae Maalet; men undviger nu Fangen, saa har I stridt længe for at faae tvundet en slem Snare til Jer egen Hals.

Zebul (afsides).

Jeg er nu ifærd med at tvinde en til din! (Høit). Vil han flye, maa han tage Muren med sig.

Ingen vil vove sit Liv for at hjelpe ham ud; i den Henseende er jeg ganske rolig.

Lax.

Er I det?

Zebul.

Det Smiil prydede ikke Jert Ansigt. Veed I maaskee Nogen, som vil hjelpe ham ud?

Lax.

Vil? det kommer an paa Omstændighederne! Jeg veed En, som kan hjelpe ham ud uden selv at vove det mindste.

Zebul (afsides).

Det skal du ikke faae Tid til! (Høit). Enten Keiseren stadfæster Dødsdommen eller ei, faaer jeg mine tre tusinde Dukater.

Lax.

Hvem mener jeg, tænker I?

Zebul.

Ah, I mener Keiseren.

Lax.

Ei, fortryd ikke paa mit Spørgsmaal! Jeg mener ellers Lax; i denne Sag kan han give Oplysninger, som Fangen godt kan være tjent med.

Zebul.

Men I selv er ilde tjent med disse Oplysninger.

Lax.

Hoho! jeg skal nok vide, hvorledes jeg skal oplyse.

Zebul (afsides).

O du Daare! (Høit). Fik I ikke hvad jeg lovede Jer? har I ikke de hundrede Dukater i Lommen?

Lax.

Jo; men dermed er Sagen ikke afgjort.

Zebul (forstilt ængstlig).

Hvad har I isinde? hvad vil I?

Lax.

Dele de tre tusinde Dukater med Jer, reent ud sagt!

Zebul.

Nu, dennegang var min Frygt utidig. Ikke andet! Her er det mig mindre om Penge at gjøre, end I troer.

Lax.

I søger Hevn; hvor høist naturligt! Sotte forhaanede Eder uden Skyld og Brøde for en talløs Mængde, bedrog Jer derpaa med Liget — o det var en Kjeltringstreg! Pruth bød ham ti Dukater flere;

men Sotto vilde heller miste ti Dukater end bedrage nogen Anden end Jer!

Zebul.

Hvem har fortalt Jer alt dette?

Lax.

Pruth, min fordums Ven. Da han havde fortalt det, sang han en Lovsang, hvori han takkede sin Herre og Gud, fordi han miskundeligen havde holdt sin Almagts Haand over hans Dukater, men derimod slaget Eders med et stort Slag; derpaa fortalte han sin Gud, at I kom i Tyvehullet, og svor, for at overtyde sin Gud, paa, at I havde faaet et Smæk over paa tusinde Dukater. Pruth er ikke min Ven nu; vi skiltes ad som dødelige Fjender.

Zebul.

Min Pung kan taale og Hjertet bære Tabet.

Lax.

Det maa dog smerte en Mand; jeg kan sætte mig i Eders Sted. Havde Sotto mishandlet mig saaledes, kunde jeg tildryppe ham Døden draabeviis.

Zebul.

Hvad skulde saa det koste?

Lax.

Ikke fire tusinde Dukater, hvorom der tales i

Papiret, I gjemte i Pulten. For en langt billigere Priis lader jeg det Værste vederfares ham.

Zebul.

Hvad kalder I „det Værste“?

Lax.

Døden, om I vil!

Zebul.

Dødsangst er værre end Jert „Værste“.

Lax.

Meget vel bemærket! Jeg vil gaae til Fængslet, om I saa vil, og tage Maal om hans Hals til en Blok; jeg har Mod til Alt! Gud velsigne Jer, siig mig dog Indholdet af det Papir, I gjemte i Pulten! I kan stole paa mig.

Zebul (sukkende).

Dersom jeg kunde det... Vil I være taus og tro?

Lax.

Nei, jeg vil forraade Jer til min Fordærvelse!

Zebul.

Jeg bør i det mindste kunne stole paa Jer. Jeg kommer strax tilbage. (Afsides). Efterſee nu imidlertid Pulten!

(Gaaer).

Lax (ved Pulten).

Jeg har Hovednøgler, Zebul! (Han aabner Pulten, tager et Papir ud og læser:) „Mød i Aften paa det bestemte Sted, tag en paalidelig Mand med; vi Tre ville da dele Faren og de fire tusinde Dukater" — Hvad nu? røve? myrde? jeg er tredde Mand; kun Penge, Penge! (Læser:) „Frygt kun ikke, fordi Bildtet hedder Thurno" — Ei, en Røver! det er jo en hellig Pligt! (Læser:) „thi Thurno er ikke saa frygtelig." — Lad mig see: 3 i 4 — 1333 Dukater tilmands! den, der bliver tilovers, kan vi trække Straa om! (Han lægger Papiret i Pulten, og lukker). Denne bundløse Jøde har sine Garn ude overalt.

(Zebul kommer ind med to Guldbægere, som han sætter paa Bordet).

Lax.

Hvilke skjønne Bægere!

Zebul.

Modtag denne Forskrivning, hvori jeg tilstaaer: vitterlig Gjeld til Eder skyldig at være 1500, siger og skriver eet tusinde og fem hundrede fuldvægtige Dukater, hvilke jeg forpligter mig til at udbetale Eder tre Maaneder fra Dato.

Lax
(putter Forskrivningen i Lommen).

Jeg skulde, ved Gud, aldrig gjort denne Fordring, dersom ikke den yderste Nød ...

Zebul.

Vil I være taus og tro?

Lax
(ryster hans Haand).

Paa gammel ærlig Viis, ja, ja!

Zebul
(rækker ham et af Bægerne).

Tøm dette; jeg tømmer dette. Begge ønske vi, at Vinen maa vorde Gift, hvis vi svige hinanden!

Lax.

Ha, hvad svømmer her i Vinen?

Zebul.

Gift! (Han snapper Lax Bægeret af Haanden). Eders fornærmende Mistænksomheds Skaal!

(Han drikker).

Lax
(snapper ham det andet Bæger af Haanden).

Undskyld denne Mistænksomhed hos en Mand, som ofte er bleven bedraget!

Zebul.

Med mig og en anden god Ven deler I i Aften Fare og fire tusinde Dukater. Nu skal I see Papiret...

Lax.

Nei, nei, nei! jeg troer Eder paa Eders Ord.

Zebul.

Endelig! Forsyn Jer Lomme med denne Pistol...

Lax.

Er den ladt?

Zebul.

Undersøg det for at faae Troen i Hænderne!

Lax.

Jo, der er Krud paa Panden.

Zebul.

Dengang stod I Fare for at troe mig paa mit Ord, troer jeg. Nu, paa stedsevarende Huldskab og Troskab!

Lax.

Gid hver Draabe vorde dræbende Gift for mig, hvis jeg sviger Eder!

Zebul.

I lige Maade, min Ven!

(De klinke og drikke).

Lax.

Det var en kostelig Drik!

Zebul.

Min bedste Viin er ikke for god til mine Venner. Det er mig kjert, at det smagte Jer. Øieblikket er kostbart; kom!

(De gaae).

Affides Vei.

Zebul. Lax.

Zebul.

Vi maa ile, min Ven, for at naae Maalet til Aften!

Lax.

O jeg faaer ondt!

Zebul.

Det gaaer nok over. Kom kun!

Lax.

Ha, jeg er syg, dødssyg!

(Han falder).

Zebul (affides).

Det skal du ogsaa være! (Høit). Hvorledes er det fat, kjere Ven?

Lax.

Du har forraadt mig til Døden under Venskabs Maske!

Zebul.

Hvis saa er, har jeg ikke handlet værre end den, som forraadte Sotto til Døden under Venskabs Maske.

Lax.

Du gav mig Gift, da du tilsvor mig evig Huldskab og Troskab!

Zebul.

Kan vel være, at jeg har tænkt paa at ville skille mig ved et farligt og paatrængende Skarn. Det nytter ikke, du famler efter Pistolen; den er ikke ladt.

Lax.

O du fordømte, meensvorne Djævel af en Jøde!

Zebul.

Skynd dig nu at døe, meensvorne Djævel af en Christen! saa skal jeg nok fortælle dine Troesforvandte, at Samvittigheden piinte dig til at tage Gift, og at du døde i christelig Anger og Ruelse over dine Synder.

Lax.

Djævelen pine din Sjel!

(Han døer).

Zebul.

Saa! der ligger et tankeløst, børstet Sviin og stirrer hen i Veiret; men hvormeget han end stirrer, seer han dog ikke Dagens Lys. Selv snappede han Døden af min Haand. (Han tager Dukaterne og Forskrivningen af Lars Lomme, og kaster Liget i Grøften). Saaledes kom jeg til Mit her; men hos Sotto faaer jeg lade mig nøie med Hevn. — Hvad nu? der kommer jo et Daarekistelem!

Lorma
(ind, uden at bemærke Zebul).

Der er en Tusindfryd; den var Sottos Blomst! Ei, her er Kongelyset, som brænder paa Gravene; her er Krusemynten. — Jeg veed ikke hvad Ondt jeg har gjort; men sandt og vist er det, at jeg maa lide meget.

Zebul.

Hvem der har sat hendes Fod paa denne Vei, veed ikke jeg; men godt er det gjort, hvem der saa har gjort det!

Lorma (synger).

Hjelpe dig Gud, du fangne Mand!
De rive dit Hjerte ud!
I Mulm og Mørke, som bedst hun kan,
Omvanker din fordums Brud —

Eia, laan mig din Lygte, du Lysets Engel!

Zebul.

Du er ilde faren, stakkels Pige!

Lorma.

Er du en ond Aand?

Zebul.

Nei, jeg er en god Aand; jeg er den Engel, du bad komme hid med sin Lygte.

Lorma (knælende).

Venlige Aand, forbarm dig over Sotto!

Zebul.

Ei over dig selv? Staa op!

Lorma.

O maa jeg knæle? Du vil dog ikke bedrage mig?

Zebul.

Følg mig; jeg vil føre dig til Sotto. Suk kun éi saa dybt. Kom!

(De gaae).

I Sottos Fængsel.

(Sotto i Halsjern. Zebul, tigende gjennem Lugen paa Hvælvingen. Paa et Bord to Lys).

Zebul.

Saa staa ei der med sammenlagte Hænder
Og smiil saa tankeløst! kom til dig selv!
Ha, føl din Tilstand dog, og grubl, fortvivl,
Udøs Forbandelser! Nu, Slutter Oller,
Bring hende hid, før Lyset slukkes!
(Raaber:)
Sotto,
Vaagn op!

Sotto.

Hvo kalder?

Zebul.

Kast dit Øie hid,
Kjend Zebul! her har han „forpagtet Luften,
Og lader sig hvert Aandedræt betale!"
Udøv din Pligt: velsign din Fjende, Christen!
Bliv ved at stirre hid! nu, pons paa Hevn!

Sotto.

Jeg vil ei Hevn, Elendige!

Zebul.

Fy, Hykler!
Formum dig ei bag denne stygge Maske

Af løiet, sminket Dyd, lad Hjertet tale,
Forband mig! hører du, min værste Fiende?

Sotto.

Din værste Fiende er du selv.

Lorma (ladeɛ ind).

Zebul.

See der!

Lorma.

See Dødens Engel! Synderen han griber,
Og lader Blod i Hevnens Skaaler strømme!
Dødstimen slaaer! Forlad os vore Synder!
— Ei, hvide Fugl! ei!

Zebul.

Hun ham kjender ei.

Sotto.

O Kalk, som flyder over! Rest af Liv
I bundløst Dyb af Smerte! — Lorma, Lorma!

Zebul.

Nu, jeg bedrog mig ei; det Dolkestik
Fandt Vei til Hjertet! Det er Gjengjeld kun;
Saaledes har han piint mig, ja, saaledes!

Sotto.

Stir ei saa vildt, min Lorma! kjend din Sotto!

Lorma.

Nei, du er ikke Sotto, du er en Dødning. Hvorfor forlod du din Grav? der var du dog bedre faren. Jeg vil bede for dig! — Den Engel bedrog mig, det var en ond Aand.

Sotto.

Har Helved vundet Seir? er Medynksfilden
I Støvets Bryst udtørret nu? vil Ingen
I denne Nød en venlig Haand os række?
Aabn Struben, Afgrund! slug Uhyrerne!
Vox til Orkan, o Vind! lad Lyn i Lyn
Dig vise Vei til deres Mordergruber,
Og blæs dem ud af Jorden! Ei din Bølge
Paa Klippen gumle, Hav! o reis dit Hoved
Og bank paa Skyen, styrt dig over dem,
Og skyl dem ud af Jorden!

Zebul.

Vær taalmodig!

Sotto.

Hyl du, hvis Dagværk ei er blodig Udaad!
Hyl, hyl, thi Udaadsmænd er du priisgivet!

Lorma.

Hvad siger du der, Mand med det lange Skjæg?

Sotto.

O kom tilbage, Tanke, Smertens Barn!
Høit stegne Jammer, lad din Overflod
Paa Himlens Porte banke, kalde ned
Forbarmelsen til Hjelp i denne Time!
(Han brister i Graad).

Zebul (afsides).

Troløse Taarer!

Sotto.

Væld, som Naaden aabner!

Lorma.

O himmelske Forbarmer — Sotto!
(Hun kaster sig i hans Arme).

Sotto.

Lorma!

Zebul.

Saa! krymp dig, Hjerte i min Fjendes Bryst,
Men brist kun ei, jeg beder dig: brist ei!
Saaledes har han piint mig; det er Gjengjeld!

Lorma.

See, jeg har sønderrevet dette Hjerte,
Jeg er dets Bøddel! ak, hvi drog jeg dig

Fra Livets Fryd i Sorgens Dyb? o Sotto,
Tilgiv mig det!

Sotto.

I Kjerlighedens Kys
Forsvinde disse Ord fra dine Læber,
Anklagerne mod din Uskyldighed!
Velsignet være du, min Kjerlighed!
Indslut mig ei, du himmelske Forbarmer,
I Naadens Arme, hvis jeg ei af Hjertet
Velsignte den!

Lorma.

Saa høit er Lorma elsket!
Farvel, du Liv, som rører dig derude!
Her er min Plads; med Alt, hvad disse Mure
Indslutte ei, har Lorma taget Afsked,
Thi høiere end Solen, Dagens Lys
Og Nattens Stjerner elsker Lorma Sotto.
Men som en Drage vil jeg ruge over
Min fundne Skat! O vi vil græde, Sotto!
Thi Graad er Lægedom; og gjennem Muren
Skal Tankens aldrig bundne Ilbud fare
Og stige med vort Haab til Himlens Hvælving!
Vor Sorg skal døe, den skal ei vare ved,
Men evig, evig er vor Kjerlighed!

Zebul.

De sluddre om saalænge, skal man see,
At denne Stund formindsker selv hans Vee!

Sotto.

O Smiil i Taarer, dyrebarere
End Havets Perler, Jordens Ædelstene!
O Lorma, o min Lorma, al min Længsel,
Mig kjerere end Alt hvad Livet eier!
Rang, Rigdom, Høihed, Alt hvad Verden smigrer,
Har du dig frasagt for at elske mig;
Har været Maal for Haan og Spot og Trusler,
Maal for Bebreidelser, udstødte under
Forbandelser; har ladet dig mishandle,
Til dine mange Lidelser ei levned
Søvnløse Dine Taarer, og omtaaged
Forstandens Lys! O Lorma, o min Lorma,
Saa dyrekjøbt er denne Kjerlighed,
Saa høit er Sotto elsket!

Zebul.

Denne Stund
Er vorden ham til Lindring, mig til Pine;
I Helved selv han skulde finde Lyst!

(Gaaer).

Lorma.

O see, Forbarmelsen, den himmelske,

Er under Navn af Taarer steget ned
Til det af Sorgens Braad dybt stungne Hjerte!

Sotto.

Din Kjerlighed har fyldt sin Offerskaal,
Den strømmer over, altfor Elskelige!
Kun ikke dette Offer, kun ei dette!
O vend tilbage til det milde Daglys,
Erindre mig hiinsides disse Mure!

Lorma.

Hiinsides disse Mure er jeg huusvild;
(Zebul og Oller komme).
Der har jeg intet Bryst at hvile ved;
Der truer... O min Sotto!

Zebul (til Oller).

Skil dem ad!

Oller.

Jeg er ei opsat nu.

Lorma.

Brist, Hjerte, brist!
Tag dette Kys — det sidste!

Zebul.

Skil dem ad!

Oller.

Det maa en Djævel gjøre!

Lorma.

O Farvel!

(Lorma gaaer. Zebul og Oller følge. Sotto udstrækker Armene mod Døren. Lysene, som ere udbrændte, slukkes).

Sal hos Saringo.

Saringo. Zebul.

Saringo.

Et høist ædelt Træk af Eder! O mit arme, kjere Barn! Og efter at I ved Nat og Dag forgjæves havde søgt om hende, traf I hende, siger I, i Begreb med at ville omkommet sig selv?

Zebul.

Ja i Sandhed, høie Herre! Himlen være lovet, at Eders Excellence ikke saae hende i denne Tilstand!

Saringo.

Da havde Sorgen vissseligen knust mit Faderhjerte! O mit velsignede Barn, o mit ulykkelige Barn! O den topmaalte Skjelm, som forførte mit Barn og er Skyld i al denne Ulykke!

Zebul (afsides).

Han forstiller sig maadeligt nok for en Hofmand. (Høit). O dybe, uforstilte Sorg! Gud styrke Eders Excellences Faderhjerte! Da jeg nu, siger jeg, fik tilbagekaldt hendes bortflygtede Forstand, laante mit Hjerte min Tunge sine Trøstegrunde, for hvilke hun vel i Førstningen intet Øre syntes at have, men ved Himlens Bistand (thi det er Himlens Værk) lykkedes det mig dog at faae hende beroliget, hvilket Eders Excellence ved hendes Ankomst naadigst behagede at bemærke.

Saringo.

I har været et Redskab i Himlens Haand; Himlen belønne Jer, min Ven! O mit fortræffelige Barn, o mit stakkels Barn!

Zebul.

Himlens Belønning er den bedste Belønning, høie Herre! Hvilken rig Kilde til Glæde for mig, at det har behaget Himlen, ved mig at frelse Eders Excellences kostbareste Ædelsteen!

Saringo.

Gud skal velsigne Jer! O mit Klenodie! O det fordømte Uhyre, som vilde bortstjaalet min eneste Perle! I indestaaer jo for hans Tilstedeblivelse?

Zebul.

Min Æresfølelse tvang mig til dette Bovestykke.

Saringo.

Pas for Alting vel paa ham! undviger han, kan I ikke reddes; thi man har hos ham fundet Papirer, hvis Indhold lader formode Høiforræderi og Sammensværgelser, kort de afskyeligste Ting! Tiden vil vise, at Embedsiver, men ikke personligt Had bød mig at lade ham fængsle første Gang. O min Glut, min søde Glut! Er han belagt med Jern?

Zebul.

Pligt mod mig selv tvang mig til...

Saringo.

Vel, meget vel! jeg ønsker Held og Lykke!

Zebul.

Jeg takker underdanigst! Himlen lade den naadige Comtesse snart forglemme sine Lidelser i en værdig Gemals Arme! Jeg anbefaler mig underdanigst i Eders Excellences naadegunstige Bevaagenhed!

Saringo.

Vær forvisset om min Høiagtelse. Min Taknemmelighed vil vise sig erkjendtlig.

Zebul.

Ak, jeg er rigelig belønnet!

(Gaaer).

Saringo.

Saa! gaa nu hen og fortæl Folk om min dybe Sorg. Hvilket Væsen den Karl kan gjøre af Ingenting! Nu blev jeg ham forbunden. Jeg kan maaskee faae ham benaadet med Ordenen for ædel Daad; thi Keiseren veed vel ikke saa lige, at denne Israelit i sig selv er en Kjeltring.

(Gaaer).

En Vei.

Hjelmfordærver. Lars.

Hjelmfordærver.

Hvad siger din Frue til det, at Jones er fængslet?

Lars.

Hun synger af Sorg. I Formiddags blev jeg heed i Hovedet, thi jeg hørte, syntes mig, et Hjerte briste; men saa var det tillykke den skjelmske Else, der kladskede med sin Tunge.

Hjelmfordærver.

Saa Fruen taer sig det saa nær, at Jonas er fængslet?

Lars.

Ja, tilvisse! hun keeg ind af Døren og smiilte; men det var et sørgmodigt Smiil!

Hjelmfordærver.

Hvad? keeg hun ind i hans Fængsel?

Lars.

Hun keeg ind, hun keeg ind — ak, gid jeg sad i saadant et Fængsel!

Hjelmfordærver.

Er du gal?

Lars.

Er det Galskab at ønske sig fængslet i en deilig Piges Arme? — thi nu for en Timestid siden saae jeg den deilige Else slaae sine Arme om Jonas's Hals.

Hjelmfordærver.

Den Jonas, jeg mener, er fængslet.

Lars.

Ja, i Elses Fængsel, Herre!

Hjelmfordærver.

Fængslets Navn veed jeg ikke; men fængslet er han.

Lars.

Jonas Stormbulder, der kom i Tjeneste hos os

den Dag, salig Herren blev skudt, sidder hjemme i Elses, Fruens Kammerpiges, Armes bløde og søde Fængsel.

Hjelmfordærver.

Sludder! Er det Brev fra din Frue?

Lars.

Ja, Herre!

Hjelmfordærver.

Til hvem? — Det er sandt, du fik ingen Drikkepenge sidst. See der!

Lars.

Jeg takker underdanigst, Herre! (Hjelmfordærver aabner og læser Brevet). Jeg har udtrykkelig Befaling, ikke at afhænde Brevet til nogen Anden end den gamle Roller selv.

Hjelmfordærver.

Det troer jeg nok!

Lars.

Hvad staaer der, Herre?

Hjelmfordærver.

Der staaer, at Fruen — at Mikkel, siger jeg, har angivet dig som Medvider i Mordet paa Skytten Snib, og at den gamle Roller skal lade dig fængsle. Du er en Dødsens Mand, Lars!

Lars.

Det er lutter Løgn...

Hjelmfordærver.

Løgn til mig, Slyngel?

Lars.

Nei, nei! men at jeg har været Medvider i Mordet, er Løgn; det vil jeg døe paa!

Hjelmfordærver.

Ja, det bliver ogsaa Enden paa Legen, for du har været i Ledtog med Mikkel, og lært ham at faae Retfærdighedens Tjenere til at løbe med Liimstangen.

Lars.

Hvad skal jeg ulykkelige Menneske gjøre?

Hjelmfordærver.

Det bedste Raad, Nogen kan give dig, er, at du holder dig skjult i nogen Tid; saa skal jeg nok see at faae Sagen jevnet. Afsted, at Ingen seer dig her! (Lars løber). Jeg maa læse nok engang! (Læser). „Red ham, red Sotto, ædle Herre! Jeg giver min Sag i Eders Haand! Ak, at jeg Usle vilde synes at være hvad jeg ikke var! Red ham, ædle Herre! red en Uskyldig, dømt til Døden af tankeløse Daarer!" Mig undtagen, kjender hun de Andre, seer jeg. Jeg

vil begrave dette i dybeste Taushed til i Morgen; saa skal min tilkommende Svigerfader faae denne Nyhed paa fastende Hjerte.

(Gaaer).

Sal hos Zebul.

Zebul.

Ha, jeg er halv indslumret! jeg trænger haardt til Søvn, jeg vil sove indtil Midnat. (Han ringer). Nei, Saringo, jeg vil ikke vaage over dit Had og din Hevn i disse klare Maanskinsnætter!

Moses (ind).

Zebul.

Du skal vaage og vække mig til Midnat, hvis Søvnen skulde overfalde mig. Til Midnat! hører du?

Moses.

Hvad vil Papa oppe i Nat?

Zebul.

Jeg vil betragte den store Maaneformørkelse.

Moses.

Det er ikke værdt at spilde sin Søvn for saadant Narreri, Papa!

Zebul.

Vaag og væk mig, siger jeg!

Moses.

Jeg er saa søvnig, saa søvnig, saa søvnig!

Zebul.

Vækker du mig til Midnat, skal jeg give dig min Velsignelse; hvis ei, faaer du min Forbandelse, du Kjød af mit!

Moses.

Jeg er saa søvnig, saa søvnig, saa søvnig!

Zebul.

Vækker du mig til Midnat, skal du faae Guldskillingen med Manden og Hesten!

Moses.

Jeg sværger ved Jacobs Gud og min Navne Moses, at jeg skal vække kjære Papa til Midnat, om jeg saa skal spendere en halv Fjerding Snuus paa mine Dine! — Saa kan jeg hilse Papa fra min Farbroder — min Oncle, vil jeg sige.

Zebul.

Hvad? har du været hos Basan? har jeg ikke strengeligen forbudt dig at sætte din Fod i hans Huus? Bad han mig hilse?

Moses.

Ja, og han var endda nær ved at græde, troer jeg.

Zebul.

Talte han om mig?

Moses.

Nei; men han bad mig vogte mig for Bindesyge, Hevngjerrighed ...

Zebul.

Vogt dig for Basan, han vil din Ulykke! sæt ei oftere din Fod over hans Dørtærskel! Basan kalder vor Tro „gammel Suurdeig".

Moses.

Naar den syrer vort Brød godt, Papa, er det ligemeget, enten den er gammel eller ung.

Zebul.

Ret, min Søn! vogt dig for Basan! Basan er en Affalden, Basan priser den forslugne Esau, men kalder den fromme Jacob, ham den bemidlede Jacob, Manden efter Guds eget Hjerte, ham kalder Basan „en hykkelsk og lumsk Bedrager".

Moses.

Det skulde Basan faae en Ulykke for!

Zebul.

Gud har ogsaa slaget ham med Armod. Mærk dig, min Søn: vær ei taabelig som Esau, men snild som Jacob, agt timelig Fordeel høiere end dine Hofteskaaler, see dig vel for i Handel, hold din Pung vel tillukket for Tiggere og Prakkere, og skye Basan; saa skal Jacobs Gud velsigne dig!

Moses.

Jeg viser Ingen, ikke engang Papa, en Billighed, med mindre jeg faaer mine Persenter; det har I selv lært mig, kjere Papa!

Zebul.

Procenter, min Søn, Procenter! Gaa ud og see om der er nogen Sky paa Himlen!

Moses.

Det vil jeg gjøre gratis!

(Han gaaer).

Zebul.

Forbandede Basan, der vil oplyse og fordærve mit Barn! monne den Daare troe, at jeg selv ikke kunde oplyse min Søns Begreber, naar jeg fandt det tjenligt? — Er der ingen Sky paa Himlen, intet Tegn til natligt Uveir, da vil jeg sove indtil Midnat.

Skildvagterne har jeg betalt godt, lovet dem mere; lad dem saa skyde! Ha, vinder jeg end nok saa meget i Morgen paa Børsen, har jeg dog mit Tab! Hvad borte er, kommer aldrig mere tilbage, aldrig, aldrig! Jeg vil være rolig, jeg vil sove! O den christne Hund ...

Moses (ind).

Der er ikke det, som ligner Sky, paa Himlen. Maanen er oppe, Papa! den saae rigtig ud som Sølv, og jeg kom til at tænke paa det Fald, Specien har faaet.

Zebul.

Den stiger vel igjen, næst Guds Hjelp.

Moses.

Dersom vor Gud ikke snart lader Coursen stige, skal I ikke holde det Løfte, I har gjort ham, at istandsætte Synagogen; for ellers tænker han, at I er fornøiet med ham, hvordan han saa bær sig ad.

Zebul.

Tænk paa Guldskillingen, vaag og væk mig til Midnat! hører du: til Midnat! tænk paa Guldskillingen!

(Han gaaer ind i et Sideværelse).

Moses.

Jeg har svoret, og det skal ikke angre mig, naar jeg faaer Guldskillingen. Jeg vil hente Lys og Snuus, og læse i Fortegnelsen over det, der skal sælges paa Børsen i Morgen.

(Gaaer).

Femte Act.

Høien ved Havet.

Rutli (i en Liigdragt).

Nu fortner Himlens Hvælving, Skyen bruser
Med Mørket over Jorden, Stormen suser,
Den stærke Bølge kastes hid og did,
Og Kraft mod Kraft sig ruster ud til Strid.
Begynder kun den frygtelige Kamp,
I Kræfter, Alder ei formaaer at lamme!
I Vældige! udbuldrer Eders Harm
Mod Udaadsmænd, som, vel betryggede
Bag Magtens Skjold, belee fortjente Straf,
Men smaaligen, skjøndt selv Forbrydere,
Hvert Gran af Brøde hos den Ringe veie;
Opskræmmer dem fra deres bløde Leie,
Slaaer dem med Rædsel under Eders Larm!

Tal, Sky deroppe, at de maae fornemme
En Gjenlyd af Guds Domme i din Stemme!
Vær du Herold! høirøstet du dig hvælve,
At de maae blegne, flye i Skjul og skjelve!
Flam, Lyn! slaa, Torden! suus og brænd og svulm,
At Gudsfornægteren en Guddom aner!
Mæng Jord og Hav og Himmel, I Orkaner,
Nedsænk hvert Glimt af Dagens Lys i Mulm!
Gaaer over Hvælvingen, I Tordenbrag,
Langsomme, høitidsfulde, alvortunge!
Hil dig, Natur! naar dine Harpeslag,
Dybtgrebne, vældigen i Skyen runge!
(Murmoll kommer i Officeerdragt).
Hvem der?

Murmoll.

Et Støvgran! Hør, den fjerne Torden
Trindt om os mumler, Stormens Kræfter voxe,
Og Mørket tager til.

Rutli.

Her er et Gjenfærd,
Med Sværd ved Bælte, rustet ud til Strid,
Hvis saa skal være. Har du noget Nyt?

Murmoll.

Kun at en Laas for Sottos Halsjern sidder,
At Jøden Zebul Nøglen har i Lommen,

At jeg skal gjennemfile Laasens Bøile,
Og ...

Rutli.

Ja, nu kan jeg slutte mig til Resten.
Det gik naturligt nok; dog forudsat,
At først vi komme ned i Sottos Fængsel.

Murmoll.

Kom! Tordnen nærmer sig og Midnatsstunden.
(De gaae).

Udenfor Taarnet.

To Skildvagter.

Første.

Band ikke høit i saadant et Uveir!

Anden.

Det kommer os snart lige over Hovedet!

Første.

Ja, saa lad være at bande! Den gudfrygtige gamle Kone, Sortemutter, har spaaet, at Verden skal forgaae i Nat Kl. 12 tre Qvart. Skam faae Klokker Sango, han maatte dreiet Seierværket langt over Midnat!

Anden.

Har hun spaaet det?

Første.

Ja, og hun har sat Spaadommen i Avisen, saa hun er desværre sikker i sin Sag. Havde vi vidst det lidt før, skulde vi ikke ladet os leie af Jøden til at staae her i Nat.

Anden.

Mens vi staae her til ingen Nytte for Lud og koldt Vand, ligger vel den snittede Djævel og snorker, eller sidder blandt sine Pengeposer og venter Jeremias. Tys! nu slog den tre Qvarteer. Maaskee kan den gamle Hex forgaae, og Verden blive staaende.

Første.

Vidste min Bedstemoer det, saa vilde hun græmme sig.

Anden.

Hvorfor det?

Første.

Hun var saa bange for at døe; men af Frygt for at blive slaaet ihjel i Nat naar Verden skal forgaae, hængte hun sig i Morges i sit Hosebaand, da hun havde ædt sin Davre. Hun var fire Aar paa den fjerde Snees. Nu begynder det at øse ned, nu drukne vi!

Anden.

Ikke vi. Farvel, Kammerat!

(Han løber).

Første.

I en ulykkelig Stund kom jeg her! Jeg er ikke saa bange for, at Verden skal forgaae — for saa blier jeg fri for Tjenesten — som for at Spøgelset skal komme! Vidste jeg, at Jøden ikke kunde lade mig hænge... men han er en god Ven af Lieutenanten. Hvem der? hvem der?

Murmoll (ind).

Keiserlig Adjutant. Hvem har sat dig paa Post her?

Første.

Jøden Zebul har leiet mig og En til, men han løb sin Vei. Jeg bandte ham stiltiende, for jeg vilde ikke bande høit i saadant et Uveir.

Murmoll.

Du piber saa sygeligt, Karl! du seer mig ud som Knokkelrytteren.

Første.

Hvad er det for En, med Forlov?

Murmoll.

Han rider paa en Hest af Dødningeknokler, og sætter sig stundom paa det hungrige Sværd, naar det bider i en flygtig Ryg. Han æder Hjerter og drikker dertil Liigsved af skjøre Pandeskaller. Han staaer paa Luur i Mørket, naar Faarekyllingen piber i Muren; han trækker Dødningeuhret op, som pikker i Væggen. Han sætter Høvlspaaner i Lyset, og blæser det ud Nyaarsaften. Det er ham, Hanen seer, naar den galer om Natten. Naar Uglen hyler, og Lænkehunden tuder, er Rangledanglebeen ikke langt borte...

Første.

Da hyler Uglen nu, og Klokken slaaer Tolv!
(Rutli nærmer sig langsomt i sin Liigskjorte).
Gud hjelp os, hvad er det!

Murmoll.

Bliv paa din Post, Karl!
(Han løber).

Første.

Kan en keiserlig Adjutant løbe, saa kan jeg vel ogsaa! Hæng mig nu i Morgen, om I vil!
(Han kaster Geværet og flyer. Murmoll kommer tilbage; Rutli kommer til. De bryde Taarndøren og gaae op i Taarnet).

I Fængslet.

Sotto.

Naturens Kræfter kæmpe, Jorden skjelver.
O frygtelige Nat, er du den sidste,
Der ruster dig til Kamp mod Jorderige?
Har Dommeren hist oppe budt dig standse
Naturens Pulsslag? vil han holde Dom,
Og skal de Døde sprænge deres Grave?

(Lugen paa Hvælvingen aabnes, Murmoll og Rutli stige ned ad en Rebstige, Rutli stiller sig ved Døren med draget Sværd).

Murmoll.

Hold Lygten, Sotto!

Sotto.

Hvad skal mig skee? hvem er du?

Murmoll (filende paa Laasen).

Jeg har ikke Tid til en omstændelig Fortælling nu. Frelsen kommer ovenfra. Mit Navn er Murmoll, saa veed du Resten.

Sotto.

Uventede Frelses Stund!

Rutli.

Kom nu, Jøde, saa skal jeg skrive dig et Reisepas!

Murmoll (tager Jernet af Sotto).

Op ad Stigen! kast denne Kappe om dig!

(Sotto stiger op).

Rutli.

Om Stigen nu brast, Murmoll?

Murmoll
(sluttende Tangmanden i Halsjernet).

Det var et lystigt Indfald paa en beleilig Tid! — Saa, Rutli, nu har din Lykkeridder faaet Lykken om Halsen!

(Murmoll og Rutli stige op, drage Stigen efter, lukke Lugen og flye med Sotto).

Sal hos Zebul.

(Moses, sovende ved et Bord; paa Bordet et Lys).

Zebul
(kommer ind isøvne).

Op til Midnat, op til Midnat! Hvorfor skulde jeg frygte for at staae op til Midnat? — Alt det Guld er mit, mit altsammen! — Lad det kun svales! (Han leer). Lad ham ligge, han er død! — Saa, saa! — Hvorfor skulde du fortælle, at han pusler i Grøften? — Piin ham, piin ham! — Saa, saa!

— Hjelp, Hjelp! der kommer smeltet Bly med Lynildsstraalen!

(Moses vaagner, forfærdes og løber ud).

Op! op! op! op! — Saa, saa! — Det var en skarp Svøbe! — Nu, hvad vil I mig? — Det var et hæsligt, qvalt Suk! — Hvorfor siger du, Basan, at den Synd ikke kan forsones? (Han sukker). — Tænd Lyset! Mord, Mord! — Lad mig være, lad mig være! — See der, see der! — Vee! Vee! Vee! Vee!

(Han gaaer tilbage til Sideværelset).

Moses
(kiger ind, og kommer derpaa frem).

Huset blæser om, Himlen gaaer istykker! (Aabner Døren til Sideværelset). Papa, Papa! Himmel og Jord forgaae! Papa, Papa! Han er død — nei, han snorker. Papa, Papa! det er Midnat!

Zebul (kommer ind igjen).

Lys, Lys!

Moses.

Her er Lys — Himmel og Jord forgaae! Giv mig nu Guldskillingen! Hvor vil I hen? Hvorfor bar I Jer saaledes ad før?

Zebul.

Hør, hvor det larmer og tuder!

Mosès.

Hvorfor gik I om herinde i Salen og snakkede med Jer selv? I saae gyselig ud, saa jeg blev bange for Jer.

Zebul.

Sludder! jeg har ligget og sovet.

Moses.

Gid jeg faae en Philisters Syge, gik I ikke om herinde, og snakkede med Jer selv! I kaldte jo paa Basan, og raabte, at de skulde lade Jer være!

Zebul.

Løgn! jeg har ikke været herinde.

Moses.

Saa har det været Jert Gjenfærd; saa døer I snart, Papa!

Zebul.

Men jeg drømte, at Havet var af Beg og i Lue. Jeg saae Himmel og Jord i Krampetrækninger, og hørte dem ralle i Dødskampen. Stormen havde mange Svøber paa hver af sine utallige Fingre, og pidskede Jorden og Havet. En Morder forfulgte mig med en Dolk, og vilde stukket mig den i Hjertet. — Sæt Lys i den Lygte! skynd dig!

Moses.

Da var det vel, han ikke stak Jer, kjere Papa; for saa kunde J ikke kommet til den store Auction i Morgen paa Børsen. — Hvorfor har Papa saadant Hastværk? Giv mig nu Guldskillingen, før J gaaer!

Zebul.

Du har ingen fortjent, du paste ikke paa, det er langt over Midnat.

(Han iler ud).

Moses.

Saa gid da Hundene maatte æde ham!

(Gaaer).

Fængslet.

Zebul
(kommer ind med en Lygte, standser og tiger hen for sig).

Der staaer han; saare vel! Nu, dumme Frygt?
Han sover; see, jeg har ei Ro om Natten,
Min Fjende skal ei heller have Ro.
(Raaber:)
Vaagn op, min Fjende, Sotto, Sotto, Sotto!
Forhadte Navn! Holla, vaagn op, vaagn op!
Saa dorsk er hans Natur!
(Han gaaer nærmere og støder til Tangmanden med sin Stok).

Vaagn op, vaagn op!

(Han sætter Lygten til Masken, og farer med Rædsel tilbage).

O Helvedskræk! mit Guld, mit Gods, mit Guld!

(Han tumler hen mod Døren; Vinden slaaer Døren i).

Den Vind var gloende, den brændte mig,
Den kom fra Helvede! Ha nei, den nedfoer,
Forbrændt af Lynets Ild! Glohede Vind,
Far op til den, der sendte mig herned,
Og siig, at du har gjort dit Mesterstykke!
Hør, hvor han rumler! Farer ned, I Lyn,
Ned i et Hav af Svovl! Spy Havet ud,
Fordømte Jord, og lad det i en Ilddaab
Forbrænde dig og Alt som drager Aande!
Nu ruml! nu larm! brøl kun deroppe, brøl!
Udbrøl kun al din Harm! velsign min Fjende!
Lad dine Engle vogte ham, at uskadt
Han ryster af sig den Forbandelse,
Jeg sender efter ham, hvorhen han flygter!
Vær evig i hans Bryst, du Hevnens Brand!
Brænd der — brænd hedere end Lynene,
Naar tørstige de lædske sig i Havet!
Ulædsket Hads og Hevnsots Tørst ham plage
Med evig, aldrig dulmet Nag og Pine!
Lad ham forbande Alt, som kan modtage
Forbandelse! lad ham udaande Livet

Midt i en blodig Synd! uskyldigt Blod
Ved Raab om Hevn hver Trøstens Stemme døve,
Som vil husvale ham! hvert Naadens Ilbud,
Som haster til hans piinte Hjerte, drukne
I røde Strømme, før det naaer til Maalet!
Tys, rolig, Glut! sug Blodet af mit Hjerte!
(Han river Tangmanden ud, hænger sig i Halsjernet og døer).

En Hede.

Sotto. Murmoll. Rutli.

Sotto.

Hvilken Jammer i den Hytte, vi nys forlode!

Rutli.

Det var kun et maadeligt Ly mod Storm og Regn. Jeg kunde, i Sandhed, ikke ønske den Tyv hængt, der bestjal en Aagerkarl og gav disse Ulykkelige sine Tyvekoster. De Taarer, du lod falde, stjal du fra din egen Elendighed, Sotto! det var et ærligt Tyveri.

Murmoll.

Der kom intet Bud ind i den Hytte og „hilste saameget flittig." og spurgte hvorledes man befandt

sig. Uveiret drev os derind; Elendigheden, som vi ikke kunde afhjelpe, drev os ud igjen. Lad os tye til nærmeste Skov.

Sotto.

Lad os tye til Dodan, den blinde Harpespiller.

Rutli.

Kommer du i sikkert Tørveir der, mener du?

Sotto.

Ja, ifald hans Huus holder Regnen saa trofast ude, som hans Bryst indelukker en betroet Hemmelighed.

Murmoll.

Det Sidste er her det Vigtigste.

(De gaae).

Sal hos Saringo

(i en gammel Borg paa Landet).

Saringo. Hjelmfordærver.

Saringo.

Er I overbeviist om Sandheden af det, I der fortæller?

Hjelmfordærver.

Ja, desværre! jeg var selv i Fængslet: Fangen var borte, men Jøden hang i Halsjernet; en Mands-

dragt, udstoppet med Strandgræs, laa ved Siden. Muren var ubrudt, Dør og Luger tillukkede. Ingen menneskelig Forstand kan begribe, hvorledes det er gaaet til.

Saringo.

Hvem havde Nøglen til Fængselsdøren?

Hjelmfordærver.

Til Døren er kun to Nøgler, som begge fandtes hos den hængte Jøde. Vagten saae ham gaae ned i Fængslet i Nat.

Saringo.

Hvorledes fik man da Døren aabnet? thi Laasen er dirkefri.

Hjelmfordærver.

En af Vagten lod sig, for gode Ord og Betaling, hidse ned gjennem Lugen paa Muren. Man maatte hidse ham tilbage igjen, thi Nøglerne kunde ikke aabne Døren indvendig fra; ellers havde Jøden, paa min Ære, nok ...

Saringo.

Før han blev hængt, ja. Fangen, forstaaer I, har myrdet Jøden i Fængslet, og er derpaa, ved nogle Skurkes Hjelp, undvigt gjennem Lugen. Han vil ikke udbrede Eders Roes, hvor han kommer frem.

Hjelmfordærver.

Havde han Magt som Agt, kunde man befrygte slemme Følger af hans Flugt.

Saringo.

Staaer det ikke i hans Magt at tilbetle sig Medynk? at paalyve Eder de værste Hensigter? at forøge Antallet paa de Ildesindede blandt Pøbelen? Samlede der sig Folk ved Fængslet?

Hjelmfordærver.

Ja, og med hæslige Skrig!

Saringo.

Det er Pøbelen! Hvad skreg man da?

Hjelmfordærver.

„Leve Sotto! ned med hans Bødler!"

Saringo.

Det er Pøbelen! Hvorfor blegner I? Hvor drog den vilde Skare hen?

Hjelmfordærver.

Den gamle Roller kom til og formanede Pøbelen til Orden og Rolighed; saa skreg Pøbelen: „leve vor ædle Roller!" og skilte sig ad.

Saringo.

Roller er Pøbelens Afgud. Af denne Vending,

Sagen har faaet, kan flyde meget Ondt, som vil blive lagt Eder til Last.

Hjelmfordærver.

Os, os! Faaer kun ikke min tilkommende Brud, alle mine Tankers yndige Samlingspunkt, et Nys om hans Flugt!

Saringo.

Eders Forbindelse med min Dotter maa gaae for sig i al Stilhed, jo før, jo heller!

Hjelmfordærver.

I denne Time, om høie Svigerfader befaler!

Saringo.

I Aften, har jeg betænkt; derfor førte jeg min Dotter hid, hvor man kan undgaae al Opsigt. I Aften, vil Gud; meld Eders kjere Tante det. Min Dotters Egensindighed vil maaskee gjøre en lille uskyldig List nødvendig.

Hjelmfordærver.

For det første taer jeg kun tre af min Tantes Godser...

Saringo.

O jeg har aldrig betragtet den Sag fra Oeconomiens Side — endskjøndt Rigdom og en ædel Herkomst er al ægteskabelig Lyksaligheds eneste Grundvold!

Hjelmfordærver.

Paa denne Grundvold kan Brud og Brudgom bygge Lyksalighedstemplet her, Gud være lovet!

Saringo.

Tid og Vane skulle ogsaa gjøre Deres. Men, skulde hun, saalænge den Sværmer lever, nære et Haab, som kunde forstyrre Lyksaligheden — dog, det har ingen Nød, vil jeg haabe.

Hjelmfordærver.

Man maa gribe de bestemteste Forholdsregler; han maa anholdes og fængsles, indtil Dommen er stadfæstet af Keiseren.

Saringo.

Intet af alt dette nu! Slaget turde ramme, hvor det ikke skulde. Dommen maa ei affendes. Keiseren har længe seet unaadigt til Adelens Ret i denne Henseende, og længe ventet en beqvem Leilighed for just ei at bruge Magten. — Tys!

Hjelmfordærver.

Det var en af mine Sporer.

Saringo.

Keiseren er paa Hjemveien med en sørgelig Levning af tre ødelagte Hære; thi de Seirsrygter, vi

her have havt, vare opdigtede, seer J. Lykken har sveget ham.

Hjelmfordærver.

Nu, ved alle Stjerner...

Saringo.

Tys!

Ursa (kommer).

Saringo.

Hvor staaer det sig med min gjenfundne Slut? Ak, bring mig gode Tidender, eller skaan mit Faderhjerte!

Ursa.

Den himmelske Pige er vaagnet som en forklaret Engel af en kort Slummer, og ønsker at tale med sin elskede Fader.

Saringo.

Jeg iler, jeg iler!

Ursa.

Hun udbeder sig Tilladelse at komme hid.

Saringo.

O det kjere Barn — siig, at jeg venter hende med en bekymret Faders Længsel! (Ursa gaaer). Hun maa ikke see Eder her nu.

Hjelmfordærver.

Jeg indtræffer her i Eftermiddag incognito.

Saringo.

Tag denne Vei!

(Hjelmfordærver gaaer ud igjennem et Sideværelse. Lorma kommer).

Saringo.

O see! mit Barn, kom til mit Faderhjerte!
Ei disse Sukke, disse Dolkestik!
Ja, ja, I maae vel græde, mine Øine,
I maatte græde, havde Hjertesorg
Forlængst ei udtømt mine Taarers Kilder!

Lorma.

Ak, aldrig saae jeg Eders Taarer!

Saringo.

Aldrig?

Lorma.

Saavidt jeg mindes: aldrig.

Saringo.

Det kan være!
Men saae du al den Graad, paa eet Sted samlet,
Jeg har i Løndom fældet — sandt for Gud,
Du vilde see et Hav af salte Taarer,
Hvor mig med al min Sorg jeg kunde drukne!
Ja, det er Armod, ei at kunne græde;
Nu trængte jeg til Taarer til min Anger!

Lorma.

Til Eders Anger, Fader?

Saringo.

Til min Anger!
Min Faderkjerlighed harført mig vild;
Den tog ei — ak, hvi seer jeg det saa sildig! —
Den tog ei Barnet, som var faret vild,
Saa venligen ved Haanden, som den burde.
Du tvivler, Barn, og gyldig er din Grund
Til Tvivl, det føler jeg.

Lorma.

Ak, tør jeg troe...

Saringo.

Det kan du ei, du kan ei, frygter jeg!
See, skjøndt en Fader ei fik Led i Knæet,
At han det skulde bøie for sit Barn,
Vil jeg dog knæle...

Lorma.

Nei — o bort, min Tvivl!
(Hun falder ham om Halsen).

Saringo (ved sig).

Trosskyldighed er noget Godt hos hende.

Lorma.

En Vei har Medynk fundet til dit Bryst,
Af Hjertet har du nu tilgivet mig!
Vær hos mig, barnlig Tillid!

Saringo.

Skjønne Stund!

Lorma.

Velsignte Stund, som skjenker mig en Fader,
Forvandl dig ei til...

Saringo.

O mit kjere Barn!

Lorma.

Nu vil du dig forbarme over Sotto,
Hans Piinsler lindre, frie ham fra hans Halsjern,
Husvale ham, saavidt det staaer til dig,
Til Døden, al vor Nøds og Jammers Læge,
Af Medynk rørt, sig over ham forbarmer;
Ja, ja, det vil du!

Saringo.

Brudt er Sottos Halsjern;
Det sværger jeg dig her for Himlens Aasyn!

Lorma.

O — er han død?

Saringo.

Mit dyrebare Barn...

Lorma.

Ak, han er død!

Saringo.

Ja, han er faret heden!
Nu havde jeg maaskee... Gud styrke dig!
Maaskee jeg burde dulgt dig denne Sandhed,
Bedraget dig...

Lorma.

Sov sødt, mit Hjertes Ven!
Sov sødt, sov sødt! See, paa din Gravhøi staaer
En venlig Blomst, som under kolde Snee
Dybtsørgende sit blege Hoved bøier.
Sov sødt, sov sødt!

Saringo.

Eia, mit kjere Barn...

Lorma.

Mit Hjertes Ven er død! Sov sødt, sov sødt!
Det var en Drøm, som svandt, da Morgenrøden
Brød frem bag Gravens Nat! Sov sødt, min Elskte!

Saringo.

Nu, tal fornuftigt, Lorma! tal fornuftigt!

Lorma.

Tilgiv, om ei jeg taler, som jeg bør!
Skjøndt syg om Hjertet, er jeg vel tilmode.

Saringo.

Vi tyede hid fra Stadens Vriml og Larm

For i Naturens blomstersmykte Favn
At finde Ro for vore knuste Hjerter,
Ei for at hænge fast i Sorgens Dynd,
Ei for at tænke paa den skumle Grav
Og skræmmes af den ildelqdende
Og fjendske Død.

Lorma.

Nei, Dødens Smiil er venligt!

Saringo.

Ah ja, ja vist! men denne skjønne Jord
Og al den Fryd, os Kjerlighed kan skjenke!

Lorma.

Paa Jordens Kreds, rig paa Velsignelse,
Jeg ønsker kun en Grav. Min Kjerlighed
Har intet jordisk Haab at hvile ved.

Saringo (affides).

Ha, nu forgaaer Taalmodigheden mig!
(Høit).
Din Moder, veed du, kommer hid i Dag;
Med hende vil jeg lade mig udsone.

Lorma.

O hun tilgiver gjerne!

Saringo.

Hm!

Lorma.

I Sandhed,

Hun er forsonlig, hendes ædle Barm
Har intet Rum til Had.

Saringo.

Hvo kan udgrunde
Det qvindelige Hjerte, finde Vei
I dette Vildnis? Efter min Beregning
Skal hun ei give her, hun skal modtage.

Lorma.

Det vil hun, ogsaa det! O tøv ei længe,
Du søde, salige Udsoningsstund!

Saringo.

Nu, denne salige Udsoningsstund
Sig nærmer, tør jeg haabe, hvis Enhver
Vil gjøre Sit.

Lorma.

O hvem vil ikke det!

Saringo.

Vee den, som vil det ei! Kom, lad os nyde
Den skjønne Morgenstund, min kjere Dotter!

(De gaae).

Kabinet hos Saringo.

Hjelmfordærver (afskriver et Brev). Firsel (kommer).

Hjelmfordærver.

Nu, hvad Nyt, Firsel?

Firsel.

Fru Sylva, Hendes Naade, er kommen. Det var et rørende Syn at see hende og Comtessen i hinandens Arme.

Hjelmfordærver.

Saae du det Syn?

Firsel.

Ja, Herre!

Hjelmfordærver.

Fortæl mig noget om det da?

Firsel.

Fortælle, Herre? sligt lader sig ikke fortælle, det maa føles.

Hjelmfordærver.

Paa denne Maade faaer man intet at vide om et „rørende Syn", man ikke selv har seet; paa denne Maade slipper du nemt nok. Hvor har du ellers læst det?

Firsel.

Ei, det èr, som jeg siger! Men er I snart færdig med Afskriften, Herre?

Hjelmfordærver.

Strax. Hvad er Klokken?

Firsel.

For fem Timer siden var det Middag paa Solskiven; altsaa har vi kun to Timer til Middag her i Huset. Brudesalen er istand, Herre!

Hjelmfordærver.

Er Præsten kommen?

Firsel.

Endnu ikke; men inden Sengetid vil han nok sige til Eder og Comtessen: „hvad Gud haver tilsammenføiet" ...

Hjelmfordærver.

Der er Brevet. Nu gaaer jeg i Lunden.

Firsel.

Den Ridder sig ganger i Lunden saa grøn,
Der sukker han alt udi Løn,
Ud smutter en Lilievand, faver og skjøn —

Ja, var der kun en anden Melodie paa den, saa fik I Løier at høre, Herre!

(Gaaer).

Hjelmfordærver.

Dette Brev farer med en Helvedes Løgn. Hvad min tilkommende Svigerfader dog kan finde paa! Han har overbeviist mig om Nødvendigheden, og Nød bryder alle Love, det er et godt, gammelt Ordsprog!

(Gaaer).

En med Vorlys oplyst
Sal hos Saringo.

Saringo. Sylva. Lorma.

Sylva.

Indslutter jeg dig nu i mine Arme,
Mit eneste, mit elskelige Barn!
Saa staaer jeg nu ved Maalet for min Længsel!
Du kom, du længe ønskte Dieblik,
Min Moderfavn du fylder med mit Barn,
Men Hjertet med din Kummer!

Saringo.

Ja, i Sandhed,
Vi tre har Hjertesorg! dog byder Pligt
Og Velanstændighed og Klogskab os
At tæmme Sorgen; ei kan Graad og Klage
Det Døde kalde fra dets Grav tilbage.

Lorma.

Nei, det forbyde Gud! det var at bryde
Det Dødes Fred; men Hjertet vil dog give
Sin Smerte Røst!

Saringo (til Lorma).

Hvorfor den Sorgens Krands
Omkring dit Hoved? hvortil Sørgedragten?
Smyk Tindingen med Glædens røde Roser,
Nu nærmer sig Udsoningsstunden, Lorma!
(Til Sylva).
Med Eder vil jeg lade mig udsone.

Sylva.

Hvad har I udtænkt?

Saringo.

Eders Dotter der
Skal smykke Tindingen med Brudekrandsen.

Lorma.

Gud hjelpe mig!

Sylva.

Hvis Brøde skal hun bringe
Sligt blodigt Offer?

Saringo.

Eders og sin egen,
Til eget Vel!

Gylva.

Det kan en Fader ville?

Lorma.

Gud hjelpe mig!

(Hun knæler ned og lægger sit Hoved i Gylvas Skjød. Firsel kommer med Brevet).

Firsel.

Et Ilbud bringer dette.

(Han flyer Saringo Brevet og gaaer. Saringo aabner og læser Brevet).

Saringo.

Troløs til alt det andet!

(Til Gylva).

Vil I læse?

(Flyer Gylva Brevet. Firsel kommer)

Firsel.

Skal Budet tøve?

Saringo.

Nei. Hvorfra den Sang?

Er Gormer der?

Firsel.

Ak, Gormer er jo myrdet!

Saringo.

O Gud i Himlen! hvem kan have øvet
Slig Udaad?

Firsel.

Det maa Himlen vide, Herre!

En blind og tunghør Harpespiller sidder
I Borgestuen. Den, som leder ham,
Er fuld af Skjemt og mange muntre Viser;
Dem synger han, imens den Blinde griber
Af Hjertens Grund i sine Strænge, Herre!

Saringo.

Byd dem at gaae — dog, lad dem komme hid!

Firsel.

Ja, Eders Naade!

(Gaaer).

Saringo (til Sylva).

Sandhed vil dog seire!

Sylva (flyer ham Brevet).

Saa taber Løgnen.

Saringo.

Hvilket troløst Hjerte!

(Læser).

„Afvigte Nat, midt under Uveiret, blev jeg kaldet til den fangne Sotto. Jeg ilede did, hvor min Pligt kaldte mig, og fandt ham paa Dødsleiet, hvor Synderens Samvittighed oploefter sin frygtelige Stemme. Hans Bekjendelse fik mit graae Haar til at reise sig paa mit Hoved, og døende besvor han mig at meddele Eder Et og Andet, som jeg for de

Paagjeldendes Skyld ikke vil betroe Papiret; men i Morgen, vil Gud, skal jeg fortælle Eder Ting, som ryste og forsærde! (Sotto ind, ledet af Rutli). Jeg medbringer en Lok af Eders Dotters Haar, modtaget under dyre, men svegne, Eder om evig Troskab. I Grunden var Sottos Hjerte ikke ondt; men det lod sig forvilde. Vi ere Støv og Aske, Herre, og falde Alle i mangfoldige Stykker" ...

Sylva.

Den, som har skrevet dette, maa have piint en Uskyldig og dyppet sin Pen i hans blodige Taarer.

Saringo.

O Falskhed, Falskhed! — Hvad? I her?

Rutli.

Efter Eders Befaling, Herre!

Saringo.

Han der er blind, seer jeg.

Rutli.

Det er vel, at I kan see det, Herre!

Saringo.

Led ham hen i Krogen der, og spiller op! lad os faae en Vise om en troløs Elsker!

Rutli.

Den faaer I hos mig, og det en lang Vise, Herre! (Til Sotto). Spil op, Dodan, til Visen om skjøn Helvig og Koran, den troløse Riddersmand.

Saringo.

Tøv lidt! hvorfor just en Riddersmand?

Rutli.

Hvorfor han blev Ridder, veed Ingen, Herre! Spørgsmaalet har udentvivl gjort ham selv mangengang forlegen for et Svar.

Saringo.

Syng væk!

Rutli.

Ja, gid jeg kunde synge alt det væk, hvoraf man har formeget!

(Han synger til Sottos Spil).

En Riddersmand drog fra sin Fæstemø,
Ei Riddersmænds Skikke han fulgte:
Ei søgte han Kampen, ei turde han døe,
Ei vinde sig Hæder paa Land eller Sø;
Men Svig i sit Hjerte han dulgte.

Skjøn Helvig omvanker ved nøgne Strand
Og stirrer mod Aftenrøden.
Hun venter med Længsel den Riddersmand,
Et Aar er det siden han drog af Land
Og svor hende Troskab til Døden.

En Havfru synger paa Bølgen blaa:
„Skjøn Helvig, tør Taaren af Kinden!
En Snekke paa svulpende Bølger jeg saae,
Et Guldskjold der hang i forgyldte Raa,
Bag Seilenes Silke var Vinden.

Og Snekken hidflyver mod Landets Kyst,
Den flyver afsted med din Smerte:
Den bærer en Ridder med troløst Bryst —
Skjøn Helvig, den bærer ei Elskovs Lyst,
Men Sorg til dit bankende Hjerte.“

„Ak, sveg han sin Eed, som den Havfru sang,
Jeg Dødsens Vaande maa lide!“
Med bugede Seil fra sin Bølgegang
Den Riddersmand kommer med Spil og Klang,
En Ægteviv gaaer ved hans Side.

„Ak, Koran har sveget sin dyre Eed,
Det Gud ham tilgive i Naade!“
Hun døer i et Suk for sin Kjerlighed.
Men huult larmer Havet, paa stenige Bred
De Rullende spruble og fraade.

Saringo.

Helvig var en Daare, siger jeg! Hvad fører du i dit Skjold, Blinde?

Sotto.

En Natugle, Herre!

Saringo.

Saa lad den hyle over Helvigs Daarskab!

Sotto (synger til Harpen).

Skyen flyver paa Nattens Vind,
Stjernerne funkle saa prude.
Bølgen klapper den Havmands Kind,
Han mumler fra Dybet derude.

Malva eensom og kummerfuld
Seer, hvor de Vover sig gynge,
Vinden famler i Lokkens Guld,
Havmanden hører hun synge:

„Bølgen triller saa sagtelig,
Slumrende Vinde den følge,
Stjerner i Kredse hvælve sig
Under min lullende Bølge.

Aldrig du lever den Time god,
At du i et Guldhav skal angle:
Kormal udspringer af Herrerod,
Du har hverken Rang eller Rangle“...

Saringo.

Fordømte Hyl!

Lorma
(hæver sit Hoved).

Ak, jeg den Dag har levet,
Da ved hinandens Bryst vi græd af Glæde!

Det er forbi; jeg vil ei græde mere —
Far evig vel!
(Hun lægger Hovedet i Sylvas Skjød og døer).

Saringo.

Fordømte Qvindelist!
(Han kaster nogle Penge paa Gulvet. Til Rutli).
Der har I Spillemandspenge, I hyrede Skurke!
pak Jer!

Rutli.

Intet at takke for, Herre! Nu er alt godt!
(Han gaaer med Sotto. Firsel kommer).

Firsel.

Nu vente Præst og Brudgom, Herre!

Saringo.

Vel!
(Til Lorma).
Din og din Moders List er spildt! staa op!

Sylva.

Til Døden hun sin Kjerlighed var tro!
Tag hendes Liig! Mig seer I aldrig mere.
(Hun gaaer langsomt bort).

Firsel.

Hun er saa død, saa steendød, Herre...

Saringo.

Hm!

Ursa (styrter ind).

O Sorg, o ganske gyselige Sorg,
O gudsforskrækkelige Qvide...

Saringo
(stamper i Gulvet).

Stille!

(Ursa gaaer).

Sørg for en Kiste, Firsel, og sæt hendes Liig i Hvælvingen indtil videre.

(Gaaer).

Firsel.

Han er bange for at sove under Tag med et Liig, fordi den gamle Spaakjælling har forbudt ham det. Det gjør mig dog ligesom ondt for Comtessen, hun døde fra megen Herlighed og Glæde.

(Gaaer).

Kabinet.

(Nat. Saringo gaaer, grundende, frem og tilbage. Firsel staaer ved Døren).

Firsel (afsides).

Naar han saa ofte siger „hm", har han noget isinde.

Saringo (ved sig selv).

Desuden skal han vorde et fordærveligt Redskab

i mine Fjenders Hænder; de skulle stille ham for Keiseren, og Keiseren vil — hm!

Firsel.

Hvad befaler, naadige Herre?

Saringo (ved sig).

Tilmed har jeg svoret hans Død. Desuden skal han vandre om som en levende Erindring om det Forbigangne — hm! Man skal gjennemlæse denne vandrende Tavle fra først til sidst, begynde forfra igjen, pege paa ham og raabe: „see det uskyldige Offer for Saringos“ ... Firsel!

Firsel.

Naadige Herre!

Saringo.

Er Lampen i Hvælvingen tændt?

Firsel.

Ja, Herre!

Saringo.

Veed du med Vished, at det var Sotto, der sang og spilte i Hvælvingen?

Firsel.

Intet er vissere, naadige Herre!

Saringo.

Hvad sang han?

Firsel.

Meningen skulde nok være, at han vilde synge sig ihjel.

Saringo.

Det var en langsom og piinlig Død! See der, Firsel! (Giver ham en Pung). Lad den Syngen og Spillen faae en Ende!

(Gaaer).

Firsel.

„See der, Firsel!“ Ja, det er godt nok; men man kan snakke over sig isøvne, har jeg hørt.

(Gaaer).

En Hvælving.

(En Lampe brænder i Hvælvingen. Sotto knæler ved Lormas Kiste; ved hans Side staaer en Harpe. Der gaaer et Skud; Sotto segner truffet om, og døer smilende).
